

Motto: „Kdo se jednou rozhodl pořádat tábor, je již jednou nohou v kriminále ...“

Aplikace právního rámce činnosti

Abychom maximálně omezili riziko toho, že v kriminále staneme nohama oběma, je nezbytné mít základní právní vědomí a jednat v souladu se všemi myslitelnými právními normami, které se na pobytové akce vztahují („po klíčem“ na www.ddmpraha.cz). S ohledem na skutečnost, že právní vědomí velké části občanů ČR je poměrně nízké, je nezbytná základní právní osvěta.

První, zcela jednoduchá otázka zní: Co je to právo? Odpověď: Právem se rozumí určitý soubor obecně závazných pravidel chování (právních norem) státem stanovených a sankcionovaných. V předchozích učebních textech jsme již narazili na různá ustanovení zákonů a vyhlášek, což jsou příklady těchto právních norem. Každodenně se nám sice stává, že právní normy porušujeme (např. přecházíme na červenou, překračujeme povolenou rychlost v obci, atd....), ale pokud nás při tom nikdo nechytí a nic se nestane (nezpůsobím svým jednáním např. dopravní nehodu), žádnou sankcí nebudu postížen. Je třeba si ale přiznat, že právní normu prostě a jednoduše porušujeme. Často se také stává, že tyto normy porušujeme zcela nevědomě (ani netušíme, že existují), ale pozor, neznalost zákona neomlouvá. Jednoduše to tak lze shrnout rčením: „kde není žalobce, není soudce“. Tímto v žádném případě nenavádím k jakémukoliv porušování právních norem, nicméně realita je taková, jaká je. Pro tábory, více než kde jinde platí, že dokud se nic nestane, nikdo si s tím hlavu neláme. Je ale nezbytné dohlédnout dále než na špičku svého nosu a předvídat možné důsledky takového jednání.

Právní normy ČR dělíme mimo jiné podle tzv. právní síly, kdy je pořadí následující:

1. Ústava a ústavní zákony ČR, základní listina práv a svobod
2. Zákony
3. Vyhlášky a nařízení vlády
4. Krajské vyhlášky
5. Obecní vyhlášky

Vždy platí, že právní normy nižší právní síly nesmí být v rozporu s právní normou vyšší, tzn., že např. obecní vyhláška nesmí být v rozporu se zákonem. Např. obce se často snažily vymýtit prostituci z ulic vlastními vyhláškami, které jim následně pro jejich rozpor s příslušnými zákony zrušilo Ministerstvo vnitra.

Důležité zejména pro Českou republiku je, hlídat si účinnost právních norem, neboť dochází k jejich permanentním novelám. Platné zákony, vyhlášky a nařízení vlády a právní předpisy vycházejí ve Sbírce zákonů platné

Podrobnější materiál naleznete na konci tohoto učebního textu.

V této části se budeme především věnovat těm nejdůležitějším právním ustanovením. V našem případě (pro organizátory a realizátory táborů) jsou nejdůležitější příslušná ustanovení Zákon 258/2000 o ochraně veřejného zdraví a prováděcího předpisu k tomuto zákonu, kterým je již několikrát zmiňovaná vyhláška 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů. Zatímco zákon prochází legislativním procesem, který končí schválením parlamentu a podpisem prezidenta, vyhlášky připravují příslušná ministerstva a schvaluje vláda. V našem případě se budeme zabývat ustanoveními uvedené vyhlášky, která rozpracovává podmínky pro realizaci táborů.

§ 1 Předmět úpravy

Tato vyhláška upravuje hygienické požadavky na umístění, prostorové podmínky a funkční členění staveb a zařízení, včetně jejich vybavení, a na ubytování, osvětlení, úklid, zásobování vodou, odstraňování odpadů a odpadních vod, stravování a režim dne zotavovacích akcí. V příloze č. 1 k této vyhlášce se dále stanoví podmínky pro podávání a použití některých potravin a přípravu pokrmů, v příloze č. 2 k této vyhlášce náplň kurzu první pomoci pro zdravotníka zotavovacích akcí a škol v přírodě, v příloze č. 3 k této vyhlášce vzor posudku o zdravotní způsobilosti dítěte k účasti na zotavovací akci a škole v přírodě a v příloze č. 4 k této vyhlášce minimální rozsah vybavení lékárničky pro zotavovací akce pro děti a pro školy v přírodě.

§ 2

Umístění

Zotavovací akce se umísťují mimo území, kde lze předpokládat znečištění ovzduší nad stanovené limity¹⁾ nebo překročení hygienického limitu hluku pro chráněný venkovní prostor²⁾. K pozemku, na kterém je umístěna zotavovací akce, musí vést přístupová cesta.

Netřeba jakkoliv rozvádět, že bychom neměli umisťovat tábor, např. vedle dálnice či v bezprostřední blízkosti kamenolomu. Novinkou je zde ustanovení, že přístupová cesta (pro dojezd pomoci), musí být i v místě nocování při pořádání putovního tábora, což dříve tato vyhláška umožňovala.

§ 3

Prostorové podmínky

Další paragrafy se týkají těch organizátorů, kteří pořádají tábor „se vším všudy“, mají své vlastní ubytovací a stravovací zařízení.

Ti, kterým jsou tyto služby zajišťovány dodavatelsky, tj. ubytování a stravování jim za úplatu poskytuje třetí osoba, by měli následující paragrafy znát, ale za jejich dodržování je zodpovědný ten, kdo jim uvedené služby zajišťuje.

(1) Zotavovací akce se pořádají ve stavbách nebo ve stanech.

(2) Prostory ve stavbách³⁾ musí být suché, s přirozeným větráním a osvětlením; plocha na jedno ubytované dítě musí být nejméně 2,5 m². Ve stavbách i stanech musí počet ubytovaných dětí odpovídat podmínce zachování prostoru pro uložení osobních věcí a možnosti pohybu mezi jednotlivými lůžky.

(3) Stany určené pro ubytování dětí musí mít pevnou nepromokavou stanovou plachtu. Prostory pro spaní musí být izolovány od země proti vlhku a chladu a prostory pro uložení osobních věcí musí být izolovány proti vlhku.

Pro ubytování ve stanech, to neznamená nic jiného, než, že když máte stany s tzv. podsadou, musí být opatřeny podlahou. Komentovat nepromokavost plachty považuji za zbytečné.

(4) Na zotavovacích akcích musí být vytvořeny podmínky pro osobní hygienu. V umývárně musí být na 5 dětí jedno umyvadlo s tekoucí vodou a odtokem nebo jeden výtokový kohout s odvodem použité vody mimo místo osobní očisty a na 30 dětí nejméně jedna sprchová růžice. Sprchy užívají děti odděleně podle pohlaví a musí být zajištěna intimita. Na všech zotavovacích akcích musí být zajištěna možnost koupání nebo osprchování v teplé vodě alespoň jednou za týden.
V předchozí verzi této vyhlášky byla možnost nahradit sprchování v teplé vodě užíváním sauny, pokud

to zdravotní stav dítěte dovolil. Reálně se tedy mohlo stát, že dítě na takovémto táboře nemuselo provádět celkovou hygienu po celou dobu pobytu.

(5) Záchody se zřizují v počtu 1 záchod na 15 dětí. Záchody užívají děti odděleně podle pohlaví a musí být zajištěna intimita. V blízkosti záchodů musí být možnost mytí rukou v tekoucí vodě.

Tekoucí voda je i potok.

(6) Ve stavbách se ošetřovna a izolace zřizují v samostatných místnostech vybavených umyvadlem s tekoucí pitnou vodou a s možností vytápění a používání teplé vody. Izolace musí mít svůj vlastní záchod s možností mytí rukou v tekoucí vodě. Izolace ani ošetřovna nesmějí být vybaveny patrovými lůžky ani nesmějí být použity k jiným účelům. Na 30 dětí se zřizuje jedno lůžko. Jde-li o zotavovací akce pořádané ve stanech, lze ošetřovnu a izolaci umístit ve vyčleněných stanech.

Postačí, pokud viditelně označíme stan, kde jsou aktuálně umístěni nemocní, ale reálně to znamená, že bychom měli mít alespoň jeden stan navíc.

Léky a zdravotnická dokumentace musí být zajištěny tak, aby k nim neměly přístup děti ani jiné nepovolané osoby.

Do stanu je nutné pro zdravotníka a jeho zdravotnický materiál zajistit uzamykatelnou truhlu, a nebo, je-li to možné, zamknout stan.

(7) Ve stavbách, kde se pořádají zimní zotavovací akce, musí být zajištěny mikroklimatické podmínky⁴) odpovídající požadavkům na pobytové místnosti, teplá voda pro osobní hygienu a dále prostory pro sušení oděvů a obuvi a ukládání sportovních potřeb.

Jen málokdo má vlastní ubytovací zařízení na horách a tato ustanovení se týkají především chatařů, pokud to jen trochu jde před uzavřením smlouvy objekt, ve kterém tábor realizujete, navštívit a zkontrolovat. Někteří nabízejí třílůžkové pokoje, ze kterých se pak „vyklubají“ tři lůžkové pokoje.

§ 4

Ubytování, vybavení a úklid

(1) Ubytování dětí se zajišťuje odděleně podle pohlaví s výjimkou případů, kdy se společným ubytováním vysloví souhlas zákonný zástupce dítěte. Osoby činné při zotavovací akci jako dozor se ubytují odděleně v blízkosti dětí. Zdravotník se ubytuje v bezprostřední blízkosti ošetřovny s izolací.

To je docela důležitá novinka, která umožňuje v jednom pokoji či stanu ubytovat např. sourozence, případně jiné nerozlučné dvojice opačného pohlaví.

Ačkoli to zákon vyhláška dále nestanovuje, je otázkou, zda společně, byť i se souhlasem rodičů ubytovávat i 14 leté.

Komentář autora: Nedoporučuji.

(2) Patrová lůžka lze použít pro děti od 7 let věku. Horní lůžko musí být bezpečně přístupné a vybavené zábranou proti pádu a nepropustnou podložkou pod matrací.

Vyhláška byla „změkčena“ a lze tak ubytovávat na horním lůžku děti od 7 let. Ačkoli si to nedovedu úplně představit, legislativa předpokládá, že některé děti mají objem močového měchýře větší než slon, protože jinak netuším, jak by mohla běžná matrace protéci tak, aby kapalo na hlavu tomu co leží na dolním lůžku, ale sololitová deska toto vyřeší (běžná patrová lůžka mají pouze rošt).

(3) *Výměna ložního prádla musí být provedena vždy před použitím lůžka jiným dítětem, dále po znečištění a po odchodu dítěte z důvodu nemoci. Manipulace s ložním prádlem při výskytu infekčního onemocnění může provádět pouze zdravotník. Při použití lůžek s opakovaně užívanou matrací nebo slamníkem musí být lůžko vybaveno vyměnitelným povlakem nebo čistou textilií pokrývajícím celou plochu lůžka. Čisté ložní prádlo musí být skladováno tak, aby nedošlo k jeho znečištění. Použité ložní prádlo, které musí být uloženo vždy odděleně od čistého, musí být skladováno v ochranných úložných nebo transportních obalech.*

(4) *Před zahájením zotavovací akce, mezi jejími jednotlivými běhy a po ukončení zotavovací akce musí být proveden úklid a úprava všech prostor sloužících zotavovací akci.*

(5) *V průběhu zotavovací akce musí být prováděn denní úklid všech prostor sloužících zotavovací akci. Denního úklidu se mohou účastnit i děti pod vedením osob činných při zotavovací akci. Děti však nesmějí provádět úklid záchodů.*

Na koho padne „Černý Petr“ úklidu toalet – otázka, odpověď – zdravotník, instruktoři, vedoucí, kuchař, hospodář a případně uklízečka, pakliže ji máte ve svém týmu.

§ 5

Zásobování vodou

(1) *Zotavovací akce musí být zabezpečena pitnou vodou splňující hygienické požadavky podle právního předpisu upravujícího požadavky na pitnou vodu⁵⁾ tak, aby jí byl dostatek k pití, čištění zubů, vaření, mytí nádobí, čištění pracovních ploch v kuchyni, osobní hygieně osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné a k provozu ošetřovny a izolace.*

(2) *K případnému donášení nebo dovozu pitné vody musí být použity pouze čisté uzavíratelné nádoby zhotovené z materiálů určených k přímému styku s pitnou vodou a vyčleněné k tomuto účelu. Označené nádoby s donášenou nebo dováženou pitnou vodou musí být ukládány na chladném a stinném místě.*

Za pozornost stojí fakt, že množství není taxativně definováno, ale musí jí být dostatek. Pokud vodu dovážíme, mohlo by se stát, že po nás bude vyžadovat hygienik výrobcem deklarovaný certifikát o zdravotní způsobilosti použitých barelů, případně musí být barel označen od výrobce tak, že je zjevně pro styk s pitnou vodou zkonstruován, my pouze lihovým fixem pro potřeby tábora popíšeme.

§ 6

Odstraňování odpadů a nakládání s odpadními vodami

(1) *S odpady je možno nakládat a zacházet jen za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.¹⁰⁾ Pevné odpady musí být ukládány do uzavíratelných nádob, které lze snadno čistit a dezinfikovat, nebo do jednorázových plastových obalů. Odpady se skladují mimo prostory, kde se manipuluje s potravinami.*

(3) *S odpadními vodami a s látkami škodlivými vodám je možné nakládat a zacházet jen za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.¹¹⁾*

Tato ustanovení se týkají především těch, kteří mají své tábory na „zelené louce“ a kteří jsou povinni respektovat ustanovení zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech, zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon) a případně zákona 289/1995 o lesích. V praxi to znamená, že „co si do lesa odnesu, to z něj musím odnést“. U pevných odpadů je to celkem jednoduché. Problematické to může být v případě

odpadů lidských. Dřívější znění vyhlášky velice podrobně a náruživě popisovalo jak a kde stavět latrínu či jak místo označit, abychom příští rok nekopali na témže místě, ale protože toto ustanovení bylo v rozporu s uvedenými zákony, bylo z nové verze vyjmuto. Teoreticky nelze postavit klasickou latrínu jinde než na jímce. Nedovedu si představit, jak jinak lze její obsah kamkoli odtransportovat. Podle zákona nelze obsah zanechat v lese, resp. na louce.

§ 7

Stravování

(1) Prostory pro stravování, s výjimkou ohniště, musí být vždy zastřešené a zabezpečené před nepříznivými zevními vlivy; musí zahrnovat alespoň prostory pro přípravu pokrmů, konzumaci pokrmů, mytí nádobí a skladování potravin. V prostoru přípravy pokrmů nesmí docházet ke křížení současně prováděných čistých a nečistých činností nebo postupů a úkonů, které se mohou vzájemně negativně ovlivňovat.

(2) Pracovní plochy, nástroje a nádobí musí být z materiálu vhodného pro styk s potravinami⁶). Pracovní plochy, kterými mohou být i desky z materiálu vhodného pro styk s potravinami, musí být označeny a odděleny tak, aby na všech stupních výroby, zpracování a distribuce byly potraviny nebo pokrmy chráněny před kontaminací, která by mohla způsobit, že by potraviny nebo pokrmy byly zdravotně závadné.

(3) Zařízení, pracovní plochy, nástroje a nádobí musí být důkladně očištěny, a je-li to nezbytné, dezinfikovány. Čištění se musí provádět tak často, aby se vyloučilo riziko kontaminace potravin nebo pokrmů. Musí být zajištěny odpovídající podmínky pro mytí potravin, nádobí a rukou osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné. Mytí kuchyňského a jídelního nádobí musí být odděleno.

(4) Potraviny musí být skladovány za podmínek stanovených výrobcem nebo zvláštním právním předpisem⁷). Skladované potraviny nebo pokrmy se nesmějí ovlivňovat navzájem a nesmějí být negativně ovlivňovány zevními vlivy. Během zotavovací akce nesmí být podávány ani k přípravě pokrmů používány potraviny stanovené v příloze č. 1 k této vyhlášce; v příloze jsou dále stanoveny podmínky, za kterých lze některé potraviny podávat nebo používat.

(5) Denně musí být pro děti na zotavovací akci zajištěna snídaně, přesnídávka, oběd, svačina a večeře. Při výdeji stravy lze sloučit výdej snídaně s přesnídávkou a oběda se svačinou. Součástí snídaně musí být teplý nápoj. Jedno z hlavních jídel musí být teplé. Strava podávaná dětem musí odpovídat jejich věku a fyzické zátěži. Na sestavování jídelního lístku se podílí zdravotník.

(6) Nápoje musí být pro účastníky zotavovací akce k dispozici po celý den. Uchovávají se v krytých nádobách s výpustným kohoutem nebo se rozlévají přímo z originálních balení.

(7) Děti se mohou podílet na přípravě stravy jen před jejím tepelným zpracováním a při pomocných pracích. Na zotavovací akci do 50 účastníků se mohou děti podílet na celé přípravě stravy a jejím výdeji, jsou-li pod dozorem osoby činné při stravování. Zdravotní stav dětí, které se podílejí na přípravě stravy, musí být posouzen zdravotníkem.

(8) I pokud je stravování zajištěno prostřednictvím provozoven stravovacích služeb, musí být zajištěno splnění požadavků upravených v odstavcích 4, 5 a 6.

Většina výše uvedených ustanovení se opět týkají táborů „na zelené louce“ a jsou de facto maximem možného, protože právní předpisy pro stravovací zařízení, kterým se stává po dobu tábora i vaše kuchyně, jsou daleko přísnější.

V přílohách této vyhlášky jsou mimo jiné:

Podmínky pro podávání a použití některých potravin a přípravu pokrmů

1. Na zotavovacích akcích nelze podávat ani používat potraviny nebo pokrmy, které mohou být zdravotně závadné.

2. Technologie výroby pokrmů a jejich uvádění do oběhu musí být v souladu se správnou výrobní praxí.

3. Potraviny, které nelze skladovat podle podmínek výrobce nebo požadavků zvláštního právního předpisu⁷⁾, musí být bezprostředně po zakoupení tepelně zpracovány (například zmrazená zelenina, maso) nebo ihned vydány ke konzumaci.

Dříve uvedený výčet potravin, které nelze podávat na táborech byl taxativně vymezen a např. nebylo možné rozdělit polárkový dort.

Minimální rozsah vybavení lékárničky pro zotavovací akce pro děti a pro školy v přírodě

Příloha:

PRÁVNÍ MINIMUM VEDOUcíHO DĚTSKÉHO KOLEKTIVU

Pozn. Tento materiál vznikl pro jiný typ kurzu před několika lety a v té době byly odkazy na příslušná ustanovení právních norem aktuální. S ohledem na překotný vývoj a změny v právních předpisech se některá ustanovení nemusí shodovat se současným platným zněním, ale pro základní přehled je toto postačující. Nový materiál bude zpracován až pro příští kalendářní rok, kdy vstupuje v účinnost nový Občanský zákoník!!!

I. O právu obecně

Právem rozumíme určitý **soubor obecně závazných pravidel chování (právních norem) státem stanovených a sankcionovatelných**.

Příklad: řidič motorového vozidla jede na červenou; dopustí se tak dopravního přestupku, za který ho stihne (bude-li přistižen), pokuta.

Způsobů členění právních norem je celá řada, pro nás bude mít asi největší význam jejich **členění podle právní síly**:

- normy o nejvyšší právní síle: **ústava a ústavní zákony**, po nich následují
- běžné **zákony** vydávané parlamentem, dále pak
- **nařízení vlády a vyhlášky ministerstev**, a konečně
- **vyhlášky obcí a okresních úřadů**.

Rozlišení podle právní síly neznamená, že např. "zákon platí více než pouhá vyhláška ministerstva, a musí se dodržovat více než vyhláška ministerstva", toto členění má pro nás význam pouze ten, že právní normy nižší právní síly musí být v souladu s normami vyšší právní síly a v případě rozporu platí předpis vyšší právní síly.

Pokud je určitý předpis schválen a vydán, neznamená to, že je hned závazný. **U každého právního předpisu musíme rozlišovat tzv. účinnost**, to jest den, od kterého se podle předpisu postupuje. To, kdy právní norma nabývá účinnosti, zjistíme zpravidla z jejího posledního paragrafu či článku. Každý právní předpis pak platí do té doby, dokud nebude zrušen, přičemž zrušení může být pozdějším právním předpisem (obvykle předposlední paragraf či článek uvádí, které právní předpisy tato norma zrušuje), nebo orgánem, který jej vydal.

Kde platné právo najdeme?

Zákony, vládní nařízení a vyhlášky ministerstev vycházejí vždy **ve SBÍRCE ZÁKONŮ** a mají obvykle celostátní platnost, vyhlášky obcí a obecních úřadů mají pouze místní platnost. To znamená, že platí v tom kterém regionu a seznámit se s nimi můžeme **NA VÝVĚSC E TOHO KTERÉHO ÚŘADU NEBO NA ÚŘADĚ SAMOTNÉM**. Jedeme-li tedy třeba na tábor, je vždy dobré se informovat, zda zde taková vyhláška, která by upravovala problémy daného regionu, neplatí. Obec může kupř. zakázat v době zvýšeného nebezpečí požárů rozdělávat ohně apod.

Obecně platné právní předpisy najdeme především ve SBÍRKÁCH ZÁKONŮ, které lze zakoupit v prodejnách společnosti SEVT, a.s. Tyto prodejny jsou v každém větším městě. Pouze ve SBÍRCE ZÁKONŮ je autentický text právního předpisu. Máme-li v ruce právní předpis, musíme vždy ještě prověřit, zda později nebyl vydán jiný předpis, který by ten dřívější pozměňoval nebo doplňoval. Pokud tomu tak je, musíme si sehnat i všechny tzv. **novely**.

Ve specializovaných prodejnách "SEVTu", ale i ve větších knihkupectvích lze koupit různé komentované zákony či zákoníky, obvykle vydané v knižní podobě. Ty mají tu výhodu, že kromě "holého" textu zákona máme i odborný výklad zákonného ustanovení.

V této kapitole ještě poslední radu: nikdy nečerpáme informace o platném právu z různých novinových či časopiseckých článků. Údaje tam obsažené bývají často nepřesné, neúplné či jinak zkreslené a můžeme se tak dostat do mnohých nepříjemností.

V úplném závěru uvádíme Listinu základních práv a svobod, která je základní normou našeho právního řádu a o jejíž existenci by měl každý vedoucí alespoň vědět.

II. Co je to právní subjektivita

Právní subjektivita je způsobilost vystupovat v právním jednání, činit právní úkony, vystupovat v řízení před soudem apod. Způsobilost k právnímu jednání u fyzické osoby se v plném rozsahu nabývá dovršením věku osmnácti let, před tím pouze sňatkem. Osoby mladší osmnácti let mají způsobilost k právnímu jednání omezenou. Řečeno slovy zákona mají nezletilí způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku (§ 9 občanského zákoníku). To, jestli jde o právní úkon "přiměřený", bude nutno posoudit vždy individuálně podle konkrétních okolností.

***Příklad:** koupí-li si např. desetileté dítě motorku za 10.000,- Kč, bude tento právní úkon zřejmě neplatný právě z důvodu nedostatku způsobilosti k takovému právnímu úkonu, ale o neplatný úkon nepůjde, koupí-li si takovouto motorku sedmnáctiletý mladík.*

Toto vše však platí pouze pro oblast občanského práva, pokud jde o pracovní právo, tam se právní subjektivita nabývá dosažením věku patnácti let s tím, že jako den nástupu do zaměstnání nelze určit den, který předchází ukončení povinné školní docházky (§ 11 zákoníku práce).

Jinak je tomu u právnických osob. Právnickými osobami rozumíme jednak obchodní společnosti a družstva, dále jednotky územní samosprávy (obce), účelová sdružení majetku (nadace, fondy), **právnickými osobami jsou i občanská sdružení zřízená podle zák. č. 83/1990 Sb.** - Liga lesní moudrosti, Junák - Svaz skautů a skautek ČR, Pionýr, aj. Občanská sdružení vznikají dnem zápisu do rejstříku Ministerstva vnitra ČR a tímto dnem také nabývají způsobilosti právně jednat (§ 18 - § 19a OZ). Za právnickou osobu mohou právní úkony činit tzv. statutární orgány, což jsou osoby, které jsou k tomu oprávněny zřizovací listinou. Dále mohou za právnickou osobu činit právní úkony i jiní její zaměstnanci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. To znamená, že v případě občanského sdružení je nutno vždy nahlédnout do stanov, kde by mělo být přesně stanoveno, kdo může za právnickou osobu navenek jednat. Vedoucí oddílu nepochybně může jakožto člen občanského sdružení vystupovat v "méně závažných právních úkonech", to znamená takových, které přímo souvisí s činností oddílu, např. koupit drobné odměny za hru apod., těžko by však mohl např. uzavírat písemnou nájemní nebo kupní smlouvu. V závažnějších případech, např. při uzavírání smlouvy o převodu nemovitosti by měl vždy jednat statutární orgán.

Jinými slovy: **chceme-li s někým uzavřít smlouvu nebo vstupujeme-li s někým do jakéhokoliv právního jednání, musíme si vždy ujasnit, s kým vůbec jednáme a zda dotyčný má právní subjektivitu.**

Je-li naším partnerem fyzická osoba, tak zde asi mnoho problémů nebude - její totožnost zjistíme vždy z občanského průkazu a musíme si dát pozor pouze na to, abychom jednali s osobou starší 18 let, neboť jenom taková osoba má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu a může činit právní úkony (tj. uzavírat smlouvy apod.) bez omezení.

U právnických osob je situace komplikovanější. Je-li právnická osoba obchodní společností (tj. veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost - § 56 a násl. obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. ve znění pozdějších novelizací) nebo družstvem, zjistíme jejich totožnost z výpisu z obchodního rejstříku, kde jsou všechny tyto subjekty zapsány. Výpis z obchodního rejstříku si buď necháme předložit od zástupce či statutárního orgánu společnosti (družstva), který by jej měl mít stále k dispozici, nebo můžeme o něj požádat příslušný rejstříkový soud (okresní soud v sídle krajského soudu, v jehož obvodu má společnost nebo družstvo sídlo). Obchodní rejstřík je totiž veřejným seznamem (jako katastr nemovitostí) a každý má právo do

něj nahlížet a za příslušný soudní poplatek si vyžádat výpis (50,- až 70,- Kč za každou započatou stránku). Z výpisu zjistíme přesné obchodní jméno a sídlo obchodní společnosti či družstva, předmět činnost (podnikání), jméno a adresu statutárních orgánů a další důležité údaje. Pozor však na jednu věc: vždy si pečlivě ověřme, kdo za společnost nebo družstvo může skutečně jednat a jak se jednání děje. U řady obchodních společností je totiž obvyklé to, že za ni jednají dvě či více osob společně. To znamená, že v takovém případě musí být na smlouvě podpisy všech těchto osob, jinak by byla smlouva neplatná. U družstva pak tato podmínka platí vždy, neboť je dána přímo ze zákona (§ 243 odst. 3 obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. ve znění pozdějších novelizací).

U občanských sdružení zjistíme tyto údaje dotazem u Ministerstva vnitra, kde jsou všechna tato sdružení registrována.

Jednáme-li s fyzickou osobou, která je podnikatelem, musíme ji vždy označit jejím obchodním jménem, kterým je její jméno a příjmení s případným dodatkem (§ 9 obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. ve znění pozdějších novelizací). Toto obchodní jméno má zpravidla podnikatel zapsáno v živnostenském listu (koncesní listině) ve zvláštní rubrice. Vyvarujme se toho, abychom podnikatele označovali jako "Firma pekařství Bavorka" nebo "Drogerie Renata" apod., jak bývá uvedeno na obchodech nebo reklamních plakátech. Podnikatel - fyzická osoba, vystupuje v právních vztazích zpravidla vždy osobně.

S osobou, která není statutárním orgánem podle § 20 odst. 1 obč. Zákoníku nebo členem či zaměstnancem podle § 20 odst. 2 obč. Zákoníku můžeme jednat jen tehdy, má-li tato osoba řádnou plnou moc podle § 31 a násl. občanského zákoníku, ve které by měl být uveden i rozsah oprávnění.

Tato plná moc by měla být udělena vždy písemně, mělo by v ní být výslovně uvedeno, k čemu je zmocněná osoba (zmocněnec) oprávněna a vždy jí musí udělit fyzická osoba nebo právnická osoba, za kterou má zmocněnec jednat.

Za právnickou osobu plnou moc udělují pouze statutární orgány nebo zaměstnanci nebo členové, kteří jsou k tomu oprávněni podle vnitřních organizačních předpisů (viz výše).

Pro úplnost ještě dodáváme, že otázku, kdo může za naší organizaci jednat, je třeba zjistit vždy ze stanov či jiného vnitřního předpisu té které organizace, a nepochybně, pokud si necháme poradit od vedení, případně právního zástupce našeho sdružení.

III. O právu občanském, jeho některých pojmech a smlouvách

Pojmy

Právní vztahy, ve kterých mládežnické organizace vystupují, se budou zpravidla řídit právem občanským. Toto právo je obsaženo v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb. a ve znění pozdějších novelizací.

Podle svého § 1 odst. 2 občanský zákoník upravuje majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i práva na ochranu osob, pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony.

UPOZORNĚNÍ:

V dalším textu se budeme snažit zmínit se o některých pojmech občanského práva, které považujeme pro čtenáře za důležité. Jedná se jen o pokus nástinu, neboť ve svém důsledku se jedná o problematiku velmi složitou. Vždyť jen na téma některých ustanovení občanského zákoníku v rozsahu několika vět se vydávají celé publikace o rozsahu stovek stran.

Občanský zákoník často operuje pojmem **právní úkon**. Právním úkonem je třeba rozumět **projev vůle, který směřuje zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují (§ 34 OZ).**

Příklad: projev vůle může být učiněn jednáním nebo opomenutím (například nechám uplynout lhůtu pro podání odvolání). Může se tak stát výslovně (na navrženou kupní cenu řeknu "Ano."), nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co chtěl účastník projevít (na navrženou kupní cenu mlčky podám příslušný obnos prodávajícímu).

Pokud vzniknou pochybnosti o tom, jak vykládat, co bylo projevem myšleno, zákon říká, že právní úkony vyjádřené slovy, je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Právní úkony vyjádřené jinak než slovy se vykládají podle toho, co způsob jejich vyjádření obvykle znamená (pokud kupř. navržený text smlouvy přeškrtneme a návrh vrátíme, znamená to logicky, že návrh odmítáme). Přitom se přihlíží k vůli toho, kdo právní úkon učinil a chrání se dobrá víra toho, komu byl úkon určen.

K tomu, **aby byl právní úkon platný, musí být učiněn svobodně, vážně, určitě a srozumitelně.** Jsou i další důvody neplatnosti právního úkonu, z nichž některé, obsažené v § 37 - 42, jsou obsaženy v příloze této kapitoly. Povšimnutí zaslouží ustanovení § 40a OZ, který obsahuje tzv. relativní neplatnost. Tento pojem znamená, že na právní úkon se pohlíží jako na platný, pokud se neplatnosti ten, kdo je takovým úkonem dotčen, nedovolá.

Právní úkony mohou být jednostranné nebo vícestranné. Příkladem vícestranného právního úkonu je smlouva.

Smlouva

Smlouvy jsou nejčastěji dvoustranné (mohou být ale i vícestranné) právní úkony - v kupní smlouvě kupř. prodávající a kupující, v darovací smlouvě dárce a obdarovaný apod.

Podle § 43 OZ jsou účastníci povinni dbát, aby při úpravě smluvních vztahů bylo odstraněno vše, co by mohlo vést ke vzniku rozporů.

Smlouva vzniká tím, že se účastníci shodnou na jejím obsahu.

Každá smlouva by zpravidla měla obsahovat následující

1) označení účastníků - tedy stran smlouvy;

Příklad:

a) *právnícká osoba x.y. se sídlem tam a tam, IČO 00 00 00 00, statutární orgán jednající: Ferda Předseda, jednatel spolku,*

b) *u fyzických osob bude ideální označení takovéto: Jan Podnikatel, IČO : 00 00 00 00, r.č. 00.00.00/00.00, sídlem Bohatov, ul. Veselých podnikatelů 10, bytem Bohatov, Na vodníku 15;*

2) předmět smlouvy: tedy co ve smlouvě chceme zakotvit - o co půjde, kupř. prodej určité věci, pronájem pozemku, klubovny a tak podobně - povinnosti a práva účastníků smlouvy;

3) platební podmínky, jedná-li se o smlouvu úplatnou: kolik se má platit, kdy, jak (hotově nebo poukázkou) a kam nebo kde (adresa nebo číslo účtu kam se mají peníze poslat, kam se mají peníze odnést a tak pod.);

4) datum;

5) podpisy účastníků, případně i otisky razítek.

V některých případech bývá praktické, aby smlouva obsahovala i důsledky porušení smluvních povinností, případně možnost smlouvu jednostranně ukončit - tedy vypovědět nebo od smlouvy odstoupit.

Písemnou formu musí mít smlouvy o převodech nemovitostí, a dále smlouvy, pro něž to vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků.

Musíme si ovšem uvědomit, že ač zákon ve většině případů nevyžaduje pro platnost smlouvy písemnou formu, bude výhodnější smlouvu uzavřít písemně - zejména poskytneme-li nějakou věc do nájmu, jakož i výpůjčku či peněžitou půjčku. Pokud totiž druhá strana smlouvy nebude chtít svůj závazek splnit, mohli bychom se dostat do tzv. důkazní nouze - nemohli bychom dokázat pravdivost

našich tvrzení a případný soudní spor bychom mohli prohrát. Z hlediska naší právní jistoty je proto vždy výhodnější smlouvu uzavřít písemně.

Pro uzavření smlouvy písemnou formou stačí, dojde-li k písemnému návrhu a k jeho písemnému přijetí. Pokud jde o smlouvu o převodu nemovitosti, musí být projevy účastníků na téže listině.

Z pojmů občanského práva by každý měl znát vymezení některých pojmů. Proto jsou obsaženy v závěru této kapitoly.

Dále je nutné si zapamatovat:

- plní-li se peněžitý dluh prostřednictvím pošty nebo peněžního ústavu, je dluh splněn okamžikem, kdy byla částka poukázána, není-li stanoveno jinak. Braňte se tedy ustanovením ve smlouvě, kde je napsáno, že zapláceno je až připsáním na účet druhé strany, popř. převzetím peněz druhou stranou od pošty.
- ten, kdo je v prodlení s plněním peněžitého dluhu, je povinen věřiteli zaplatit úrok z prodlení, není-li podle OZ povinen platit poplatek z prodlení. Výše úroku z prodlení je podle nařízení vlády č. 142/1994 Sb. dvojnásobek diskontní sazby, stanovené Českou národní bankou a platné k prvnímu dni prodlení s plněním peněžitého dluhu, která zde byla. Při výši diskontní sazby např. 8 % tedy činí úrok z prodlení 16 % ročně a z dlužné částky 10.000,- Kč je tedy dlužník v případě prodlení povinen zaplatit za každý rok 1.600,- Kč. Výše úroku je neměnná po celou dobu prodlení a rozhodná je sazba diskontní sazby, která zde v první den prodlení byla. Aktuální sazbu a přehled diskontních sazeb v minulosti najdeme na webové stránce české národní banky – www.cnb.cz - položka "Měnové ukazatele)

Vybraná ustanovení Občanského zákoníku:

§ 37

(1) Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.

(2) Právní úkon, jehož předmětem je plnění nemožné, je neplatný.

(3) Právní úkon není neplatný pro chyby v psaní a počtech, je-li jeho význam nepochybný.

§ 38

(1) Neplatný je právní úkon, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům.

(2) Rovněž je neplatný právní úkon osoby jednající v duševní poruše, která ji činí k tomuto právnímu úkonu neschopnou.

§ 39

Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům.

§ 40

(1) Nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků, je neplatný.

(2) Písemně uzavřená dohoda může být změněna nebo zrušena pouze písemně.

(3) Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou; činí-li právní úkon více osob, nemusí být jejich podpisy na téže listině, ledaže právní předpis stanoví jinak. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.

(4) Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.

(5) K písemným právním úkonům těch, kteří nemohou číst a psát, je třeba úředního zápisu. Úřední zápis se nevyžaduje, má-li ten, kdo nemůže číst nebo psát, schopnost seznámit se s obsahem právního úkonu s pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek nebo prostřednictvím jiné osoby, kterou si zvolí, a je schopný vlastnoručně listinu podepsat.

§ 40a

Jde-li o důvod neplatnosti právního úkonu podle ustanovení § 49a, § 55, § 140, § 145 odst. 2, § 479, § 589, § 701 odst. 1, § 775 a § 852b odst. 2 a 3 považuje se právní úkon za platný, pokud se ten, kdo je

takovým úkonem dotčen, neplatnosti právního úkonu nedovolá. Neplatnosti se nemůže dovolávat ten, kdo ji sám způsobil. Totéž platí, nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje dohoda účastníků (§ 40). Je-li právní úkon v rozporu s obecně závazným právním předpisem o cenách, je neplatný pouze v rozsahu, ve kterém odporuje tomuto předpisu, jestliže se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti dovolá.

§ 41

Vztahuje-li se důvod neplatnosti jen na část právního úkonu, je neplatnou jen tato část, pokud z povahy právního úkonu nebo z jeho obsahu anebo z okolností za nichž k němu došlo, nevyplývá, že tuto část nelze oddělit od ostatního obsahu.

§ 41a

(1) Má-li neplatný právní úkon náležitosti jiného právního úkonu, který je platný, lze se jej dovolat, je-li z okolností zřejmé, že vyjadřuje vůli jednající osoby.

(2) Má-li být právním úkonem zastřen právní úkon jiný, platí tento jiný úkon, odpovídá-li to vůli účastníků a jsou-li splněny všechny jeho náležitosti. Neplatnosti takového právního úkonu se nelze dovolávat vůči účastníku, který jej považoval za nezastřený.

§ 42

Vznikne-li pro neplatnost právního úkonu škoda, odpovídá se za ni podle ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti za škodu.

Domácnost

§ 115

Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.

Osoby blízké

§ 116

Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.

§ 117

Stupeň příbuzenství dvou osob se určuje podle počtu zrození, jimiž v řadě přímé pochází jedna od druhé a v řadě pobočné obě od nejbližšího společného předka.

Věci a práva

§ 118

(1) Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Předmětem občanskoprávních vztahů mohou být též byty nebo nebytové prostory.

§ 119

(1) Věci jsou movité nebo nemovité.

(2) Nemovitostmi jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem.

§ 120

(1) Součástí věci je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila.

(2) Stavba není součástí pozemku.

§ 121

(1) Příslušenstvím věci jsou věci, které náleží vlastníku věci hlavní a jsou jím určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány.

(2) Příslušenstvím bytu jsou vedlejší místnosti a prostory určené k tomu, aby byly s bytem užívány.

(3) Příslušenstvím pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Počítání času

§ 122

(1) Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek. Polovinou měsíce se rozumí patnáct dní.

(2) Konec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty na jeho poslední den.

(3) Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

Smlouva kupní

Se smlouvou kupní se nepochybně setkal každý z nás. Je to nejčastější typ smlouvy, jaký se vyskytuje, a jeho příkladem může být koupě pozemku stejně jako nákup sportovního náčiní či potravin na táboře. Tento stav znamená, že i v činnosti dětské a mládežnické organizace je tato smlouva nejčastěji se vyskytujícím právním vztahem. Dobrá znalost dále uvedených skutečností nám umožní nejenom obhájit právo na kvalitní zboží, ale i majetek naší organizace.

Úpravu kupní smlouvy v rozsahu, který nás bude zajímat, najdeme v OZ v ustanoveních §§ 588 a násl. Pro kupní smlouvu samozřejmě platí to, co bylo napsáno v ustanovení o smlouvách obecně.

Občanský zákoník přesto obsahuje dvojí úpravu - jednak úpravu obecnou pro kupní smlouvy vůbec, jednak zvláštní úpravu pro prodej zboží v obchodě.

Obecná ustanovení o kupní smlouvě nebudeme na těchto místech podrobně rozebírat, zájemci se s ní mohou seznámit v závěru této kapitoly. Řekneme si pouze, že podstatou kupní smlouvy je úplatný převod vlastnického práva proti zaplacení kupní ceny.

V dalším textu si povšimneme ustanovení o prodeji v obchodě, který je definován jako prodej podnikatelem v rámci jeho podnikatelské činnosti.

Podnikatelem je ten prodávající, který je k provozování prodeje oprávněn podnikatelským oprávněním (zpravidla živnostenským listem).

Pro prodej v obchodě platí, kromě obecného, tato pravidla:

- plnění, která se s prodejem věci obvykle neposkytují, je třeba zvláště dohodnout (§ 615 OZ). Není tedy třeba zvláště dohadovat obvyklé zabalení,
- prodávaná věc musí mít požadovanou, případně právními předpisy stanovenou jakost, množství, míru nebo váhu - potraviny musí být označeny datem minimální trvanlivosti a jde-li o potraviny podléhající rychlé zkáze, datem výroby a nejpozdější spotřeby,
- prodávaná věc musí být bez vad (věci tedy nesmí být poškozené, neúplné a tak podobně),
- kupující má právo, připouští-li to povaha věci, aby byla věc před ním přezkontrolována nebo aby mu byla její činnost předvedena. Máme tedy právo si nechat předvést funkci kupř. plynového vařiče, rozhlasového přijímače či lampy,
- jedná-li se o zboží, při jehož užívání je třeba zachovávat určitá pravidla, zejména pokud se užívání řídí návodem nebo je upraveno technickou normou, je prodávající povinen kupujícího s těmito

pravidly seznámit (neplatí to, pokud jde o pravidla běžně známá). Je-li to potřebné s ohledem na povahu výrobku, je prodávající povinen ke zboží připojit návod v českém jazyce.

***Příklady:** pokud jsou prodávány věci, které mají nějaké vady, avšak ty nebrání tomu, abychom je mohli použít k určenému účelu (kupř. svítidla s nedokonalou povrchovou úpravou), musí být prodávány jen jako zlevněné. Prodávající nás kromě toho musí upozornit na existenci vady, kupř. vývěskou "Zlevněné zboží - poškozený povrch".*

V případě věcí vadných je třeba říci, že prodávající odpovídá za vady, které má prodaná věc při převzetí kupujícím (např. nesešitá stěna stanu, neúplný vaříč a tak podobně). Prodávající se zde nemůže tedy vymlouvat, že jsme si věc vybrali, měli ji lépe prohlédnout a tak podobně. Pokud jsme zaplatili plnou cenu, máme právo na plnohodnotný výrobek. Tato odpovědnost však není za vady věcí použitých, pokud se jedná o vady vzniklé jejich použitím nebo opotřebením. Nedovoláme se tedy s úspěchem odpovědnosti za vady kupř. tehdy, jestliže do stanu koupeného v bazaru bude zatékat, protože impregnace je v záhybech skládáním a rozkládáním stanu narušena.

Rovněž zde není odpovědnost prodávajícího za vady pro které byla věc zlevněna (tedy kupř. u již zmíněné svítidla zlevněné pro poškozenou povrchovou úpravu).

Prodávající dále odpovídá za vady, které se vyskytnou po převzetí věci v záruční době. To neplatí u věcí, které se rychle kazí, nebo věci použité.

Obecná záruční doba je dva roky (u potravin osm dnů, krmiva tři týdny, u zvířat šest týdnů). Záruční dobu nelze nijak zkrátit. Pokud je na prodávaných věcech, obalu nebo připojeném návodu vyznačena lhůta k použití věci, záruční doba trvá až do této doby.

V záručním listě, který je nám prodávající povinen vydat s vyznačením záruční doby, může poskytnout záruku i delší, než je shora uvedena. Je proto velmi důležité přezkontrolovat, zda je věc vybavena záručním listem, ten si nechat v prodejně vyplnit. Při vyplňování záručního listu (nezapomenout na razítko) je třeba zvlášť dbát na vyznačení data prodeje a pokud je to možné, požádáme prodávatele, aby datum vyplnil jak čísly, tak slovy. Tím se vyhneme pozdějšímu možnému obvinění, že jsme záruční list nedovoleným způsobem upravili. Současně pečlivě uschováme i účet za zboží.

Záruční doba začíná běžet od okamžiku převzetí zboží. V případě, že se jedná o výrobek, který má uvést do provozu jiný podnikatel, je situace odlišná. Jedná se například o zakoupení vytápěcího tělesa na táborovou základnu, které je třeba na místě odborně instalovat a uvést do chodu.

Záruční doba v takovém případě běží až od okamžiku uvedení věci do provozu pokud jsou splněny následující podmínky :

- objednáme si uvedení do provozu nejpozději do tří týdnů od převzetí věci,
- řádně a včas umožníme provedení této služby.

Práva z odpovědnosti, hovorově "reklamací", musíme uplatnit v průběhu záruční doby, jinak zaniknou. Uplatnění musíme učinit u prodávajícího, u kterého jsme nakoupili. Pokud je v záručním listě uveden někdo jiný určený k opravě, který je v místě prodávajícího nebo v místě pro nás bližším, uplatníme reklamací u něho. Opravář je povinen provést opravu ve lhůtě dohodnuté při prodeji věci.

Jinými slovy: pokud nestihneme v průběhu záruční doby navštívit prodejnu nebo opraváře a zboží nereklamujeme, máme smůlu a nikdo nám nic nedá.

V případě, že je zakoupená věc vadná, mohou vyvstat dvě situace:

- a) vada je tzv. odstranitelná (například u saka není přišita podšívka), nebo
- b) vada je neodstranitelná (skleněná váza je prasklá).

V případě odstranitelné vady máme právo na bezplatné provedení opravy a to ve lhůtě 30 dnů (§ 19 odst. 3 z.č. 634/1992 o ochraně spotřebitele ve znění pozdějších novelizací) ode dne uplatnění reklamacie, pokud se nedohodneme s prodávajícím na lhůtě delší.

Pokud jsme věc dosud nepoužívali (sako jsme neměli na sobě), máme právo požadovat její výměnu, popř. reklamované součásti. Prodávající má vždy právo požadovat po nás vrácení věci vadné proti vydání věci bezvadné.

V případě vady neodstranitelné, která brání užívání věci jako věci bezvadné (prasklá skleněná váza způsobuje vytékání vody) máme právo na

- výměnu vadné věci za věc bezvadnou (prasklé vázy za stejnou bez prasklin) , nebo
- od smlouvy odstoupit. Tehdy vrátíme koupenou věc a prodávající nám je povinen vrátit zaplacenou kupní cenu.

Stejná práva máme v případě, že se jedná o vadu odstranitelnou, avšak

- reklamáce nebyla vyřízena ve lhůtě 30 dnů ode dne uplatnění reklamáce (§ 19 odst. 3 z.č. 634/1992 Sb.), nebo
- nemůžeme věc řádně užívat pro opakovaný výskyt vady po opravě nebo pro větší počet vad.

Pokud se jedná o vadu neodstranitelnou, která nebrání užívání věci jako věci bezvadné (například neodstranitelná skvrna na některé zakryté části oděvu), máme právo na přiměřenou slevu z ceny.

Podle **zákona na ochranu spotřebitele (č. 634/1992 Sb.)** musí být v prodejně po celou provozní dobu přítomen pracovník pověřený vyřizovat reklamáce (§ 19 odst. 2 zákona).

O reklamaci rozhodne pracovník ihned, ve složitých případech do tří pracovních dnů. Do této lhůty se nezapočítává doba přiměřená k odbornému posouzení vady. Reklamáce včetně odstranění vady musí být vyřízena do 30 dnů ode dne uplatnění reklamáce, pokud se prodávající s kupujícím nedohodnou na době delší (pozor tedy na písemnosti které při uplatnění reklamáce podepisujeme – může zde být např. věta o tom, že kupující souhlasí s tím, že výrobek bude opraven v “přiměřené lhůtě delší” apod.).

Prodávající je povinen nám vydat potvrzení o tom, kdy byla reklamáce uplatněna a kdo ji uplatnil.

Pro zájemce je v příloze výňatek občanského zákoníku obsahující právní úpravu smlouvy kupní.

Smlouva směnná

Smlouva směnná je zřejmě historicky nejstarším typem smlouvy, neboť se jedná o stav, kdy si její účastníci vyměňují věc za věc, tedy kdy směňují přímo určité hodnoty, aniž by bylo zapotřebí abstraktního všeobecného hodnotového ekvivalentu, kterým jsou peníze.

Smlouvu směnnou zákon upravuje velmi kuse v § 611 OZ kde stanoví, že ustanovení o kupní smlouvě se přiměřeně použítí na smlouvu, podle které se smluvní strany směňují věc za věc a to tak, že každá ze stran je považována ohledně věci, kterou dává, za stranu prodávající a ohledně věci kterou směnou přijímá, za stranu kupující.

Analogicky se tedy použije vše, co platí pro smlouvu kupní obecně.

Shora uvedená právní úprava znamená, že povinnosti spojené s předáním a převzetím věcí, riziko nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení, povinnost upozornit na vady, odpovědnost za vady apod. mají tedy obě strany smlouvy.

Vzor kupní smlouvy na věc movitou:

S M L O U V A

uzavřená dále uvedeného dne, měsíce a roku mezi :

1. Janem Prodavačem, r.č. 00.00.00/00.00 , bytem tam a tam, jednajícím osobně,
jako prodávajícím na straně jedné,
a
2. Právníckou osobou X.Y. se sídlem tam a tam, IČO : 00 00 00 00, statutární orgán ..., zastoupenou ...
jako kupujícím na straně druhé.

I.

Prodávající je vlastníkem

- 10 sektorových kancelářských stolů typu Sek.- U 12 - 45, vyráběné výrobcem Sektor a.s.,
- 20 čalouněných kancelářských židlí z bukového dřeva.

Tyto předměty jsou již tři roky používány.

II.

Prodávající prodává věci uvedené v čl. I této smlouvy kupujícímu za dohodnutou kupní cenu 10.000,- Kč a kupující shora uvedené věci za tuto kupní cenu kupuje.

III.

Kupní cena byla zaplacená před podpisem této smlouvy a prodávající její příjem potvrzuje. Kromě toho vydal prodávající i příjmový pokladní doklad č. 000 000 na tuto částku.

Prodávané věci převzal kupující před podpisem této smlouvy a tuto skutečnost potvrzuje.

IV.

Kupující si nábytek dobře prohlédl a kupuje jej ve stavu, v jakém jej shledal. Prodávající současně upozorňuje kupujícího, že všechny stoly jsou napadeny plísní, což kupující bere na vědomí.

V _____ dne _____

---

podpis prodávajícího

---

podpis kupujícího

Vybraná ustanovení Občanského zákoníku:

ODDÍL PRVNÍ

Obecná ustanovení o kupní smlouvě

§ 588

Z kupní smlouvy vznikne prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu.

§ 589

Cenu je třeba sjednat v souladu s obecně závaznými právními předpisy, jinak je smlouva neplatná podle § 40a.

§ 590

Není-li dohodnuto jinak, přechází na kupujícího nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení předmětu koupě, včetně užitků, současně s nabytím vlastnictví. Jestliže nabude kupující vlastnictví dříve než dojde k odevzdání předmětu koupě, má prodávající až do odevzdání práva a povinnosti schovatele.

§ 591

Není-li dohodnuto jinak, ani není-li to obvyklé, jsou účastníci povinni plnit bez zbytečného odkladu. Prodávající je oprávněn odevzdání předmětu koupě odepřít, nezaplatí-li kupující cenu včas. Odesílá-li se předmět koupě na místo plnění nebo určení, není kupující povinen zaplatit cenu, dokud nemá možnost si předmět koupě prohlédnout.

§ 592

Je-li kupující v prodlení s převzetím, může prodávající předmět koupě uložit na náklad kupujícího ve veřejném skladišti nebo u jiného schovatele nebo jej může po upozornění prodat na účet kupujícího. Jde-li o věc podléhající rychlé zkáze a není-li na upozornění čas, upozornění není nutné.

§ 593

Není-li dohodnuto jinak, nese náklady spojené s odevzdáním předmětu koupě, zejména náklady měření, vážení a balení, prodávající a náklady spojené s převzetím kupující; je-li věc odesílána na místo, které není místem splnění, nese náklady odeslání kupující.

§ 594

Má-li prodávající předmět koupě odeslat na místo splnění nebo určení, platí, že věc byla předána v době, kdy byla předána k přepravě, pokud nebylo dohodnuto jinak.

§ 595

Tomu, kdo koupí budoucí užitky nějaké věci úhrnem nebo s nadějí na nejisté budoucí užitky, patří všechny užitky řádně vytěžené. Nese však ztrátu, bylo-li jeho očekávání zmařeno.

§ 596

Má-li věc vady, o kterých prodávající ví, je povinen kupujícího při sjednávání kupní smlouvy na ně upozornit.

§ 597

(1) Jestliže dodatečně vyjde najevo vada, na kterou prodávající kupujícího neupozornil, má kupující právo na přiměřenou slevu ze sjednané ceny odpovídající povaze a rozsahu vady; jde-li o vadu, která činí věc neupotřebitelnou, má též právo od smlouvy odstoupit.

(2) Právo odstoupit od smlouvy má kupující i tehdy, jestliže jej prodávající ujistil, že věc má určité vlastnosti, zejména vlastnosti kupujícím vymíněné, anebo že nemá žádné vady, a toto ujištění se ukáže nepravdivým.

§ 598

Kupující má právo na úhradu nutných nákladů, které mu vznikly v souvislosti s uplatněním práv z odpovědnosti za vady.

§ 599

(1) Vady musí kupující uplatnit u prodávajícího bez zbytečného odkladu. Práva z odpovědnosti za vady se může kupující domáhat u soudu, jen jestliže vady vytkl nejpozději do šesti měsíců, jde-li o vady krmiv, do tří týdnů a jde-li o vady zvířat, do šesti týdnů od převzetí věci.

(2) Právo na náhradu nutných nákladů může kupující uplatnit u soudu, jen jestliže náklady prodávajícímu oznámí ve lhůtě uvedené v odstavci 1.

§ 600

Uplatněním práv z odpovědnosti za vady není dotčeno právo na náhradu škody.

ODDÍL DRUHÝ

Vedlejší ujednání při kupní smlouvě

Výhrada vlastnictví

§ 601

Má-li vlastnictví k prodané movité věci přejít na kupujícího až po zaplacení ceny, musí být tato výhrada dohodnuta písemně. Nevyplyvá-li ze smlouvy něco jiného, přechází nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení na kupujícího odevzdáním věci.

Předkupní právo

§ 602

(1) Kdo prodá věc s výhradou, že mu ji kupující nabídne ke koupi, kdyby ji chtěl prodat, má předkupní právo.

(2) Takové právo lze dohodnout i pro případ jiného zcizení věci než prodejem.

§ 603

(1) Předkupní právo ukládá povinnost pouze tomu, kdo slíbil věc nabídnout ke koupi.

(2) Předkupní právo lze dohodnout i jako věcné právo, které působí i vůči nástupcům kupujícího. Smlouva se musí uzavřít písemně a předkupní právo se nabývá vkladem do katastru nemovitostí. Nekoupil-li prodávající věc nabídnutou kupujícím, zůstává mu zachováno předkupní právo i vůči jeho právnímu nástupci.

(3) Bylo-li předkupní právo porušeno, může se oprávněný buď na nabyvateli domáhat, aby mu věc nabídl ke koupi, anebo mu zůstane předkupní právo zachováno.

§ 604

Předkupní právo nepřechází na dědice oprávněné osoby a nelze je převést na jinou osobu.

§ 605

Není-li dohodnuta doba, do kdy má být prodej proveden, musí oprávněná osoba vyplatit movitost do osmi dnů, nemovitost do dvou měsíců po nabídce. Uplyne-li tato doba marně, předkupní právo zanikne. Nabídka se vykoná ohlášením všech podmínek; jde-li o nemovitost, musí být nabídka písemná.

§ 606

Kdo je oprávněn koupit věc, musí zaplatit cenu nabídnutou někým jiným, není-li dohodnuto jinak. Nemůže-li věc koupit nebo nemůže-li splnit podmínky nabídnuté vedle ceny a nelze-li je vyrovnat ani odhadní cenou, předkupní právo zanikne.

Právo zpětné koupě

§ 607

(1) Kdo prodá movitou věc s výhradou, že má právo žádat vrácení věci do určité doby po koupi, vrátí-li kupujícímu zaplacenou cenu, má právo zpětné koupě.

(2) Smlouva o právu zpětné koupě musí být uzavřena písemně.

§ 608

(1) Právo zpětné koupě musí prodávající uplatnit písemnou formou a není-li dohodnuto jinak, nejpozději do jednoho roku od odevzdání věci kupujícímu, jinak právo zpětné koupě zanikne.

(2) Využije-li prodávající práva zpětné koupě, musí kupující vrátit věc bez zbytečného odkladu a každá strana má práva a povinnosti, které měla druhá strana z původní kupní smlouvy.

§ 609

(1) Týká-li se právo zpětné koupě věci určené podle druhu, vzniká uplatněním tohoto práva kupujícímu závazek vrátit věc téhož druhu.

(2) Týká-li se právo zpětné koupě věci jednotlivě určené, je kupující povinen vrátit tutéž věc, kterou koupil. Smlouva o zcizení věci, již bylo porušeno právo zpětné koupě, je neplatná.

Jiná vedlejší ujednání

§ 610

(1) Účastníci mohou písemnou smlouvou dohodnout i jiná vedlejší ujednání mající povahu výhrad a podmínek připouštějících zánik právního vztahu založeného kupní smlouvou.

(2) Pokud se účastníci nedohodli jinak, zanikají tyto výhrady a podmínky nejpozději uplynutím jednoho roku od uzavření kupní smlouvy, jestliže je prodávající v této lhůtě neuplatnil.

ODDÍL TŘETÍ

Směnná smlouva

§ 611

Ustanovení o kupní smlouvě se přiměřeně použijí i na smlouvu, podle které si smluvní strany směňují věc za věc, a to tak, že každá ze stran je považována ohledně věci, kterou směnou dává, za stranu prodávající, a ohledně věci, kterou směnou přijímá, za stranu kupující.

ODDÍL ČTVRTÝ

Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě

§ 612

Jestliže fyzická nebo právnická osoba prodává zboží jako podnikatel (dále jen "prodávající") v rámci své podnikatelské činnosti, platí kromě obecných ustanovení o kupní smlouvě i následující ustanovení § 613 až § 627.

§ 613

Věci lze prodávat i na objednávku. Proávající je povinen obstarat objednané zboží v dohodnuté lhůtě a není-li lhůta dohodnuta, ve lhůtě přiměřené okolnostem. Nestane-li se tak, objednatel je oprávněn od smlouvy odstoupit. Odstoupením objednatele od smlouvy není dotčeno jeho právo na náhradu škody.

§ 614

(1) Je-li prodávající podle dohody s kupujícím nebo podle povahy věci povinen dodat věc na místo určené kupujícím, kupující je povinen převzít věc při dodání. V ostatních případech je kupující povinen převzít věc při prodeji, nedohodne-li se s prodávajícím jinak.

(2) Nepřevezme-li kupující věc v době uvedené v odstavci 1, prodávající je oprávněn požadovat poplatek za uskladnění; výši poplatku stanoví zvláštní předpis, popřípadě určuje dohoda mezi účastníky.

(3) Převzetím věci přechází na kupujícího vlastnictví koupené věci. Při zásilkovém prodeji přechází vlastnictví na kupujícího převzetím věci kupujícím na místě dodání jím určeném. Při samoobslužném prodeji dochází k převodu vlastnictví ke koupené věci okamžikem zaplacení ceny za vybrané zboží. Do tohoto okamžiku může kupující vybrané zboží vrátit na původní místo. Jestliže kupující svým zaviněním poškodí nebo zničí vybrané zboží před převodem vlastnického práva, odpovídá za škodu podle obecných ustanovení o odpovědnosti za škodu.

§ 615

Plnění, která se s prodejem věci obvykle neposkytují, je třeba zvláště dohodnout.

Jakost a množství

§ 616

Prodávaná věc musí mít požadovanou, popřípadě právními předpisy stanovenou jakost, množství, míru nebo hmotnost a musí být bez vad, zejména musí odpovídat závazným technickým normám. Při potravinách musí být vyznačeno datum minimální trvanlivosti, a jde-li o potraviny podléhající rychlé zkáze, datum použitelnosti. Pripouští-li to povaha věci, má kupující právo, aby byla věc před ním překontrolována nebo aby její činnost mu byla předvedena.

§ 617

Je-li třeba, aby při užívání věci byla zachována zvláštní pravidla, zejména řídí-li se užívání návodem nebo je upraveno technickou normou, je prodávající povinen kupujícího s nimi seznámit, ledaže jde o pravidla obecně známá. Nesplní-li prodávající tuto povinnost, je povinen nahradit kupujícímu škodu z toho vzniklou.

§ 618

Věci, které mají vady, jež nebrání, aby mohlo být věci užíváno k určenému účelu, musí být prodávány jen za nižší ceny, než je obvyklá cena bezvadné věci; kupujícího je třeba upozornit, že věc má vadu a o jakou vadu jde, není-li to zřejmé již z povahy prodeje.

Odpovědnost za vady prodané věci

§ 619

(1) Prodávající odpovídá za vady, které má prodaná věc při převzetí kupujícím. U věcí použitých neodpovídá za vady vzniklé jejich použitím nebo opotřebením. U věcí prodávaných za nižší cenu neodpovídá za vadu, pro kterou byla sjednána nižší cena.

(2) Nejde-li o věci, které se rychle kazí nebo o věci použité, odpovídá prodávající za vady, které se vyskytnou po převzetí věci v záruční době (záruka).

§ 620

(1) Záruční doba je šest měsíců; jde-li o prodej potravinářského zboží, je záruční doba osm dní, u prodeje krmiv tři týdny a u prodeje zvířat šest týdnů. Je-li na prodávané věci, jejím obalu nebo návodu k ní připojeném vyznačena lhůta k použití věci, neskončí záruční doba před uplynutím této lhůty.

(2) U věcí, které jsou určeny k tomu, aby se jich užívalo po delší dobu, stanoví zvláštní předpisy záruční dobu delší než šest měsíců. Záruční doba přesahující šest měsíců se může týkat i jen některé součástky věci. Prodávající je povinen vydat kupujícímu při prodeji záruční list s vyznačením záruční doby.

(3) Prohlášením v záručním listě vydaném kupujícímu může prodávající poskytnout záruku přesahující rozsah záruky stanovené v tomto zákoně. V záručním listě určí prodávající podmínky a rozsah této záruky.

§ 621

Záruční doby začínají běžet od převzetí věci kupujícím. Má-li koupenou věc uvést do provozu jiný podnikatel než prodávající, začne záruční doba běžet až ode dne uvedení věci do provozu, pokud kupující objednal uvedení do provozu nejpozději do tří týdnů od převzetí věci a řádně a včas poskytl k provedení služby potřebnou součinnost.

§ 622

Jde-li o vadu, kterou lze odstranit, má kupující právo, aby byla bezplatně, včas a řádně odstraněna. Prodávající je povinen vadu bez zbytečného odkladu odstranit. Nebyla-li věc ještě použita, může kupující namísto odstranění vady požadovat výměnu věci, nebo týká-li se vada jen součásti věci, výměnu součásti. Prodávající může vždy namísto odstranění vady vyměnit vadnou věc za bezvadnou.

§ 623

(1) Jde-li o vadu, kterou nelze odstranit a která brání tomu, aby věc mohla být řádně užívána jako věc bez vady, má kupující právo na výměnu věci anebo má právo od smlouvy odstoupit. Táž práva přísluší kupujícímu, jde-li sice o vady odstranitelné, jestliže však kupující nemůže pro opětovné vyskytnutí vady po opravě nebo pro větší počet vad věc řádně užívat.

(2) Jde-li o jiné vady neodstranitelné, má kupující právo na přiměřenou slevu z ceny věci.

§ 624

Má-li věc prodávaná za nižší cenu nebo věc použitá vadu, za kterou prodávající odpovídá, má kupující místo práva na výměnu věci právo na přiměřenou slevu.

§ 625

Práva z odpovědnosti za vady se uplatňují u prodávajícího, u kterého věc byla koupena. Je-li však v záručním listě uveden jiný podnikatel určený k opravě, který je v místě prodávajícího nebo v místě pro kupujícího bližším, uplatní kupující právo na opravu u podnikatele určeného k provedení záruční opravy. Podnikatel určený k opravě je povinen opravu provést ve lhůtě dohodnuté při prodeji věci mezi prodávajícím a kupujícím.

§ 626

(1) Práva z odpovědnosti za vady věci, pro které platí záruční doba, zaniknou, nebyla-li uplatněna v záruční době.

(2) Práva z odpovědnosti za vady u věcí, které se rychle kazí, musí být uplatněna nejdéle v den následující po koupi a u věcí použitých nejdéle do šesti měsíců po jejich koupi; jinak práva zaniknou.

§ 627

(1) Doba od uplatnění práva z odpovědnosti za vady až do doby, kdy kupující po skončení opravy byl povinen věc převzít, se do záruční doby nepočítá. Prodávající je povinen vydat kupujícímu potvrzení o tom, kdy právo uplatnil, jakož i o provedení opravy a o době jejího trvání.

(2) Dojde-li k výměně, začne běžet záruční doba znovu od převzetí nové věci. Totéž platí, dojde-li k výměně součástky, na kterou byla poskytnuta záruka.

IV. V opravě

V životě našich kolektivů (oddílů, souboru,...) se často vyskytne **potřeba nechat si opravit věc** - kupř. obnova impregnace stanů, oprava rozhlasového přijímače, ale i vyčištění oděvu. **Po právní stránce je problém řešen v rámci úpravy smlouvy o dílo v Občanském zákoníku** (obecná úprava je

obsažena v závěru této pasáže). **Smlouva nevyžaduje ke své platnosti písemnou formu a nejčastěji je uzavírána v rámci služeb poskytovaných podnikateli.**

Zákon rozlišuje jednak obecnou právní úpravu, která je pro úplnost informace obsažena v závěru této pasáže, jednak zvláštní úpravu pro zhotovení věci na zakázku, a dále zvláštní ustanovení o opravě a úpravě věci. V dalším se budeme zabývat posledním smluvním typem.

Podle tohoto typu smlouvy :

- objednateli vznikne právo na to, aby mu zhotovitel provedl dohodnutou opravu nebo úpravu,
- zhotoviteli vznikne právo na zaplacení ceny za provedenou činnost.

Pokud není služba poskytnuta na počkání, je zhotovitel (ten kdo službu poskytuje) povinen objednateli vydat písemné potvrzení o převzetí objednávky, které musí obsahovat :

- označení předmětu díla,
- jeho rozsah,
- jakost díla,
- cenu za jeho provedení,
- dobu zhotovení.

Opravou zákon míní činnost, kterou se zejména odstraňují vady věci, následky jejího poškození nebo účinky opotřebení.

Úpravou se pak rozumí činnost, kterou se zejména mění povrch věci nebo její vlastnosti.

Na opravu a úpravu věci se vztahuje zákonná záruka v délce tří měsíců (u stavebních prací 18 měsíců), pokud není sjednána či zvláštními předpisy stanovena jinak. Zhotovitel je povinen vydat objednateli záruční list, ve kterém může poskytnout i delší záruku než zákonnou, musí však určit podmínky a rozsah této záruky.

Pokud má poskytnutá služba vady, zhotovitel za ně odpovídá tehdy, jestliže se jedná o vady

- které má provedená oprava nebo úprava při převzetí věci objednatelem,
- které se vyskytnou po převzetí věci v záruční době.

Zhotovitel odpovídá za vady poskytnuté služby také v tom případě, že příčinou výskytu vady nebo vad je vadnost věci, která má být opravena nebo upravena či nevhodnost našich pokynů (např. zhotovení stanu ze staré a dřevěné celovinny), ovšem jen v tom případě, že nás na vadnost věci či nesprávnost pokynů neupozornil.

Práva z odpovědnosti za vady poskytnuté služby (tj. "reklamáce") musí být uplatněna u zhotovitele v záruční době (podobně jako u smlouvy kupní). O uplatnění tohoto práva, jakož i tom kdo tak učinil a jako dlouhou trvala oprava nebo úprava, nám zhotovitel musí vydat potvrzení. To je velmi důležité, neboť doba, po kterou byla poskytována v rámci "reklamáce" oprava nebo úprava, se do záruční doby nepočítá.

Je-li věc opravena nebo upravena vadně (rozhlasový přijímač nadále nefunguje, oděv je po vyčištění stále špinavý, stan údajně opatřený novou impregnací prosakuje) máme právo na bezplatné odstranění vady v dohodnuté lhůtě. Pokud vadu nelze odstranit, nebo ve shora uvedené lhůtě odstraněna není či se vyskytne opakovaně, můžeme požadovat zrušení smlouvy - tedy vrácení poskytnutých peněz, nebo přiměřené snížení ceny.

Pokud si věc svěřenou k provedení shora uvedené služby ve lhůtě nevyzvedneme, bude se dít následující :

- po měsíci od doby, kdy měla být služba provedena, jinak do měsíce od vyrozumění o jejím provedení, jsme povinni platit poplatek za uskladnění,
- po šesti měsících od doby, kdy měla být služba provedena, jinak do měsíce od vyrozumění o jejím provedení, může zhotovitel naši věc prodat. Pokud zná naši adresu či se jedná o věc větší hodnoty, měl by nás o svém úmyslu věc prodat vyrozumět a poskytnout přiměřenou dodatečnou

lhůtu k vyzvednutí věci. Z výtěžku prodeje je zhotovitel oprávněn si odečíst cenu služby, poplatků za uskladnění a náklady prodeje. Právo na výtěžek prodeje musíme uplatnit u zhotovitele.

Vybraná ustanovení Občanského zákoníku:

Obecná ustanovení

§ 631

Smlouvou o dílo zavazuje se objednateli ten, komu bylo dílo zadáno (zhotovitel díla), že je za sjednanou cenu provede na své nebezpečí.

§ 632

Nedojde-li ke zhotovení díla na počkání, zhotovitel je povinen vydat objednateli písemné potvrzení o převzetí objednávky. Potvrzení musí obsahovat označení předmětu díla, a dále jeho rozsah, jakost, cenu za provedení díla a dobu jeho zhotovení.

§ 633

(1) Zhotovitel je povinen dílo provést podle smlouvy, řádně a v dohodnuté době. Je-li pro provedení díla stanovena závazná technická norma, musí provedení odpovídat této normě.

(2) Na obsahu smlouvy a povaze díla závisí, zda je zhotovitel povinen provést je osobně nebo zda je oprávněn dát dílo provést na svoji odpovědnost.

§ 634

(1) Není-li výše ceny sjednána smlouvou nebo stanovena zvláštními předpisy, je třeba poskytnout cenu přiměřenou.

(2) Není-li dohodnuto jinak, platí se cena až po skončení díla. Provádí-li se však dílo po částech nebo vyžaduje-li provedení díla značných nákladů, je ten, komu bylo zadáno, oprávněn požadovat již během provádění díla od objednatele přiměřené zálohy.

§ 635

(1) Byla-li cena dohodnuta podle rozpočtu, nesmí být bez souhlasu objednatele zvýšena. Práce a náklady do rozpočtu nezahrnuté lze účtovat pouze tehdy, schválil-li je objednatel písemně nebo jestliže práce dodatečně písemně objednal.

(2) Došlo-li v době od uzavření smlouvy do jejího splnění ke změně cenového předpisu, podle kterého byla cena dohodnuta, je zhotovitel na to povinen objednatele bez prodlení písemně upozornit a oznámit mu novou cenu.

(3) Objednatel je oprávněn po oznámení nové ceny od smlouvy odstoupit; neodstoupí-li bez zbytečného odkladu od smlouvy, je povinen zaplatit zhotoviteli cenu novou, ledaže ke zvýšení ceny došlo po překročení dohodnuté doby provedení díla.

(4) Odstoupí-li objednatel od smlouvy, je povinen zaplatit zhotoviteli částku připadající na provedenou práci a vzniklé náklady podle původně dohodnuté ceny, pouze měl-li z částečného plnění smlouvy majetkový prospěch.

§ 636

(1) Nelze-li cenu při uzavření smlouvy sjednat pevnou částkou, musí se určit alespoň odhadem. Zjistí-li zhotovitel dodatečně, že bude třeba cenu určenou odhadem podstatně překročit, je povinen na to objednatele bez prodlení písemně upozornit a oznámit mu nově určenou cenu; jinak nemá právo na zaplacení rozdílu v ceně.

(2) Objednatel je oprávněn po oznámení nově určené ceny od smlouvy odstoupit; odstoupí-li od smlouvy, je povinen zaplatit zhotoviteli částku připadající na provedenou práci a vzniklé náklady podle původně určené ceny, jen pokud měl z částečného plnění smlouvy majetkový prospěch. Odstoupením od smlouvy není dotčeno právo objednatele na náhradu škody.

(3) Neodstoupí-li objednatel od smlouvy bez zbytečného odkladu, je povinen zaplatit za poskytnutou službu nově určenou vyšší cenu.

§ 637

(1) Má-li objednatel dodaný materiál nedostatky, které brání řádnému vyhotovení díla, zhotovitel je povinen na to objednatele bez zbytečného odkladu upozornit. Stejnou povinnost má zhotovitel i tehdy, žádá-li objednatel, aby dílo bylo provedeno podle pokynů, které jsou nevhodné.

(2) Trvá-li objednatel přes upozornění zhotovitele na objednávce, zhotovitel může od smlouvy odstoupit.

§ 638

(1) Je-li k provedení díla nutná součinnost objednatele, je zhotovitel oprávněn určit k tomu přiměřenou lhůtu a po jejím marném uplynutí může od smlouvy odstoupit, upozorní-li na takový následek.

(2) Totéž platí, provádí-li se dílo u objednatele a ten nevykoná potřebná zdravotní a bezpečnostní opatření pro osoby provádějící dílo.

§ 639

Poskytne-li objednatel řádně a včas potřebnou součinnost, avšak zhotovitel v určenou dobu nepřistoupí k provedení díla, náleží mu právo na náhradu nutných nákladů, které mu tím vznikly. Toto právo musí uplatnit u zhotovitele nejpozději do jednoho měsíce od převzetí věci; odstoupí-li z tohoto důvodu od smlouvy, musí je uplatnit nejpozději do jednoho měsíce od odstoupení; jinak právo zanikne.

§ 640

Bylo-li dílo zmařeno náhodou před dobou splnění, ztrácí zhotovitel nárok na odměnu.

§ 641

(1) I když dílo nebylo provedeno, náleží zhotoviteli sjednaná cena, byl-li ochoten dílo provést a zabránily-li mu v tom okolnosti na straně objednatele. Je však povinen dát si započíst to, co ušetřil neprovedením díla, co vydělal jinak, nebo co úmyslně zameškal vydělat.

(2) Byl-li zhotovitel zdržen v provádění díla okolnostmi na straně objednatele, náleží mu za to přiměřená náhrada.

§ 642

(1) Až do zhotovení díla může objednatel od smlouvy odstoupit; je však povinen zaplatit zhotoviteli částku, která připadá na práce již vykonané, pokud zhotovitel nemůže jejich výsledek použít jinak a nahradit mu účelně vynaložené náklady.

(2) Objednatel je oprávněn odstoupit od smlouvy i tehdy, je-li zřejmé, že dílo nebude včas hotovo nebo nebude provedeno řádně a jestliže zhotovitel neučiní nápravu ani v poskytnuté přiměřené lhůtě.

§ 643

(1) Záleží-li provedení díla ve zvláštních osobních vlastnostech zhotovitele, ruší se smlouva jeho smrtí. Dědici zhotovitele se mohou domáhat pouze zaplacení upotřebitelné hmoty připravené na dílo a části odměny přiměřené upotřebitelným výsledkům vykonané práce.

(2) Smrt objednatele sama o sobě smlouvu neruší.

V. Odpovědnost za škodu

O odpovědnosti obecně

Co je to škoda z hlediska práva? **Škodou rozumíme vždy určitou majetkovou újmu, kterou lze vyčíslit v penězích.** Škodou tedy není např. újma na právech nebo morální újma, újma na cti, která neznamena reálné zmenšení majetku. Ke škodě může dojít nejrozličnějším způsobem, ať už je to ztrátou, poškozením, znehodnocením, zničením či odcizením věci.

Při určení výše škody se vždy vychází z ceny věci v době, kdy škoda vznikla (§ 443 OZ). Přihlíží se ke stáří a opotřebení věci.

Zvláštním druhem škody je pak škoda na zdraví, kde kromě věcné škody ještě rozlišujeme tzv. bolestné, ztížení společenského uplatnění (tzv. trvalé následky) a náhradu za ztrátu na výdělku a pod.

Odpovědnost vedoucích, jejich zástupců a případně pomocníků ve věku 15 - 18 let za způsobenou škodu se zpravidla bude řídit ustanoveními OZ o obecné odpovědnosti, která je upravena v § 420 OZ. Předpokladem pro vznik tohoto druhu odpovědnosti je porušení určité právní povinnosti, t.j. takové povinnosti, která je uložena právním předpisem, vznik škody - tedy určité majetkové újmy vyčíslitelné v penězích, existence příčinné souvislosti mezi tímto protiprávním jednáním a vzniklou škodou a konečně pak zavinění, a to ať již ve formě nedbalosti (vědomé či nevědomé) nebo úmyslu (přímého či nepřímého). Zavinění se vždy předpokládá a je vždy na tom, kdo škodu způsobil, aby prokázal, že škoda vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění. Naopak porušení právní povinnosti, vznik škody a příčinnou souvislost musí prokázat ten, komu byla škoda způsobena. Všechny výše uvedené předpoklady musí být splněny vždy současně.

V případě osob nezletilých nelze jednoznačně odpovědět na otázku, zda taková osoba může také odpovídat za škodu způsobenou na cizím majetku, záleží vždy na konkrétních okolnostech. Osoba mladší osmnácti let má totiž způsobilost k právním úkonům omezenou a záleží vždy na tom,

zda měla v daném okamžiku řečeno slovy zákona "schopnost rozpoznávací a určovací", to znamená, zjednodušeně řečeno, zda v době, kdy škodu způsobovala "věděla co dělá". Je zřejmé, že způsobí-li dítě škodu úmyslně na majetku menší hodnoty (např. desetileté dítě zničí sekuru) můžeme tuto náhradu škody požadovat přímo po dítěti resp. jeho rodičích jako zákonných zástupcích; v každém případě však s touto osobou zodpovídá společně a nerozdílně ten, kdo byl povinen nad ní vykonávat dohled, což je zpravidla vedoucí oddílu. Způsobí-li dítě škodu na cizím majetku může poškozený požadovat náhradu škody (dojde-li ke škodě při práci s dětmi) po organizaci, jejímž je dítě členem a ta pak může zpětně požadovat náhradu škody po tom, kdo byl povinen tento dohled vykonávat. Ten se své odpovědnosti zprostit, jestliže prokáže, že dohled nezanedbal (§ 420 a násl. obč. zákoníku).

Odpovědnost za škodu na věcech vnesených či odložených

Kromě obecné odpovědnosti rozlišujeme ještě odpovědnost zvláštní z níž bude mít pro nás největší význam odpovědnost za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech. Tento druh zvláštní odpovědnosti je upraven v § 433 a násl. obč. zák. Podle tohoto zákonného ustanovení bude odpovídat ten, kdo provozuje činnosti s nimiž je zpravidla spojeno odkládání věcí (t.j. např. provozovatelé restaurací, pohostinství, veřejných plováren) apod. Jeho odpovědnost se bude vztahovat na způsobenou škodu na věcech (tj. jejich ztrátu, zničení nebo poškození), které odložíme na místě k tomu určeném (např. věšák) nebo na místě, kde se tyto věci obvykle odkládají. Na rozdíl od obecné odpovědnosti, která je odpovědností subjektivní, tj. že jedním z jejích předpokladů je zavinění, je tato odpovědnost odpovědností objektivní a zavinění není jejím předpokladem. K podmínkám pro vznik tohoto druhu odpovědnosti je pouze vznik škody na vnesených věcech, které byly odloženy na místě k tomu určeném nebo na místě, kde se tyto věci obvykle odkládají. Této odpovědnosti se nelze zprostit jednostranným prohlášením provozovatele, takže cedule typu

"Za odložené věci neručíme" apod. jsou právně bezvýznamné. Výše náhrady škody je omezena u peněz, klenotů a obdobných cenností částkou 1.000,- Kč, toto omezení však neplatí, byla-li škoda způsobena těmi, kdo v provozu pracují, nebo jestliže byly věci převzaty do úschovy. Odpovědnosti se lze zprostit pouze v jediném případě a to tehdy, že by ke škodě došlo i jinak - to znamená např. živelnou událostí, přirozeným zkažením věci apod. Právo na náhradu škody však musíme u provozovatele uplatnit bez zbytečného odkladu, nejpozději do patnácti dnů, co jsme se o tom dověděli, jinak právo zaniká. Uplatníme-li právo včas a provozovatel odmítne škodu uhradit, můžeme se obrátit v obecné promlčecí tříleté lhůtě na soud.

Uplatníme-li právo na náhradu škody u provozovatele, a ten nám odmítne škodu dobrovolně uhradit, nebo nám ji neuhradí hned, nezapomeňme vždy nechat si od provozovatele písemně potvrdit, že jsme u něj právo na náhradu škody skutečně uplatnili, s uvedením data, kdy se tak stalo. Zákon sice přímo nepředepisuje písemnou formu, ale vyhneme se tak důkazní nouzi, která by byla spojena s tím, že by nám provozovatel toto později zapřel.

Odpovědnost za svěřený majetek

Odpovědnost vedoucích oddílů a hospodářů za svěřený inventář, peníze nebo jiný majetek, se zpravidla bude řídit OZ. Dohodu o hmotné odpovědnosti podle § 176 Zákoníku práce lze totiž uzavřít platně jen s osobou starší osmnácti let a jen tehdy, je-li s touto osobou předem navázán pracovněprávní vztah, t.j. uzavřena pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo dohoda o provedení práce podle Zákoníku práce. Podstatou hmotné odpovědnosti podle § 176 Zákoníku práce je to, že takto hmotně odpovědná osoba zodpovídá za případný schodek, t.j. ztrátu peněz, inventáře nebo jiných hodnot, které jí byly svěřeny vždy a odpovědnosti se zprostit jen tehdy, jestliže sama prokáže, že škoda vznikla zcela nebo zčásti bez jejího zavinění. Dohoda o hmotné odpovědnosti musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná. Není-li dohoda o hmotné odpovědnosti uzavřena, odpovídá

vedoucí nebo hospodář za svěřený majetek podle § 420 a násl. obč. zákoníku. Předpokladem tohoto druhu odpovědnosti je vznik škody následkem porušení právních povinností a zavinění - ať již ve formě nedbalostní nebo úmyslné.

Vybraná ustanovení Občanského zákoníku:

HLAVA DRUHÁ

Odpovědnost za škodu

ODDÍL PRVNÍ

Obecná odpovědnost

§ 420

(1) Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

(2) Škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

(3) Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.

§ 420a

(1) Každý odpovídá za škodu, kterou způsobí jinému provozní činností.

(2) Škoda je způsobena provozní činností, je-li způsobena

a) činností, která má provozní povahu, nebo věcí použitou při činnosti,

b) fyzikálními, chemickými, popřípadě biologickými vlivy provozu na okolí,

c) oprávněným prováděním nebo zajištěním prací, jimiž je způsobena jinému škoda na nemovitosti nebo je mu podstatně ztíženo nebo znemožněno užívání nemovitosti.

(3) Odpovědnosti za škodu se ten, kdo ji způsobil, zproští, jen prokáže-li, že škoda byla způsobena neodvratitelnou událostí nemající původ v provozu anebo vlastním jednáním poškozeného.

ODDÍL DRUHÝ

Případy zvláštní odpovědnosti

§ 421

Každý, kdo od jiného převzal věc, jež má být předmětem jeho závazku, odpovídá za její poškození, ztrátu nebo zničení, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

§ 421a

(1) Každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit.

(2) Odpovědnost podle odstavce 1 se vztahuje i na poskytování zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb.

Odpovědnost za škodu způsobenou těmi,
kteří nemohou posoudit následky svého jednání

§ 422

(1) Nezletilý nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, odpovídá za škodu jím způsobenou, je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; společně a nerozdílně s ním odpovídá, kdo je povinen vykonávat nad ním dohled. Není-li ten, kdo způsobí škodu, pro nezletilost nebo pro duševní poruchu schopen ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, odpovídá za škodu ten, kdo je povinen vykonávat nad ním dohled.

(2) Kdo je povinen vykonávat dohled, zproští se odpovědnosti, jestliže prokáže, že náležitý dohled nezanedbal.

(3) Vykonává-li dohled organizace, její pracovníci dohledem pověřeni sami za škodu takto vzniklou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

§ 423

Kdo se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není schopen ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, je povinen nahradit škodu v tomto stavu způsobenou; společně a nerozdílně s ním odpovídají ti, kteří jej do tohoto stavu úmyslně přivedli.

§ 424

Odpovědnost za škodu způsobenou úmyslným jednáním proti dobrým mravům
.....Za škodu odpovídá i ten, kdo ji způsobil úmyslným jednáním proti dobrým mravům.

(§ 425 a § 426 byly zrušeny)

Odpovědnost za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků

§ 427

(1) Fyzické a právnické osoby provozující dopravu odpovídají za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu.

(2) Stejně odpovídá i jiný provozovatel motorového vozidla, motorového plavidla, jakož i provozovatel letadla.

§ 428

Své odpovědnosti se nemůže provozovatel zprostit, jestliže škoda byla způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Jinak se odpovědnosti zprostit, jen jestliže prokáže, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

§ 429

Provozovatel odpovídá jak za škodu způsobenou na zdraví a věcech, tak za škodu způsobenou odcizením nebo ztrátou věcí, pozbyla-li fyzická osoba při poškození možnosti je opatrovat.

§ 430

(1) Místo provozovatele odpovídá ten, kdo použije dopravního prostředku bez vědomí nebo proti vůli provozovatele. Provozovatel odpovídá společně s ním, jestliže takové užití dopravního prostředku svou nedbalostí umožnil.

(2) Je-li dopravní prostředek v opravě, odpovídá po dobu opravy provozovatel podniku, v němž se oprava provádí, a to stejně jako provozovatel dopravního prostředku.

§ 431

Střetnou-li se provozu dvou nebo více provozovatelů a jde-li o vypořádání mezi těmito provozovateli, odpovídají podle účasti na způsobení vzniklé škody.

Odpovědnost za škodu způsobenou provozem zvlášť nebezpečným

§ 432

Za škodu vyvolanou povahou provozu zvlášť nebezpečného odpovídá provozovatel stejně jako provozovatel dopravního prostředku.

Odpovědnost za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech

§ 433

(1) Provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídá za škodu na věcech, které byly ubytovanými fyzickými osobami nebo pro ně vneseny, ledaže by ke škodě došlo i jinak. Vnesené jsou věci, které byly přineseny do prostor, které byly vyhrazeny k ubytování nebo k uložení věcí, anebo které byly za tím účelem odevzdány provozovateli nebo některému z pracovníků provozovatele.

(2) Je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí, odpovídá ten, kdo ji provozuje, občanovi za škodu na věcech odložených na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se obvykle odkládají, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

(3) Odpovědnosti podle odstavce (1) a (2) se nelze zprostit jednostranným prohlášením ani dohodou.

§ 434

(1) Za klenoty, peníze a jiné cennosti se takto odpovídá jen do výše stanovené prováděcím předpisem. Byla-li však škoda na těchto věcech způsobena těmi, kteří v provozu pracují, hradí se bez omezení.

(2) Bez omezení se hradí škoda i tehdy, jestliže byly věci převzaty do úschovy.

§ 435

Stejně jako provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídají i provozovatelé garáží a jiných podniků podobného druhu, pokud jde o dopravní prostředky v nich umístěné a jejich příslušenství.

§ 436

Právo na náhradu škody musí být uplatněno u provozovatele bez zbytečného odkladu. Právo zanikne, nebylo-li uplatněno nejpozději patnáctého dne po dni, kdy se poškozený o škodě dozvěděl.

§ 437

Za škodu způsobenou na věcech odložených v dopravních prostředcích hromadné dopravy se odpovídá jen podle ustanovení o náhradě škody způsobené jejich provozem (§ 427 až 431).

ODDÍL TŘETÍ

Společná ustanovení o náhradě škody

Společná odpovědnost

§ 438

(1) Způsobí-li škodu více škůdců, odpovídají za ni společně a nerozdílně.

(2) V odůvodněných případech může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu způsobili, odpovídají za ni podle své účasti na způsobení škody.

§ 439

Kdo odpovídá za škodu společně a nerozdílně s jinými, vypořádá se s nimi podle účasti na způsobení vzniklé škody.

§ 440

Kdo odpovídá za škodu způsobenou zaviněním jiného, má proti němu postih.

Zavinění poškozeného

§ 441

Byla-li škoda způsobena také zaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám.

Způsob a rozsah náhrady

§ 442

(1) Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk).

(2) Škoda se hradí v penězích; požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu.

(3) Byla-li škoda způsobena úmyslným trestným činem, z něhož měl pachatel majetkový prospěch, může soud rozhodnout, že je možno právo na náhradu škody uspokojit z věcí, které z majetkového prospěchu nabyly, a to i tehdy, jestliže jinak podle ustanovení občanského soudního řádu výkonu rozhodnutí nepodléhají. Dokud není právo na náhradu škody uspokojeno, nesmí dlužník s takovými věcmi v rozhodnutí uvedenými nakládat.

§ 443

Při určení výše škody na věci se vychází z ceny v době poškození.

§ 444

(1) Při škodě na zdraví se jednorázově odškodňují bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění.

(2) Ministerstvo zdravotnictví stanoví v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí vyhláškou výši, do které lze poskytnout náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění, a určování výše náhrady v jednotlivých případech.

§ 445

Ztráta na výdělku, k níž došlo při škodě na zdraví, se hradí peněžitým důchodem; přitom se vychází z průměrného výdělku poškozeného, kterého před poškozením dosahoval.

§ 446

Náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti poškozeného činí rozdíl mezi jeho průměrným výdělkem před poškozením a nemocenským.

§ 447

(1) Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě činí rozdíl mezi průměrným výdělkem před poškozením a výdělkem dosahovaným po poškození s připočtením případného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu.

(2) Náhrada za ztrátu na výděлку spolu s výdělkem poškozeného a s případným invalidním důchodem nebo částečným invalidním důchodem nesmí přesahovat částku stanovenou předpisy pracovního práva pro náhradu škody při pracovních úrazech a nemocech z povolání. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně; z důvodů zvláštního zřetele hodných může soud určit vyšší částku náhrady též tehdy, byla-li škoda způsobena hrubou nedbalostí.

(3) Vláda České republiky může vzhledem ke změnám, které nastaly ve vývoji mzdové úrovně, upravit nařízením podmínky, výši a způsob náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě.

§ 447a

Náhrada za ztrátu na důchodu náleží v částce rovnající se rozdílu mezi výší důchodu, na který poškozenému vznikl nárok, a výší důchodu, na který by mu vznikl nárok, jestliže by do průměrného měsíčního výděлку, z něhož byl vyměřen důchod, byla zahrnuta náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti, kterou fyzická osoba pobírala v období rozhodném pro vyměření důchodu.

§ 448

(1) Při usmrcení se hradí peněžitým důchodem náklady na výživu pozůstalým, kterým zemřelý výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat. Náhrada nákladů na výživu náleží pozůstalým, pokud tyto náklady nejsou hrazeny dávkami důchodového zabezpečení poskytovanými z téhož důvodu.

(2) Při výpočtu náhrady se vychází z průměrného výděлку zemřelého; náhrada nákladů na výživu všech pozůstalých nesmí však úhrnem převýšit částku, do které by náležela zemřelému náhrada za ztrátu na výděлку podle ustanovení § 447 odst. 2.

§ 449

(1) Při škodě na zdraví se hradí též účelné náklady spojené s léčením.

(2) Při usmrcení se hradí též přiměřené náklady spojené s pohřbem, pokud nebyly uhrazeny pohřebním poskytnutým podle zákona o státní sociální podpoře.

(3) Náklady léčení a náklady pohřbu se hradí tomu, kdo je vynaložil.

Snížení náhrady

§ 450

Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží. Vezme přitom zřetel zejména k tomu, jak ke škodě došlo, jakož i k osobním a majetkovým poměrům fyzické osoby, která ji způsobila; přihlédne přitom také k poměrům fyzické osoby, která byla poškozena. Snížení nelze provést, jde-li o škodu způsobenou úmyslně.

Dohled nad nezletilými

Tato otázka má dva aspekty:

- **trestněprávní**
- **občanskoprávní.**

Z hlediska trestněprávní odpovědnosti vedoucího, instruktora, apod. se v případě, že se dítěti stane nějaký úraz, vždy zkoumá, jakým způsobem byl dohled nad dítětem zabezpečen, kdo byl pověřen na dítě dohlížet a co pro to udělal. Těžko se dá odpovědět na otázku, jak musí být dohled zabezpečen, aby byl zabezpečen řádně, neboť záleží vždy na okolnostech, obecně však lze říci, že míru dohledu, resp. nutnosti dohledu je vždy nutno posuzovat s ohledem na věk dítěte a osobu dítěte. Pojem "řádný dohled" totiž neznamená, že musíme vědět doslova o každém kroku dítěte, vždy však musíme udělat maximum pro to, abychom s ohledem na věk a osobu dítěte dohled maximálně zabezpečili.

Příklad: na tábor nám jedou nováčci – šestileté děti, kterým dáme půlhodinovou instruktáž o tom, jak se správně pracuje se sekyrou a potom je necháme samostatně bez dozoru štípat dříví. V případě, že se jim něco stane, těžko se budeme moci vymlouvat na to, že jsme je řádně proškolili a že jsme proto předpokládali, že toto bude dostačující. Necháme-li ale štípat dříví samostatně bez dozoru čtrnáctileté hochy, kteří s námi na tábor jezdí léta, mají složeny nejrůznější stupně oddílových zkoušek a jak se správně zachází se sekyrou dobře vědí a několikrát to v praxi osvědčili, bude situace jiná.

Z hlediska občanskoprávní odpovědnosti vedoucího, instruktora, apod. je zde nejdůležitější především to, kdo odpovídá za škodu způsobenou nezletilým, tedy osobou mladší osmnácti let. Tuto otázku upravuje občanský zákoník ve svém § 422 tak, že nezletilý odpovídá za své jednání do té míry, do jaké je schopen své jednání ovládnout a rozpoznat jeho následky, společně a nerozdílně s ním odpovídá ten, kdo je povinen nad ním vykonávat dohled. Ten, kdo je povinen tento dohled vykonávat, se své odpovědnosti zproští, jestliže prokáže, že náležitý dohled nezanedbal. V praxi to znamená, že nezletilý má omezenou způsobilost k právním úkonům a za způsobenou škodu tedy neodpovídá v plném rozsahu. To, zda nezletilý bude v daném případě odpovídat za vzniklou škodu, závisí opět na okolnostech případu, věku dítěte, do jaké míry z toho dítě "mělo rozum", apod.

Příklad: jedenáctileté dítě úmyslně rozbije nádobí a způsobí tak škodu za 500,- Kč, přičemž škoda vznikne organizaci (Junáku, Pionýru, aj.). Je zřejmé, že v takovémto případě může Junák, Pionýr, aj. požadovat náhradu škody přímo po dítěti, resp. jeho rodičích jako zákonných zástupcích, neboť lze předpokládat, že dítě, které škodu způsobilo, (za předpokladu, že jde o "normální" duševně zdravé dítě) si již vzhledem k svému věku může uvědomit, že se nádobí nerozbíjí. Junák, Pionýr, apod. však může v tomto případě požadovat náhradu škody též po tom, kdo byl povinen nad dítětem vykonávat dohled, tedy po vedoucím, jinými slovy, organizace si může vybrat, po kom bude náhradu škody požadovat, zda po dítěti resp. jeho rodiči nebo po vedoucím. Pokud však takovémuto dítěti svěříme např. počítač za 40.000,- Kč a dítě jej rozbije, pak může organizace vymáhat náhradu škody pouze po vedoucím, který byl povinen vykonávat nad dítětem dohled, neboť nelze předpokládat, že by jedenáctileté dítě mělo v takovémto případě ze svého jednání rozum. Pokud totiž dítě s ohledem na svůj věk a své rozumové schopnosti za škodu neodpovídá, odpovídá ten, kdo byl povinen vykonávat nad dítětem dohled, sám.

Trochu jiná situace je tehdy, pokud dítě způsobí škodu na cizím majetku. I zde platí o rozsahu jeho odpovědnosti to, co jsme si řekli výše, rozdíl je však v tom, že tím, kdo byl povinen vykonávat nad dítětem dohled, zde není onen vedoucí, ale organizace Junák, Pionýr, apod., resp. její členek s právní subjektivitou (středisko ...).

***Příklad:** Znamená to tedy, že podpálí-li dítě na výpravě stoh a způsobí tak škodu za 10.000,- Kč, bude poškozené družstvo vyžadovat náhradu škody buď po dítěti, resp. jeho zákonných zástupcích – za předpokladu, že dítě bude s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost právně odpovědné nebo po organizaci (Junák, Pionýr, apod.). V praxi to bude vypadat tak, že pokud se s poškozeným nedohodneme po dobrém, bude poškozené družstvo žalovat jak dítě (zastoupené rodiči jako zákonnými zástupci), tak organizaci. Organizace pak může požadovat zpět náhradu škody po vedoucím.*

Jak již je výše uvedeno, ten, kdo byl povinen vykonávat nad nezletilým dohled, se své odpovědnosti zproští, jestliže prokáže, že náležitý dohled nezanedbal. Je tedy na něm, aby prokázal, že udělal maximum pro to, aby “zabránil dítěti v páchání škody”. Zjednodušeně lze říci, že tu platí totéž, jako u trestněprávní odpovědnosti.

Poznámka:

Citace vhodného ustanovení občanského zákoníku ilustrující pohled právní normy na tento problém viz § 422 o.z. (str. 34)

VI. Pojištění

Obecně

Sdružení dětí a mládeže mohou uzavírat pojistné smlouvy, které zahrnují celou řadu různých druhů pojištění – majetku (movitého či nemovitého), pro případ úrazu (tedy pojištění zdraví a života) či odpovědnosti za škody.

Pro všechny druhy pojistných smluv platí obecná ustanovení Občanského zákoníku o pojistných smlouvách (§ 778 - § 821 OZ).

Při uzavírání pojistných smluv doporučujeme prostudovat i všeobecné pojistné podmínky dané pojišťovny, které musí být schvalovány Ministerstvem financí ČR - ty řeší některá obecnější ustanovení pojistných smluv, která nemusí být v jednotlivých pojistných smlouvách již přesně uvedena. Všeobecné pojistné podmínky by měly být nedílnou součástí každé uzavírané pojistné smlouvy.

Vybraná ustanovení Občanského zákoníku:

Pojistná smlouva

§ 788

(1) Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem pojistnou smlouvu uzavřela, je povinna platit pojistné.

(2) Součástí pojistné smlouvy jsou všeobecné pojistné podmínky pojistitele (pojistné podmínky), na něž se pojistná smlouva odvolává, a které jsou k ní připojeny nebo byly před uzavřením smlouvy tomu, kdo s pojistitelem smlouvu uzavřel, sděleny.

(3) V pojistné smlouvě se lze od pojistných podmínek odchýlit jen v případech v nich určených. V jiných případech se lze odchýlit jen pokud je to ku prospěchu pojištěného.

(4) Všeobecné pojistné podmínky obsahují zejména vymezení události, ze které vzniká právo na plnění pojistitele, rozsah a splatnost pojistného plnění, stanovení způsobu placení pojistného a určení jeho výše, způsob, jakým se pojištěný v případě pojištění osob podílí na zisku pojišťovny, pokud tak stanoví pojistná smlouva.

§ 789

Zvláštní právní předpis může uložit fyzické a právnické osobě povinnost uzavřít pojistnou smlouvu. Může též stanovit, že pojištění bez uzavření pojistné smlouvy vznikne na základě jiné skutečnosti za podmínek v něm uvedených (pojištění zákonné).

§ 790

Pojistit lze zejména:

- a) majetek pro případ jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo jiných škod, které na něm vzniknou (pojištění majetku);
- b) fyzickou osobu pro případ jejího tělesného poškození, smrti, dožití určitého věku nebo pro případ jiné pojistné události (pojištění osob);
- c) odpovědnost za škodu vzniklou na životě a zdraví nebo na věci, popřípadě odpovědnost za jinou majetkovou škodu (pojištění odpovědnosti za škodu).

§ 791

(1) Pro právní úkony týkající se pojištění je třeba písemné formy, není-li v tomto zákoně nebo v pojistných podmínkách stanoveno jinak.

(2) Pojistitel vydá tomu, kdo s ním pojistnou smlouvu uzavřel, pojistku jako písemné potvrzení o uzavření pojistné smlouvy. Dojde-li ke ztrátě nebo zničení pojistky, vydá pojistitel tomu, kdo s ním pojistnou smlouvu uzavřel, na jeho žádost a náklad druhopis pojistky. Pokud je podle pojistných podmínek třeba pojistku předložit k uplatnění práva na pojistné plnění, může pojistitel požadovat, aby se pojistka před vydáním druhopisu umožila.

(3) Obsahuje-li pojistka týkající se mezinárodní dopravy zboží oprávnění toho, kdo s pojistitelem smlouvu uzavřel, převést právo z pojistné smlouvy rubopisem, a to i nevyplněným, na další osoby, které jsou oprávněny k dalšímu převodu, jsou tyto osoby oprávněny k dalšímu převodu (pojistka na řad). Tento převod dopravní pojistky rubopisem (indosamentem) má účinky postoupení pohledávky, i když pojistitel nebyl o postupu vyrozuměn. Pojistitel není povinen zkoumat platnost rubopisu.

VII. Nájem a výpůjčka

Velmi často se nám může stát, že nám bude někdo ochoten poskytnout nějaký prostor či pozemek (třeba pro konání schůzek oddílu nebo plochu pro konání tábora či tělocvičnu jako zkušebnu), a nebo nám někdo bude ochoten poskytnout nějaký předmět (třeba stany), ovšem až poté, co věc bude "nějak právně ošetřena".

Tuto situaci lze řešit dvěma způsoby: buď smlouvou nájemní nebo smlouvou o výpůjčce. Oba tyto právní vztahy řeší ten samý problém - jedná se o užívání cizí věci. Odlišnost spočívá v tom, že smlouva o výpůjčce je bezplatná (typickým příkladem je kupříkladu výpůjčka knihy ze školní knihovny), nájem je naopak zásadně úplatný (kupř. nájem bytu).

V případě nájmu je třeba z hlediska našich potřeb rozlišovat nájem obecně a nájem nebytových prostorů. Nebytové prostory jsou totiž zvláštním předmětem nájmu, jehož režim je upraven zvláštním zákonem.

Výpůjčka

Smlouvou o výpůjčce vznikne vypůjčiteli právo (to je ten, kdo si půjčuje věc) po dohodnutou dobu věc bezplatně užívat. Výpůjčku lze sjednat ohledně jak věci movité, tak věci nemovité (tedy kupř. ohledně plochy pro tábořiště).

Písemná forma se pro platnost smlouvy nevyžaduje, postačuje tedy ústní dohoda, přičemž obsah smlouvy prokážeme i potvrzením vlastníka o tom, že nám vypůjčil v potvrzení popsanou věc na určitou dobu (rovněž v potvrzení uvedenou).

Půjčitel (to je ten kdo věc poskytuje) je povinen:

- předat vypůjčiteli věc ve stavu způsobilém k řádnému užívání,
- pokud je zapotřebí při používání věci zachovávat nějaká zvláštní pravidla nebo postupy, které nejsou všeobecně známé, je vypůjčitele povinen s nimi seznámit,
- může požadovat vrácení věci i před skončením stanovené doby zapůjčení, jestliže vypůjčitel neužívá věc řádně nebo jestliže ji užívá v rozporu s účelem, ke kterému slouží.

Vypůjčitel je zase povinen:

- věc užívat řádně a v souladu s účelem, který byl ve smlouvě dohodnut nebo kterému věc obvykle slouží,
- věc chránit před poškozením, ztrátou nebo zničením,
- pokud to není dohodnuto, nesmí přenechat věc k užívání jinému,
- vrátit věc, jakmile ji nepotřebuje, nejpozději však do konce stanovené doby.

Nájem

Nájemní smlouvou přenechává pronajímatel za úplatu (nájemné) nájemci věc, aby ji dočasně (ve sjednané době) užíval nebo z ní bral užitky. Písemná forma v obecné rovině není vyžadována, je však stanovena pro některé zvláštní druhy nájmu (mj. smlouva o nájmu bytu). Z důvodů, o kterých bylo již psáno jinde, však budeme upřednostňovat smlouvu ve formě písemné.

Ve smlouvě by mělo být v první řadě stanoveno, co se pronajímá (v případě označení nemovitostí viz kapitola o katastru nemovitostí). Pronajmout tak lze jak věc movitou (vozidlo, nářadí, přístroj ale i zvíře), tak věc nemovitou (pozemek, dům, les, rybník).

Smlouva by měla obsahovat dobu nájmu. Dobu lze sjednat buď na dobu určitou (od dne x.y. do dne x¹.y¹) nebo na dobu neurčitou (od dne x.y. na dobu neurčitou).

Nájemné by mělo být sjednáno ve smlouvě, nejlépe určením jeho výše za určité časové období, měl by být sjednán způsob jeho placení i splatnost (viz příklad v příloze této kapitoly).

Nájem skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán, pokud se pronajímatel s nájemcem nedohodne jinak. V případě nájmu sjednaného na dobu neurčitou by smlouva měla obsahovat i výpovědní dobu, jakož i pravidla pro její běh. Pokud není dohodnuto něco jiného, činí výpovědní doba u nemovitostí tři měsíce, u věcí movitých jeden měsíc.

Obecná ustanovení OZ o smlouvě nájemní jsou připojena v závěru této kapitoly.

Nájem nebytových prostor

Bude-li nám někdo chtít úplatně přenechat prostor pro zřízení klubovny, skladu výstroje a tak pod., bude se zpravidla jednat o tzv. nebytové prostory.

Tento právní vztah se bude řídit zákonem o nájmu a podnájmu nebytových prostor č. 116/1990 Sb. ve znění pozdějších novelizací.

Nebytovými prostory jsou (§ 1 písm. a) z.č. 116/1990 Sb.) místnosti nebo soubory místností, které podle rozhodnutí stavebního úřadu jsou určeny k jinému účelu než bydlení. Takovými prostory však nejsou příslušenství bytu (např. sklep) ani společné prostory domu (kupř. půda). Za určitých podmínek (§ 1 písm. b) z.č. 116/1990 Sb.) se vztahuje tento zákon i na byty.

Pokud si nejsme jisti, zda určitý prostor je či není nebytovým, dojdeme se zeptat na územně příslušný obecní úřad, kde nám informaci poskytnou, nebo poradí, na který úřad se obrátit.

Smlouva o nájmu nebytových prostorů má zvláštní náležitosti, přičemž předně musí být písemná, dále musí obsahovat:

- 1) předmět nájmu - tedy popis nebytových prostorů, které se pronajímají, pokud je v domě situace složitá, vhodný bude náčrtek, kde polohu prostorů vyznačíme;
- 2) účel nájmu - tedy k jakému užití se prostor pronajímá - *kupř. jako sklad výstroje, klubovna, fotokomora a tak pod.*;
- 3) výši nájemného - tedy kolik budeme platit - *např. 100 Kč za metr čtvereční ročně, t.j. celkem ročně ...*;
- 4) splatnost nájemného - *např. nájemné se platí jednou ročně, vždy do 15. ledna toho kterého roku*;
- 5) způsob platby nájemného - *např. nájemné se platí na účet pronajímatele č. 1234567890/0009 u banky Bohatá, a.s., pobočka Kamenov*;
- 6) a nejde-li o nájem na dobu neurčitou, dobu, na kterou se nájem uzavírá;
- 7) datum;
- 8) podpisy účastníků, případně i otisky razítek.

Pokud smlouva nemá tyto náležitosti, je neplatná a pronajímatel nás může kdykoliv z prostor vystěhovat bez jakékoli náhrady.

Zájemci o tuto problematiku se mohou seznámit se zákonem č. 116/1990 Sb., který je v příloze této kapitoly, jakož i se vzorem smlouvy o nájmu nebytových prostor.

Pro úplnost upozorňujeme, pro případ, že by před 3. 12. 1999 (toho dne nabyl účinnosti zákon č. 302/1999 Sb., kterým byl po páté novelizován z.č. 116/1990 Sb.) byly pronajímány nebytové prostory jinak

určené k provozování obchodu nebo služeb, byl takový pronájem je možný jen s předchozím souhlasem dle § 3 odst. 2 zákona č. 116/1990 Sb. v tehdy platném znění - jinak je smlouva opět neplatná.

Závěrem upozorňujeme, že v případě této smlouvy je výhodnější nájem na dobu určitou, neboť ten lze vypovědět jen z důvodů uvedených v § 9 odst. 2 a 3 citovaného zákona, naproti tomu nájem na dobu neurčitou, není-li dohodnuto jinak, lze vypovědět kdykoliv, bez uvedení důvodu. Výpovědní lhůta, není-li dohodnuta v jiné délce, činí tři měsíce a počítá se od prvního dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla výpověď doručena (např. je-li výpověď doručena 20. 9., počítá se od 1.10. a posledním dnem je 31. 12. téhož roku).

Vzor smlouvy o nájmu nebytových prostor

Smlouva uzavřená dále uvedeného dne, měsíce a roku mezi:

1. panem Janem Vlastníkem, RČ ....., bytem ....

jako **pronajímatelem** na straně jedné

a

2..Právníkem osobou X.Y., IČO 00 00 00 00, se sídlem ... statutární orgán jednající: Jan Předseda, předseda ...

jako **nájemcem** na straně druhé.

I.

Pronajímatelem je vlastníkem domu č.p. 00 v Olomouci, ul. Mládežnická č. 00.

V tomto domě se nachází v suterénu nebytový prostor o dvou místnostech, přičemž prvá má výměru 25 m² a druhá má výměru 15 m². Přesné umístění těchto prostorů je zachyceno na plánu, který je nedílnou součástí této smlouvy jako její příloha. Nájemce tyto prostory vlastním nákladem opravil a přestavěl a tyto byly kolaudovány stavebním úřadem jako klubovna a sklad materiálu.

II.

Pronajímatelem přenechává nájemci nebytové prostory popsané v čl. I do nájmu, přičemž prvá místnost (25 m²) bude užívána jako klubovna a druhá místnost (15 m²) bude užívána jako sklad materiálu.

III.

1. Nájemné bylo dohodnuto ve výši 250,- Kč za jeden metr čtvereční ročně, tedy celkem 10.000,- Kč ročně za obě místnosti. Nájemné se platí čtvrtletně, tedy po 2.500,- Kč, a to vždy do každého 5. dne druhého měsíce kalendářního čtvrtletí na účet pronajímatele vedený u .... č. ú.. variabilní symbol...

2. Na úhradu osvětlení, úklidu společných částí domu a odvozu odpadu je nájemce povinen platit paušálně sjednanou částku 2.000,- Kč ročně. Tato úhrada se platí společně s běžným nájemným, tedy čtvrtletně po 500 Kč.

IV.

Dodávání elektrické energie, plynu, jakož i dodávku vody a stočné si nájemce zajišťuje sám a platí přímo dodavatelům medií.

V.

Nájemní smlouva je sjednána na dobu 3 let. Nájem počíná dnem 1. 1. 1996.

Tuto smlouvu lze změnit pouze písemným dodatkem.

V Olomouci dne _____

---

pronajímatelem

---

nájemce

Vzor smlouvy o nájmu věci movité

Smlouva uzavřená dále uvedeného dne, měsíce a roku mezi:

1. panem Janem Vlastníkem, RČ ..., bytem ....

jako **pronajímatelem** na straně jedné

a

2..Právníkou osobou X.Y., IČO 00 00 00 00, se sídlem ...

statutární orgán jednající: Jan Předseda, předseda ...

jako **nájemcem** na straně druhé.

I.

Pronajímatel je vlastníkem osobního vozidla tov. zn. Škoda 120 L, státní poznávací značky AAA 00 00. Za vozidlo je zaplacen pojištění.

Toto vozidlo pronajímatel pronajímá nájemci na dobu od 1. 7. 1995 do 31. 8. 1995. V autě je rezervní kolo a hustilka.

Společně s vozidlem pronajímatel nájemci předává :

- technický průkaz + útržek složenky za pojištění,
- nářadí a to: ...
- soupravu náhradních dílů a to: ...

II.

Nájemné bylo dohodnuto ve výši 15.000,- Kč za celou dobu nájmu.

III.

Nájemné bylo zaplacen před podpisem této smlouvy v hotovosti k rukám pronajímatele, který příjem potvrzuje. Pronajímatel kromě toho podepsal nájemci i příjmový doklad číslo 000195 na tuto částku.

IV.

Vozidlo převzal nájemce před podpisem této smlouvy provozuschopné a se všemi věcmi uvedeným v čl. I smlouvy a je povinen je vrátit 31. 8. 1995 do 18.00 hod. v místě bydliště pronajímatele.

V _____ dne _____

---

pronajímatel

---

nájemce

Vybraná ustanovení občanského zákoníku:

HLAVA SEDMÁ

Nájemní smlouva

ODDÍL PRVNÍ

Obecná ustanovení

§ 663

Nájemní smlouvou pronajímatel přenechává za úplatu nájemci věc, aby ji dočasně (ve sjednané době) užíval nebo z ní bral i užitky.

§ 664

Pronajímatel je povinen přenechat pronajatou věc nájemci ve stavu způsobilém smluvenému užívání, nebo nebyl-li způsob užívání smluven, užívání obvyklému, a v tomto stavu ji svým nákladem udržovat.

§ 665

(1) Nájemce je oprávněn užívat věc způsobem stanoveným ve smlouvě; nebylo-li dohodnuto jinak, přiměřeně povaze a určení věci. Pronajímatel je oprávněn požadovat přístup k věci za účelem kontroly, zda nájemce užívá věc řádným způsobem.

(2) Nájemce je povinen věc užívat pouze v případě, že tak bylo smluveno, nebo že neužíváním by byla věc znehodnocena více než jejím užíváním.

§ 666

(1) Nájemce je oprávněn dát pronajatou věc do podnájmu, nestanoví-li smlouva jinak.

(2) Dá-li nájemce věc do podnájmu v rozporu se smlouvou, pronajímatel má právo odstoupit od smlouvy.

§ 667

(1) Změny na věci je nájemce oprávněn provádět jen se souhlasem pronajímatele. Úhradu nákladů s tím spojených může nájemce požadovat jen v případě, že se k tomu pronajímatel zavázal. Nestanoví-li smlouva jinak, je oprávněn požadovat úhradu nákladů až po ukončení nájmu po odečtení znehodnocení změn, k němuž v mezidobí došlo v důsledku užívání věci. Dal-li pronajímatel souhlas se změnou, ale nezavázal se k úhradě nákladů, může nájemce požadovat po skončení nájmu protihodnotu toho, o co se zvýšila hodnota věci.

(2) Provede-li nájemce změny na věci bez souhlasu pronajímatele, je povinen po skončení nájmu uvést věc na své náklady do původního stavu. Hrozí-li v důsledku prováděných změn na věci pronajímateli značná škoda, je pronajímatel oprávněn odstoupit od smlouvy.

§ 668

(1) Nájemce je povinen oznámit pronajímateli bez zbytečného odkladu potřeby oprav, které má provést pronajímatel. Při porušení této povinnosti odpovídá nájemce za škodu tím způsobenou a nemá nároky, které by mu jinak příslušely pro nemožnost nebo omezenou možnost užívat věc pro vady věci, jež nebyly včas pronajímateli oznámeny.

(2) Nájemce je povinen snášet omezení v užívání pronajaté věci v rozsahu nutném pro provedení oprav a udržování věci.

§ 669

Jestliže nájemce vynaložil na věc náklady při opravě, ke které je povinen pronajímatel, má nárok na náhradu těchto nákladů, jestliže oprava byla provedena se souhlasem pronajímatele, nebo jestliže pronajímatel bez zbytečného odkladu opravu neobstaral, ačkoli mu byla oznámena její potřeba. Jinak může nájemce požadovat jen to, o co se pronajímatel obohatil.

§ 670

Nájemce je povinen pečovat o to, aby na věci nevznikla škoda. Je povinen dát věc pojistit, jen jestliže to stanoví smlouva.

ODDÍL DRUHÝ

Nájemné

§ 671

(1) Nájemce je povinen platit nájemné podle smlouvy, jinak nájemné obvyklé v době uzavření smlouvy s přihlédnutím k hodnotě pronajaté věci a způsobu jejího užívání.

(2) Není-li dohodnuto nebo zvláštními předpisy stanoveno jinak, platí se nájemné ze zemědělských nebo lesních pozemků půlročně pozadu 1. dubna a 1. října, při ostatních nájmech měsíčně pozadu.

§ 672

(1) Na zajištění nájemného má pronajímatel nemovitosti zástavní právo k movitým věcem, které jsou na pronajaté věci a patří nájemci nebo osobám, které s ním žijí ve společné domácnosti, s výjimkou věcí vyloučených z výkonu rozhodnutí.

(2) Zástavní právo zanikne, jsou-li věci odstraněny dříve, než byly sepsány soudním vykonavatelem, ledaže by byly odstraněny na úřední příkaz a pronajímatel ohlásí svá práva u soudu do osmi dnů po výkonu. Stěhuje-li se nájemce nebo jsou-li odstraňovány věci, přestože nájemné není zapláceno nebo zajištěno, může pronajímatel zadržet věci na vlastní nebezpečí, do osmi dnů však musí žádat o soupis soudním vykonavatelem, nebo musí věci vydat.

§ 673

Nájemce není povinen platit nájemné, pokud pro vady věci, které nezpůsobil, nemohl pronajatou věc užívat způsobem dohodnutým, nebo nebyl-li způsob užívání dohodnut přiměřeně povaze a určení věci, anebo nemohl-li z uvedených příčin při nájmu zemědělských nebo lesních pozemků docílit žádný výnos.

§ 674

Může-li nájemce užívat pronajatou věc z důvodů uvedených v § 673 pouze omezeně nebo jestliže při nájmu zemědělských nebo lesních pozemků užitky z věci klesly z uvedených důvodů pod polovinu běžného výnosu, má nájemce nárok na přiměřenou slevu z nájemného. Pronajímatel si však musí započíst náklad, který ušetřil, a cenu výhod, které měl z toho, že nájemce věc užíval jen omezeně.

§ 675

Právo na prominutí nebo na poskytnutí slevy z nájemného musí být uplatněno u pronajímatele bez zbytečného odkladu. Právo zanikne, nebude-li uplatněno do šesti měsíců ode dne, kdy došlo ke skutečnostem toto právo zakládajícím.

ODDÍL TŘETÍ

Skončení nájmu

§ 676

(1) Nájem skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán, nedohodne-li se pronajímatel s nájemcem jinak.

(2) Užívá-li nájemce věci i po skončení nájmu a pronajímatel proti tomu nepodá návrh na vydání věci nebo na vyklizení nemovitosti u soudu do 30 dnů, obnovuje se nájemní smlouva za týchž podmínek, za jakých byla sjednána původně. Nájem sjednaný na dobu delší než rok se obnovuje vždy na rok, nájem sjednaný na dobu kratší se obnovuje na tuto dobu.

§ 677

(1) Zrušit nájemní smlouvu sjednanou na neurčitou dobu lze, nedojde-li k dohodě pronajímatele s nájemcem, pouze výpovědí.

(2) Nájemní smlouvu lze vypovědět při nájmech pozemků patřících do zemědělského půdního fondu nebo lesního půdního fondu v jednorroční lhůtě, a to ke dni 1. října běžného roku; při nájmech jiných nemovitostí v tříměsíční lhůtě, při nájmu movitých věcí v jednoměsíční lhůtě.

§ 678

Ustanovení o výpovědní době, vyklizení a odevzdání platí pouze tehdy, není-li smlouvou nebo zvláštními předpisy stanoveno jinak.

§ 679

(1) Nájemce je oprávněn odstoupit od smlouvy kdykoliv, byla-li pronajatá věc předána ve stavu nezpůsobilém ke smluvenému nebo obvyklému užívání, anebo stane-li se později - aniž by nájemce porušil svoji povinnost - nezpůsobilou ke smluvenému nebo obvyklému užívání, stane-li se neupotřebitelnou anebo bude-li mu odňata taková část věci, že by tím byl zmařen účel smlouvy.

(2) Jsou-li místnosti, které byly pronajaty k obýváním nebo k tomu, aby se v nich zdržovali lidé, zdraví závadné, má nájemce toto právo i tehdy, věděl-li o tom při uzavření smlouvy. Práva odstoupit od smlouvy se nelze předem vzdát.

(3) Pronajímatel může kdykoli odstoupit od smlouvy, užívá-li nájemce přes písemnou výstrahu pronajatou věc nebo trpí-li užívání věci takovým způsobem, že pronajímateli vzniká škoda, nebo že mu hrozí značná škoda. Nejde-li o byt nebo nebytový prostor, může pronajímatel také odstoupit od smlouvy, jestliže nájemce, ač upomenut, nezaplatil splatné nájemné ani do splatnosti dalšího nájemného, a je-li tato doba kratší než tři měsíce, do tří měsíců, nebo jestliže s ohledem na pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu je třeba pronajatou věc vyklidit.

§ 680

(1) Zničením pronajaté věci nájemní smlouva zaniká.

(2) Dojde-li ke změně vlastnictví k pronajaté věci, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele a nájemce je oprávněn zprostit se svých závazků vůči dřívějšímu vlastníku, jakmile mu byla změna oznámena nebo nabyvatelem prokázána.

(3) Dojde-li ke změně vlastnictví k nemovité věci, může z tohoto důvodu vypovědět nájemní smlouvu pouze nájemce, a to i tehdy, byla-li smlouva uzavřena na dobu určitou; výpověď však musí podat v nejbližším výpovědním období, pokud je zákonem nebo dohodou stanoveno. Při změně vlastnictví k movité věci může smlouvu vypovědět i nabyvatel.

§ 681

Po podané výpovědi nebo tři měsíce před skončením nájmu a předáním věci je nájemce nemovité věci povinen, není-li dohodnuto jinak, umožnit zájemci o pronajmutí její prohlídku v přítomnosti pronajímatele nebo jeho zástupce. Nájemce nesmí být prohlídkou zbytečně obtěžován.

§ 682

Skončí-li nájem, je nájemce povinen vrátit pronajatou věc ve stavu odpovídajícím sjednanému způsobu užívání věci; nebyl-li způsob užívání výslovně smluven, ve stavu, v jakém ji převzal, s přihlédnutím k obvyklému opotřebení.

§ 683

(1) Došlo-li k poškození nebo nadměrnému opotřebení pronajaté věci v důsledku jejího zneužití, odpovídá nájemce i za škody způsobené osobami, kterým umožnil k pronajaté věci přístup, za náhodu však neodpovídá.

(2) Domáhat se náhrady lze pouze do šesti měsíců od vrácení pronajaté věci; jinak nárok zanikne.

§ 684

Uplatňuje-li třetí osoba k věci práva, jež jsou neslučitelná s právy nájemce, je pronajímatel povinen učinit potřebná právní opatření k jeho ochraně. Jestliže tak pronajímatel v přiměřené lhůtě neučiní, nebo nejsou-li jeho opatření úspěšná, může nájemce odstoupit od smlouvy.

Citace zákona o nájmu:

Zákon č. 116/1990 Sb. ze dne 23. dubna 1990 ve znění z.č. 403/1990 Sb. z.č. 529/1990 Sb. z.č. 229/1991 Sb. z.č. 540/1991 Sb., z. č. 302/1999 Sb. o nájmu a podnájmu nebytových prostor

Úvodní ustanovení

§ 1

Tento zákon se vztahuje

a) na nebytové prostory, jimiž jsou místnosti nebo soubory místností, které podle rozhodnutí stavebního úřadu jsou určeny k jinému účelu než k bydlení; nebytovými prostory nejsou příslušenství bytu, ani společné prostory domu;

b) na byty, u kterých byl udělen souhlas k jejich užívání k nebytovým účelům.

§ 2

S prostory uvedenými v § 1 (dále jen "nebytové prostory") nakládají jejich vlastníci, popřípadě ti, kteří vykonávají právo hospodaření (dále jen "pronajímatel").

Smlouva o nájmu

§ 3

(1) Pronajímatel může nebytový prostor přenechat k užívání jinému (dále jen "nájemce") smlouvou o nájmu (dále jen "smlouva").

(2) Nebytové prostory se pronajímají k účelům, ke kterým jsou stavebně určeny.

(3) Smlouva musí mít písemnou formu a musí obsahovat předmět a účel nájmu, výši a splatnost nájemného a způsob jeho platby, a nejde-li o nájem na dobu neurčitou, dobu, na kterou se nájem uzavírá. U nebytových prostor v objektech, se kterými hospodaří bytová organizace založená národním výborem, je možné smlouvu na dobu určitou uzavřít nejdéle na dva roky, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

(4) Pokud smlouva neobsahuje náležitosti podle odstavce (3), je neplatná.

§ 4

Příkazání nájemce

V případech stanovených zákony národních rad lze přikázat pronajimateli, aby pronajal nebytový prostor a uzavřel nájemní smlouvu s určeným nájemcem; v tomto případě může pronajimatel vypovědět smlouvu jen se souhlasem orgánu, který přikázal její uzavření. Ustanovení tohoto zákona jinak zůstávají nedotčena.

§ 5

Práva a povinnosti pronajimatele a nájemce

(1) Není-li ujednáno jinak, pronajimatel je povinen odevzdat nebytový prostor nájemci ve stavu způsobilém k smlouvenému nebo obvyklému užívání, v tomto stavu jej svým nákladem udržovat a zabezpečovat řádné plnění služeb, jejichž poskytování je s užíváním nebytového prostoru spojeno.

(2) Nájemce je oprávněn užívat nebytový prostor v rozsahu dohodnutém ve smlouvě.

(3) Nájemce je povinen hradit náklady spojené s obvyklým udržováním.

(4) Nájemce je povinen bez zbytečného odkladu oznámit pronajimateli potřebu oprav, které má pronajimatel provést, a umožnit provedení těchto i jiných nezbytných oprav; jinak nájemce odpovídá za škodu, která nesplněním povinnosti vznikla.

§ 6

Podnájem

(1) Nájemce je oprávněn přenechat nebytový prostor nebo jeho část na dobu určitou do podnájmu jen se souhlasem pronajimatele.

(2) Práva a povinnosti vyplývající z § 5 se vztahují i na toho, komu byl nebytový prostor přenechán do podnájmu.

Nájemné

§ 7

Není-li výše nájemného nebo úhrada za podnájem upravena obecně závazným právním předpisem, stanoví se dohodou.

§ 8

Může-li nájemce užívat nebytový prostor omezeně jen proto, že pronajimatel neplní své povinnosti ze smlouvy nebo povinnosti stanovené tímto zákonem, má nájemce nárok na poměrnou slevu z nájemného; toto ustanovení se vztahuje též na podnájem.

Skončení nájmu

§ 9

(1) Nájem sjednaný na dobu určitou skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán.

(2) Pronajimatel může písemně vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu určitou před uplynutím doby, jestliže

- a) nájemce užívá nebytový prostor v rozporu se smlouvou;
- b) nájemce je o více než jeden měsíc v prodlení s placením nájemného nebo úhrady za služby, jejichž poskytování je spojeno s nájmem;
- c) nájemce, který na základě smlouvy má poskytovat pronajimateli na úhradu nájemného určité služby, tyto služby neposkytuje řádně a včas;
- d) nájemce nebo osoby, které s ním užívají nebytový prostor, přes písemné upozornění hrubě porušují klid nebo pořádek;
- e) užívání nebytového prostoru je vázáno na užívání bytu a nájemci byla uložena povinnost byt vyklidit;
- f) bylo rozhodnuto o odstranění stavby nebo o změnách stavby, jež brání užívání nebytového prostoru;
- g) nájemce přenechá nebytový prostor nebo jeho část do podnájmu bez souhlasu pronajimatele;
- h) jde o nájem nebytového prostoru v nemovitosti vydané oprávněné osobě podle zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd;
- i) jde o nájem nebytového prostoru v nemovitosti převedené původnímu vlastníku podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.

(3) Nájemce může písemně vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu určitou před uplynutím sjednané doby, jestliže

- a) ztratí způsobilost k provozování činnosti, pro kterou si nebytový prostor najal;
- b) nebytový prostor se stane bez zavinění nájemce nezpůsobil ke smluvenému užívání;
- c) pronajimatel hrubě porušuje své povinnosti vyplývající z § 5 odst. 1.

(4) Vztahy ze smluv o nájmu a podnájmu nebytových prostor, které byly uzavřeny v době od 31. prosince 1989 do 31. prosince 1990 podniky a hospodářskými zařízeními Komunistické strany Čech a Moravy, Komunistické strany Slovenska - Strany demokratické levice a Komunistické strany

Československa a podniky, hospodářskými a účelovými zařízeními Svazu mladých, nástupcem Socialistického svazu mládeže, jako pronajimateli, zanikají dnem 31. ledna 1992, pokud neskončí před tímto dnem.

§ 10

Je-li nájem uzavřen na dobu neurčitou, jsou pronajimatel i nájemce oprávněni vypovědět smlouvu písemně bez udání důvodu, není-li doho

§ 11

Pronajimatel je povinen vypovědět smlouvu, jestliže mu byla uložena povinnost uzavřít smlouvu s přikázaným nájemcem.

§ 12

Výpovědní lhůta je tři měsíce, nebylo-li dohodnuto jinak; počítá se od prvního dne měsíce následujícího po doručení výpovědi.

§ 13

Nebylo-li dohodnuto jinak, je v případě ukončení nájmu nájemce povinen vrátit nebytový prostor ve stavu, v jakém ho převzal s přihlédnutím k obvyklému opotřebení.

§ 14

Nebylo-li dohodnuto jinak, nájem zaniká

- a) zánikem předmětu nájmu;
- b) smrtí nájemce, pokud dědici po zůstaviteli, který byl nájemcem, do 30 dnů od jeho smrti neoznámí pronajimateli, že pokračují v nájmu;
- c) zánikem právnické osoby, je-li nájemcem.

Přechodná a závěrečná ustanovení

§ 15

(1) Práva užívání nebytových prostor, vzniklá podle dosavadních předpisů, se řídí tímto zákonem a považují se za vztahy vzniklé na základě smlouvy uzavřené na dobu neurčitou. Tímto ustanovením nejsou dotčena práva užívání vyplývající z věcného břemene.

(2) Pokud se jedná o nájem, který vznikl z práva užívání nebytových prostor podle předpisů platných před účinností tohoto zákona k poskytování služeb zdravotnických, sociálních, spojů k zabezpečení činnosti politických stran, pracovišť základního výzkumu, umělecké tvůrčí činnosti, k vykonávání divadelní, koncertní a osvětové činnosti a o nájmu provozních jednotek zřízených k pracovní rehabilitaci a zaměstnávání invalidních občanů, je možné jej vypovědět jen po předcházejícím souhlasu národního výboru.

(3) Správní řízení zahájená podle dosavadních právních předpisů o hospodaření s nebytovými prostory se k počátku účinnosti tohoto zákona zastavují.

(4) Tento zákon se nevztahuje na nebytové prostory užívané podle zákona č. 123/1975 Sb., o užívání půdy a jiného zemědělského majetku k zajištění výroby, ve znění zákona č. 95/1988 Sb., a zákona č. 114/1990 Sb.

§ 16

Zrušují se

1. § 196, 197, 392, 393 a § 493 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník,
2. zákon č. 111/1950 Sb., o hospodaření s některými místnostmi,
3. vládní nařízení č. 172/1950 Sb., kterým se provádí zákon č. 111/1950 Sb.,
4. vládní nařízení č. 52/1955 Sb., o přesunu působnosti v hospodaření s některými místnostmi,
5. směrnice vlády č. 412/1959, uveřejněná v částce 43/1959 Ú.l., pro činnost výkonných orgánů národních výborů při plánovitém hospodaření s nebytovými místnostmi.

§ 17

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. května 1990.

VIII. Co by měl každý vědět o katastru nemovitostí

Každý by měl vědět, co je to katastr nemovitostí a k čemu nám může být prospěšný. Pokud totiž nějak nakládáme s nemovitostmi - a nemusíme je přímo kupovat, stačí, když si najímáme pozemek pro konání letního tábora, měli bychom vědět, jak pozemek označit a kde si zjistit, zda ten, se kterým se chystáme smlouvu podepsat, může smlouvu uzavřít. (Podle § 119 OZ se věci rozlišují na movité a nemovité.)

Katastr nemovitostí České republiky (v dalším jej nazýváme jen katastr nemovitostí), je soubor údajů o nemovitostech v ČR, který obsahuje jejich soupis a popis a jejich polohové a geometrické určení. Katastr nemovitostí představuje ucelený a průběžně aktualizovaný informační systém o pozemcích a vybraných stavbách, přičemž jeho součástí je i evidence vlastnických a jiných věcných práv, jakož i dalších, zákonem stanovených práv k nemovitostem.

Ze shora uvedeného je podstatné to, že každá nemovitost, tedy každý pozemek a zpravidla každá stavba, je evidována v katastru nemovitostí. Evidenci provádějí katastrální úřady, mezi které je rozděleno celé území ČR, podle katastrálních území. V katastrálním území má pak každý pozemek své číslo (někdy vyjádřené i zlomkem), stejně jako zpravidla každá stavba. Společně s tím v katastru nemovitostí nalezneme i to, komu pozemek patří, případně zda je jeho vlastnické právo nějak omezeno.

Pokud tedy chceme jednat s kýmkoliv o koupi, nájmu či jiné dispozici s věcí nemovitou, než přistoupíme k jednání, měli bychom si prověřit, zda je tato osoba oprávněna s nemovitostí nakládat. To učiníme nahlédnutím do katastru nemovitostí. Dotyčná osoba se může prokázat aktuálním výpisem, který musí být opatřen kulatým razítkem katastrálního úřadu a zpravidla i kolkovou známkou, kterou se hradí správní poplatek za tento výpis (nemusí být vždy). Pokud náš "obchodní" partner výpis nemá, či se jej zdráhá předložit, navštívíme ten katastrální úřad, do jehož katastrálního území ta která nemovitost spadá. Pokud si nejsme jisti, zeptáme se na nejbližším obecním úřadě, kde nám poradí. Katastr nemovitostí je totiž veřejný a každý má právo do něj za přítomnosti pracovníka katastrálního úřadu nahlížet a pořizovat si z něho pro svou potřebu opisy, výpisy nebo náčrty (§ 21 odst. 1 z.č. 344/1992 o katastru nemovitostí ČR). Proti zaplacení správního poplatku nám příslušný pracovník vyhotoví výpis, ze kterého se dozvíme potřebné údaje.

Označení v katastru nemovitostí je pro každou nemovitost, ať se jedná o pozemek či o stavbu, jedinečné a neopakovatelné. Označíme-li nemovitost způsobem zapsaným v katastru nemovitostí, **je přesně a nezaměnitelně** identifikována. Tuto vlastnost využívá i zákon o katastru nemovitostí ČR č. 344/1992, který stanoví v § 20, že údaje katastru a to parcelní číslo, geometrické určení nemovitosti, název a geometrické určení katastrálního území jsou závazné pro právní úkony týkající se nemovitostí vedených v katastru.

V souvislosti s katastrem nemovitostí je třeba upozornit na tu skutečnost, že řada práv k nemovitostem vzniká až dnem jejich vkladu do katastru nemovitostí. Jedná se o svého druhu "registraci" (kterou v minulosti provádělo Státní notářství). Nyní se touto činností zabývají katastrální úřady. Nejvýznamnějším a nejčastějším právem, které je předmětem vkladu, je právo vlastnické. Zpravidla se vkládá na základě smlouvy o převodu nemovitosti (prodej, darování apod.). Přechod vlastnictví nastává až vkladem do katastru nemovitostí. Činnost zahajuje katastrální úřad na základě návrhu. Podrobnosti obsahuje z.č. 265/1992 Sb. v platném znění (např. náležitosti návrhu, jeho nutné přílohy) a z.č. 344/1992 Sb. v platném znění a vyhláška č. 190/1996 Sb. v platném znění. V příloze této kapitoly je i vzor smlouvy o převodu nemovitosti, přesto její případné vypracování svěřte odborníkovi. Obráťte se tedy na notáře či advokáta. Pokud budete mít možnost výběru, obraťte se na osobu působící v místě, kde sídlí příslušný katastrální úřad. Můžete tak předpokládat, že tato osoba zná požadavky zdejšího katastrálního úřadu a řízení proběhne rychle.

Vzor smlouvy o prodeji louky

Smlouva uzavřená dále uvedeného dne, měsíce a roku mezi:

1. panem Janem Vlastníkem, RČ ..., bytem ....

jako **prodávajícím** na straně jedné

a

2. Právnickou osobou X.Y., IČO 00 00 00 00, se sídlem ...

statutární orgán jednající: Jan Předseda, předseda ...

jako **kupujícím** na straně druhé.

I.

Prodávající je podle kupní smlouvy ze dne 1. 1. 1994 vlastníkem louky č.p. 001 v k.ú. Lhota, obec a okres Dlouhý Lán, o výměře 500 m². Tato nemovitost je zapsána na listu vlastnictví č. 1000 pro k.ú. Lhota, obec a okres Dlouhý Lán u Katastrálního úřadu v Dlouhém Lánu.

Tato smlouva byla vložena do katastru nemovitostí rozhodnutím Katastrálního úřadu v Dlouhém Lánu ze dne ... č.j. ... Tato louka, její součásti a příslušenství je popsána ve znaleckém posudku ze dne ... č. ... Jana Znalce, soudního znalce pro ceny a odhady nemovitostí.

II.

Prodávající touto smlouvou prodává louku uvedenou v čl. I této smlouvy kupujícím za dohodnutou kupní cenu 10.000,- Kč a kupující louku za tuto cenu od prodávajícího kupuje.

Kupní cenu 10.000,- Kč kupující zaplatil před podpisem této smlouvy prodávajícímu a prodávající přijetí této kupní ceny potvrzuje.

III.

Kupující prohlašuje že se seznámil se stavem prodávané nemovitosti a že je mu znám obsah znaleckého posudku citovaného v čl. I této smlouvy.

IV.

Prodávající prohlašuje, že na prodávané louce nevážnou věcná břemena, dluhy ani jiné právní vady.

V.

Účastníci prohlašují, že smlouvu uzavřeli na základě pravdivých a úplných údajů a že si její obsah před podpisem dobře přečetli.

V _____ dne _____

_____
prodávající

_____
kupující

IX. Když to nejde po dobrém

V praxi se nám může často stát, že ten, kdo nám je povinen zaplatit nějakou částku nebo poskytnout nějakou službu (kupř. v rámci záruky provést bezplatnou opravu reklamovaného zboží), svou povinnost splnit nechce. Pak nezbude než se obrátit na soud.

Pravidla řízení před soudem obsahuje předpis nazvaný Občanský soudní řád (zkráceně OSŘ), což je zákon č. 99/1963 Sb. ve znění četných novelizací.

Náležitosti podání jsou v obecné rovině (§ 42 odst. 4 OSŘ) následující :

- musí z něho být patrné, kterému soudu je určeno,
- kdo je činí,
- které věci se týká a co sleduje,
- musí být datováno a podepsáno.

Podání je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů a s přílohami tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, jestliže je to třeba.

Podání, kterým chceme zahájit soudní řízení proti určité osobě nebo osobám musí kromě obecných náležitostí (viz shora) obsahovat:

- jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušného orgánu, který za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců,
- vylíčení rozhodujících skutečností,
- označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává,
- musí z něho být patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

Ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů musí návrh dále obsahovat identifikační číslo právnické osoby (i fyzické je-li podnikatelem), popř. další údaje potřebné k její identifikaci.

Tento návrh, pokud se týká dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem (tj. ten kdo návrh podal) a žalovaným (tj. ten na koho, resp. proti komu je návrh podán), se nazývá žalobou.

Pokud tedy budeme soudní žalobou po panu X.Y. požadovat zaplacení půjčené avšak nesplacené částky, budeme v tomto sporu vystupovat jako žalobce, pan X.Y. jako žalovaný.

Podle § 79 odst. 2 OSŘ je navrhovatel povinen k návrhu připojit listinné důkazy, jichž se dovolává. Ve shora uvedeném případě s panem X.Y. k žalobě tedy přiložíme kopii smlouvy o půjčce (i u soudu se občas může něco ztratit) a u ústního jednání předložíme originál, který nám soudce po jeho porovnání s kopií a konstatování shody, vrátí.

Když se rozhodneme podat žalobu, musíme vědět, na který soud se obrátit. Při podání žaloby si tak musíme odpovědět na otázku jaký soud z hlediska:

- věcného (kterého stupně, neboť máme soudy okresní, krajské a další),
- místního (zda soud v místě našeho bydliště či jinde) je k projednání věci příslušný.

O věcné příslušnosti platí, že zpravidla v běžných občanských věcech rozhoduje soud okresní. Existují ovšem i případy zvláštní povahy (kupř. ve věcech ochrany osobnosti, či nárocích vycházejících s autorského zákona), kde v prvním stupni rozhodují soudy krajské. Tyto případy jsou zahrnuty v § 9 odst. 2 OSŘ.

O místní příslušnosti platí, že k řízení je příslušný tzv. obecný soud toho, proti němuž návrh směřuje, není-li stanoveno jinak.

Přitom **obecným soudem**

- u fyzické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, ten v jehož obvodu se zdržuje (nestanoví-li zákon jinak). Má-li bydliště na více místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale.

- u fyzické osoby, která je podnikatelem, je ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů okresní soud, v jehož obvodu má místo podnikání; nemá-li místo podnikání, určuje se její obecný soud podle předchozího odstavce.

- u právnické osoby okresní soud, v jehož obvodu má sídlo.

- státu je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu, a nelze-li takto místně příslušný soud určit, soud, v jehož obvodu nastala skutečnost, která zakládá uplatněné právo.

- obce je okresní soud, v jehož obvodu má své území. Obecným soudem vyššího územně samosprávného celku je okresní soud, v jehož obvodu mají sídlo jeho orgány.

Je-li pro řízení v prvním stupni věcně příslušný krajský soud a místní příslušnost se řídí obecným soudem účastníka, je místně příslušným krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud účastníka.

Občanský soudní řád pamatuje i na neobvyklé případy kdy, účastník nemá obecný soud v ČR, dále pak na tzv. příslušnost danou na výběr (kdy si lze vybrat z více soudů - kupř. podle toho, kam to máme nejbliž), a dále tzv. výlučnou místní příslušnost. Tato ustanovení obsahuje § 86 - 88 OSŘ, který je rovněž v závěru této kapitoly.

"Vylíčení" rozhodujících skutečností a označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, si dle našeho názoru nevyžaduje bližšího vysvětlení.

Zastavíme se pouze u toho, čeho se lze žalobou u soudu domáhat.

Návrhem na zahájení řízení lze uplatnit (§ 80 OSŘ), aby bylo rozhodnuto zejména:

- a) **o osobním stavu** (o rozvodu, o neplatnosti manželství, o určení zda tu manželství je či není, o určení otcovství, o osvojení, o způsobilosti k právním úkonům, o prohlášení za mrtvého);
- b) **o splnění povinnosti**, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva;
- c) **o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není**, je-li na tom naléhavý právní zájem.

V praxi nejčastějším je návrh podle písm. b) (ve shora uvedeném přehledu). Tomuto návrhu, tedy tomu, co chceme aby soud pojal do výrokové části rozhodnutí, se říká petit.

Příklad: "Žalovaný je žalobci povinen zaplatit částku 10.000,- Kč s 16 % úrokem z prodlení od 1. 2. 1994 do zaplacení a náklady řízení 500 Kč."

Soudy nepracují zadarmo - i ony mají náklady spojené se svou činností. Zákon o soudních poplatcích č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších novelizací a jeho příloha obsahuje podrobná pravidla, jak se v případě soudních poplatků postupuje. Pro nás však bude nejdůležitější si zapamatovat, že v občanském soudním řízení se:

- je-li předmětem řízení peněžité plnění (například nezaplacený dluh, kupní cena) platí se poplatek z ceny předmětu řízení. Při jeho hodnotě do 15.000,- Kč včetně ve výši 600,- Kč a nad tuto hodnotu ve výši 4 %, nejvíce 1.000.000,- Kč (pokud se tedy budeme soudit o 100.000,- Kč bude činit soudní poplatek 4.000,- Kč), nejde-li předmět řízení ocenit (a není-li stanoveno něco jiného), činí soudní poplatek 1.000,- Kč.
- soudní poplatek do 5.000,- Kč lze platit kolkovými známkami, přes tuto částku na účet soudu.

Pokud v soudním řízení uspějeme, žalovaná strana nám zpravidla soudní poplatek bude povinna zaplatit.

Vzor žaloby na zaplacení peněžité částky:

Okresnímu soudu v ...

Žalobce: Právnická osoba X.y. se sídlem ..., IČO 0000 0000,
orgán jednající : Jan Předseda, předseda

statutární

Žalovaný: Jan Dlužník, podnikatel, bytem ul. Veselých dlužníků
okr. _____

00, obec Neplatice,

Žaloba

o zaplacení částky Kč 20.000,- s přísl.

D v o j m o

Přílohy dle textu

Soudní poplatek Kč 800,- uhrazen v kolkových známkách vylepených na prvopisu návrhu.

I.

Žalovaný je členem našeho spolku a dne 1. 5. 1995 mu byla vyplacena záloha 20.000,- Kč na nákup dřeva na letní tábor.

Převzetí této částky stvrdil žalovaný podpisem na potvrzení.

D ů k a z: potvrzením ze dne 1. 5. 1995.

II.

Žalovaný dřevo nenakoupil a zálohu nevrátil. K vrácení byl vyzván doporučeným dopisem z 1. 8. 1995 a byla mu stanovena lhůta k vrácení peněz do 1. 9. 1995. Peníze však v této lhůtě a ani později nevrátil a odmítl s námi o tom jednat. Když jej předseda spolku společně s hospodářem navštívili v místě bydliště dne 15. 9. 1995 uvedl, že peníze ztratil při cestě vlakem do dřevařského podniku, kde měl dřevo zaplatit.

D ů k a z: výpovědí žalovaného,

výpovědi předsedy spolku a hospodáře, pánů

1) Jana Předsedy, bytem ...,

2) Josefa Kasičky, bytem ...,

výzvou k vrácení peněz.

III.

Vzhledem k tomu, že žalovaný odmítá dluh dobrovolně uhradit, nezbývá nám nic jiného, než se obrátit na soud.

Když žalovaný nezaplatil shora uvedenou částku ve lhůtě mu stanovené, tedy do 1. 9. 1995, je v prodlení s plněním peněžitého dluhu. Je proto povinen zaplatit úrok z prodlení podle § 517 odst. 2 OZ ve výši dvojnásobku diskotní sazby stanovené Českou národní bankou a platné v prvý den prodlení (nařízení vlády ČR č. 142/1994 Sb.), která tč. činí 16 %.

IV.

Navrhujeme na základě shora uvedených skutečností vydání tohoto

r o z s u d k u:

žalovaný je povinen žalobci zaplatit částku Kč 20.000,- s 16 % úrokem od 2. 9. 1995 do zaplacení a na náhradě nákladů tohoto řízení soudní poplatek v částce 800,- Kč, vše do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V _____ dne 1. 11. 1995

Právnícká osoba X.y.

Jan Předseda, předseda

podpis statutárního orgánu

(příp. i otisk razítka)

X. Vstup na cizí pozemky

Pokud nejde o lesní pozemky, je otázka vstupu na cizí pozemky složitější neboť právní úprava je zde pouze kusá a ne příliš určitá. Základní úpravu zde představuje § 63 zák. č. 114/1992 Sb. V platném znění, který stanoví, že každý má právo na volný průchod přes pozemky, které jsou ve vlastnictví obce, státu nebo právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví a nezasahuje do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Toto se však nevztahuje na stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice a chmelnice a pozemky určené k faremnímu chovu zvířat. Rovněž tak právo volného průchodu na cizí pozemky neplatí v případě, že pozemek je ve vlastnictví "soukromníka", tedy fyzické osoby, za předpokladu, že jej nepronajal státu, obci či právnické osobě. To, o jaký druh pozemku jde, zjistíme v případě pochybností na příslušném okresním úřadě a to, kdo je vlastníkem pozemku, zjistíme na katastrálním úřadě z výpisu z katastru nemovitostí. Znamená to tedy, že na pozemky, na které se vztahuje právo volného průchodu, můžeme – obdobně jako do lesa – volně vstupovat za předpokladu, že nebudeme tyto pozemky nebo porost na nich poškozovat, či někoho omezovat. Právo volného průchodu však zahrnuje pouze oprávnění na pozemky vstupovat a projít jimi, toto právo však neznamená, že na pozemcích můžeme bez dalšího pořádat hry, závody, tábořit apod., zde záleží vždy na tom, jak se dohodneme s majitelem nebo nájemcem. U pozemků, na které se právo volného průchodu nevztahuje, záleží to, zda na tyto pozemky můžeme volně vstoupit a organizovat nějaké činnosti, rovněž na dohodě s majitelem, příp. s nájemcem.

Aby to nebylo tak úplně jednoduché, platí odlišný režim pro ornou půdu (pole), louky a pastviny. Na tyto pozemky nelze volně vstupovat tehdy, pokud by mohlo dojít k poškození porostu, půdy nebo při pastvě dobytka, v praxi to tedy znamená, že na tyto pozemky nebude možné volně vstupovat, tehdy, pokud na nich roste nějaká zemědělská plodina, pokud se na nich pase dobytek, apod.

Bez ohledu na to, o jaký druh pozemku jde a kdo je jeho vlastníkem, však můžeme přes pozemek volně projít v případě, že přes něj vede veřejná komunikace nebo turistická značená stezka. Obdobně jako u lesů, i u ostatních pozemků může být vstup omezen či zakázán v případě, že na pozemku je zřízeno např. vodovodní ochranné pásmo, vojenské pásmo, apod. Omezení též platí v kategoriích zvlášť chráněných územích, tedy v národních parcích, národních přírodních rezervacích,

národních přírodních památkách a některých chráněných krajinných oblastech, zde je nutno respektovat výstražné tabule.

Vybrané pasáže ze zákona o ochraně přírody:

114/1992 Sb.

ZÁKON

České národní rady

ze dne 19. února 1992

o ochraně přírody a krajiny

§ 63

Přístup do krajiny

(1) Veřejně přístupné účelové komunikace, stezky a pěšiny mimo zastavěné území obcí není dovoleno zřizovat nebo rušit bez souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody. Obce vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách v obvodu své územní působnosti.

(2) Každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Je přitom povinen respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy.

(3) Práva podle odstavce (2) se nevztahují na zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Orná půda, louky a pastviny jsou z oprávnění vyloučeny v době, kdy může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka. Zvláštní předpisy nebo tento zákon mohou oprávnění podle odstavce 2 omezit nebo upravit odchylně.

(4) Při oplocování či ohrazování pozemků, které nejsou vyloučeny z práva volného průchodu podle odstavce 3, musí vlastník či nájemce zajistit technickými nebo jinými opatřeními možnost jejich volného průchodu na vhodném místě pozemku.

§ 64

Omezení vstupu z důvodu ochrany přírody

Hrozí-li poškození území v národních parcích, národních přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a v první zóně chráněných krajinných oblastí, zejména nadměrnou návštěvností, může orgán ochrany přírody po projednání s dotčenými obcemi omezit nebo zakázat přístup veřejnosti do těchto území nebo jejich částí. Zákaz či omezení vstupu musí být řádně vyznačeny na všech přístupových cestách a vhodným způsobem i na jiných místech v terénu.

Vybrané pasáže z lesního zákona:

zákon č. 289/95 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)

OBECNÉ UŽÍVÁNÍ LESŮ

§ 19

Užívání lesů

(1) Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Při tom je povinen les nepoškodovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců.

(2) Chovatelé včel mohou se souhlasem vlastníka lesa a v zájmu podpory ekologické rovnováhy, opylování rostlin, využití medovice a zlepšení produkce semen lesních dřevin umisťovat svá včelstva na lesních pozemcích za předpokladu dodržování povinností vyplývajících z odstavce (1) věty druhé.

(3) Na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu může orgán státní správy lesů z důvodu ochrany lesa nebo v zájmu zdraví a bezpečnosti občanů rozhodnout o dočasném omezení nebo vyloučení vstupu do lesa, nejvýše však na dobu tří měsíců. Totéž lze stanovit obecně závaznou vyhláškou okresního úřadu. Stanovenou dobu lze stejným způsobem prodloužit nejvýše o tři měsíce. Zákazy vstupu do lesa nebo jiná omezení užívání lesa stanovená zvláštními předpisy anebo podle nich vyhlášená zůstávají nedotčena. Vstup do lesů, které jsou nezbytné pro potřeby obrany státu (dále jen "vojenské lesy"), se řídí zvláštními předpisy.

§ 20

Zákaz některých činností v lesích

(1) V lesích je zakázáno

- a) rušit klid a ticho,
- b) provádět terénní úpravy, narušovat půdní kryt, budovat chodníky, stavět oplocení a jiné objekty,
- c) vyzvedávat semenáčky a sazenice stromů a keřů lesních dřevin,
- d) těžít stromy a keře nebo je poškozovat,
- e) sbírat semena lesních dřevin, jmelí a ochmet,
- f) sbírat lesní plody způsobem, který poškozují les,
- g) jezdit a stát s motorovými vozidly,
- h) vstupovat do míst oplocených nebo označených zákazem vstupu,
- i) vstupovat do porostů, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví,

- j) mimo lesní cesty a vyznačené trasy jezdit na kole, na koni, na lyžích nebo na saních,
- k) kouřit, rozdělávat nebo udržovat otevřené ohně a tábořit mimo vyhrazená místa,
- l) odhazovat hořící nebo doutnající předměty,
- m) narušovat vodní režim a hrabat stelivo,
- n) pást dobytek, umožňovat výběh hospodářským zvířatům a průhon dobytka lesními porosty,
- o) znečišťovat les odpady a odpadky.

(2) Rozdělávat nebo udržovat otevřené ohně je zakázáno také do vzdálenosti 50 m od okraje lesa.

(3) Zákazy uvedené v odstavcích 1 a 2 se nevztahují na činnosti, které jsou prováděny při hospodaření v lese; zákazy uvedené v odstavci 1 písm. l) až o) se vztahují i na vlastníka lesa, nájemce lesa nebo toho, kdo užívá les z jiného právního důvodu.

(4) Vlastník lesa může povolit výjimku ze zákazů uvedených v odstavci 1 písm. a) až k). Pokud by touto výjimkou byla porušena práva jiných vlastníků lesů, rozhodne na návrh vlastníka lesa orgán státní správy lesů.

(5) Organizované nebo hromadné sportovní akce lze v lese konat na základě oznámení orgánu státní správy lesů. V oznámení, které musí být předloženo nejméně 30 dnů před dnem konání této akce, pořadatel uvede místo a termín konání této akce, předpokládaný počet účastníků, způsob zajištění a souhlas vlastníka lesa. Orgán státní správy lesů může do 15 dnů ode dne doručení oznámení stanovit doplňující podmínky. Ustanovení odstavce 1 písm. g) a j) a odstavce 4 nejsou dotčena.

(6) Zákaz jezdit a stát v lese s motorovými vozidly neplatí pro zaměstnance orgánu státní správy lesů v obvodu jejich působnosti při výkonu činnosti podle tohoto zákona a pro osoby, které vykonávají činnosti povolené zvláštními předpisy.

(7) Zákazy uvedené v odstavci 1 pod písmeny a), h) a j) a se souhlasem vlastníka lesa také pod písmeny b) a g) se nevztahují na výkon práva myslivosti podle zvláštních předpisů.

SANKCE

Přestupky

§ 53

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo v rámci obecného užívání lesa v lese

- a) ruší klid a ticho,
- b) hrabe stelivo,
- c) vyzvedává semenáčky a sazenice stromů a keřů lesních dřevin,
- d) bez povolení sbírá semena lesních dřevin, jmelí a ochmet,
- e) sbírá lesní plody způsobem poškozujícím les,

- f) táboří mimo vyhrazená místa,
- g) bez povolení poruší zákaz vjezdu a stání motorovým vozidlem,
- h) vstoupí do oplocených nebo zákazem vstupu označených míst,
- i) vstoupí do porostů, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví,
- j) jezdí mimo cesty a vyznačené trasy na kole, na koni, na lyžích a na saních,
- k) pase nebo prohání dobytek nebo umožňuje výběh hospodářským zvířatům do lesních porostů,
- l) naruší půdní kryt nebo vodní režim nepovolenou těžbou hlíny, písku nebo kamene,
- m) bez povolení, popřípadě bez ohlášení provádí terénní úpravy nebo jiné stavby (například chodníky, oplocení), pokud nejde o přestupek podle zvláštních předpisů,
- n) těží nebo poškozuje stromy a keře lesních dřevin,
- o) nebo do vzdálenosti 50 m od okraje lesa rozdělová nebo udržuje otevřené ohně nebo odhazuje hořící nebo doutnající předměty,
- p) koná bez oznámení orgánu státní správy lesů organizované nebo hromadné sportovní akce,
- r) odhazuje odpady nebo odpadky,
- s) kouří.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) až k) může uložit orgán státní správy lesů pokutu až do výše 5000 Kč. Za přestupek podle odstavce 1 písm. l) až s) může uložit orgán státní správy lesů pokutu až do výše 15 000 Kč.

(3) Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, platí o přestupcích a o jejich projednávání obecné předpisy.²⁴⁾

XI. Uvolňování vedoucího či dalších představitelů pracujících s dětmi ze zaměstnání

Tuto problematiku upravuje vyhláška Federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 7.1.1991 č. 18/1991 Sb.

Činnost vedoucího tábora, jeho zástupce, hospodáře, zdravotníka nebo instruktora se považuje za překážku v práci z důvodu úkonu v obecném zájmu a taková osoba má za předpokladu "že pracovala nejméně rok před táborem bezplatně a soustavně s dětmi" nárok na to, aby mu zaměstnavatel poskytl pracovní volno s náhradou mzdy v rozsahu maximálně tří týdnů v kalendářním roce, to vše však pouze za předpokladu, že tomu nebrání vážné pracovní důvody. Podmínka soustavné a bezplatné práce se nevyžaduje, jde-li o tábory pro zdravotně postižené děti a mládež. Tato právní úprava platí pro všechny zaměstnavatele, je jedno, zda jde o organizaci, nebo soukromníka.

Zaměstnavatel, který svému zaměstnanci takto poskytne pracovní volno s náhradou mzdy, může požadovat tuto náhradu mzdy (refundaci) od organizace, pro níž tohoto zaměstnance uvolnil, pokud se s ní nedohodne jinak.

XII. Ochrana přírody

Problematicku ochrany přírody upravuje zejména zákon číslo 114/1992 Sb. (o ochraně přírody a krajiny), ve znění pozdějších předpisů a dále pak 17/1992 Sb. (o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů). Prvně uvedený zákon mimo jiné vymezuje kategorie zvláště chráněných území, kterými jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky, přičemž vymezuje, jak se v nich máme chovat.

K obecným pravidlům, která platí pro národní parky, chráněné krajinné oblasti a přírodní rezervace patří zákaz táboření a rozdělávání ohňů mimo vymezená území, zákaz vstupu mimo vyhrazené cesty, zákaz vjezdu s motorovými vozidly mimo silnice a místní komunikace, zákaz zneškodňování odpadů.

Pořádat nějaké hromadné akce je zde možné pouze se souhlasem odboru ochrany životního prostředí příslušného okresního úřadu. Všechny tyto kategorie zvláště chráněných území musí být viditelně označeny a základní pravidla chování jsou v nich vymezena v návštěvních řádech. K pořádání táborů ve zvláště chráněných územích je třeba souhlasu kromě souhlasu vlastníka pozemku a jiných orgánů i odboru ochrany životního prostředí, který může stanovit omezující podmínky. Povolení je zpravidla nezbytné i ke kácení stromů. Povolení vydá obecní úřad. Nachází-li se strom na území národního parku, je třeba se obrátit na okresní úřad.

Na ochranu životního prostředí pamatuje i trestní zákon. Pojmem životní prostředí se zde rozumí buď životní prostředí jako celek nebo jeho jednotlivé složky: rostlinstvo, živočišstvo, voda, vzduch apod..

Formy poškození pak mohou být různé - vypouštění různých škodlivých látek do vody či půdy, hubení rostlin a živočichů a podobně. Trestný čin ohrožení životního prostředí lze spáchat jak úmyslně, tak nedbalostně.

Méně závažné ohrožení životního prostředí může být kvalifikováno jako přestupek, za který lze uložit pokutu.

Vybraná ustanovení trestního zákona:

Ohrožení životního prostředí

§ 181a

(1) Kdo úmyslně vydá životní prostředí v nebezpečí závažného poškození tím, že poruší předpisy o ochraně životního prostředí nebo hospodaření s přírodními zdroji (ohrožení životního prostředí), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, jestliže činem uvedeným v odstavci 1 způsobí na životním prostředí značnou újmu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, jestliže činem uvedeným v odstavci (1) způsobí na životním prostředí újmu velkého rozsahu.

§ 181b

(1) Kdo z nedbalosti způsobí ohrožení životního prostředí (§ 181a odst. 1), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

b) způsobí-li takovým činem na životním prostředí značnou újmu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. a) na životním prostředí újmu velkého rozsahu.

XIII. Co bychom měli vědět o právu trestním

Obecně

Trestný čin je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně. Společenská nebezpečnost jednání, má-li být trestným činem, musí být vyšší než nepatrná.

Stupeň společenské nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména:

- významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen,
- způsobem provedení činu,
- následky činu,
- okolnostmi, za kterých byl čin spáchán,
- osobou pachatele,
- mírou zavinění,
- pohnutkou.

Podle našeho trestního práva lze k trestní odpovědnosti povolovat pouze osobu fyzickou - tedy člověka. Naše trestní právo nezná trestní odpovědnost právnických osob - společností, spolků, družstev apod.

Pravidla trestní odpovědnosti a popis trestných činů obsahuje trestní zákon č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších novelizací.

K tomu, abychom u někoho mohli uvažovat o trestní odpovědnosti, musí být splněny následující podmínky :

- a) musí být starší 15 let (odpovědnost počíná dnem následujícím po dni narození). V této souvislosti je třeba se zmínit o tom, že podle našeho trestního práva se plné trestní odpovědnosti nabývá dovršením 18 let. V době mezi 15 - 18 rokem věku je na pachatele pohlíženo jako na osoby " mladistvé " a trestní zákon je shovívavý. Kupř. společenská nebezpečnost jednání, má-li být trestným činem, musí být vyšší než malá, tresty se ukládají v rámci nižších sazeb apod.
- b) musí být přičetný, tedy musí být schopen v době trestného činu jednak rozpoznat nebezpečnost tohoto jednání pro společnost, jednak musí být schopen ovládat své jednání.

K tomu, aby byl určitý čin trestný, je zapotřebí úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti (viz závěr kapitoly).

Otázky, zda se stal určitý čin, zda je trestným činem, kdo jej spáchal a tak podobně, se objasňují v průběhu trestního stíhání. Trestní stíhání upravuje trestní řád - z.č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších novelizací.

Stíhání se rozděluje na dvě základní části - řízení přípravné a řízení před soudem.

Řízení přípravné konají zpravidla vyšetřovatelé příslušných úřadů vyšetřování Policie ČR. Jejich činnost spočívá v tom, že podezřelému sdělí obvinění, vyslechnou ho, vyslechnou svědky, opatří nebo zajistí potřebné důkazy a poté, co obviněného seznámí s obsahem vyšetřovacího spisu, postoupí spis s návrhem na podání obžaloby státnímu zástupci (v minulosti nazývanému prokurátor). Ten, shledá-li návrh důvodným, vypracuje obžalobu a podá ji u příslušného soudu.

Tím končí řízení přípravné, v jehož rámci lze učinit i jiná rozhodnutí než shora uvedená - kupř. vyšetřovatel může stíhání zastavit, neboť zjistí, že k činu nedošlo (obvinění bylo kupř. na základě lživé výpovědi svědka), čin se stal , ale není trestným činem (bylo zjištěno, že ten, kdo byl obviněn z krádeže jízdního kola má úplně stejné jako to, které měl odcizit a že se pouze spletl) a tak podobně.

Soud s konečnou platností, zpravidla v hlavním líčení které je veřejné a koná se za přítomnosti státního zástupce a obžalovaného (po nařízení hlavního líčení se obviněnému říká obžalovaný), **rozhodne o vině či nevině**. Proti rozsudku soudu se lze odvolat k soudu nadřízenému.

Pokud obviněný potřebuje nebo chce právní pomoc v rámci trestního řízení, může si k tomu zvolit obhájce. Obhájcem může být pouze advokát (tj. osoba zapsaná do seznamu advokátů vedeného Českou advokátní komorou), kterým je vždy právník, který má potřebnou praxi a vykonal předepsané zkoušky.

Máme-li zato, že se někdo dopustil trestného činu, měli bychom na něj podat trestní oznámení (u některých trestných činů je to dokonce naše povinnost).

Nejjednodušeji to uděláme tak, že dojdeme na oddělení Policie ČR či Okresní (Obvodní) státní zastupitelství, kde vysvětlíme, o co nám jde a oni s námi sepiší protokol a zeptají se na vše potřebné.

Pokud se z nějakého důvodu rozhodneme učinit oznámení písemně, musí takové oznámení obsahovat :

- 1) kdo je činí - tj. *označení naší organizace, osoby, kterou lze kontaktovat, adresu, telefon;*
- 2) na koho se činí - např. *je činíme na neznámou osobu;*
- 3) pro jaké jednání;
- 4) označení důkazů - kupř. *svědků, u kterých uvedeme adresy a telefonní číslo, listiny připojíme v kopii;*
- 5) žádost o vyrozumění o učiněných opatřeních (to abychom věděli, co s naším oznámením učinili).

Trestnými činy, s nimiž se nejčastěji lze setkat, jsou trestné činy majetkové. Především se pak jedná o trestné činy krádeže, podvodu a případně i zpronevěry.

Krádež, zpronevěra, podvod

Trestného činu krádeže (§ 247 tr. zák.) se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní. Předmětem je vždy věc cizí, tedy věc, která nenáleží pachateli. Nemůže se tedy krádeže dopustit ten, kdo se zmocní své věci, kterou kupř. jinému zapůjčil či kterou mu jiný odcizil předtím. Cizí není ani věc, která byla pachateli zapůjčena a kterou on ve stanovené době nevrátil. Zde by se však, za určitých podmínek, jak bude rozvedeno dále, mohlo jednat o trestný čin podvodu či o trestný čin zpronevěry. Přisvojením je pak třeba rozumět získání možnosti trvalé dispozice s věcí, nikoli získání věci do vlastnictví. Zloděj se nikdy nemůže stát vlastníkem odcizené věci, ježto vlastnictví nelze nabýt trestným činem. Zmocnit se pak věci může pachatel buď sám, vlastní rukou, nebo pomocí nástroje (kupř. pomocí jeřábu, jímž naloží odcizovanou věc na automobil spolupachatele) či pomocí tzv. "živého nástroje" (např. trestně neodpovědného) dítěte.

Trestný čin krádeže je pak v trestním zákoně ohrožen v základní sazbě trestem odnětí svobody do dvou let, a to za předpokladu, že došlo ke škodě v rozmezí 5.000,- až 25.000,- Kč, či je trestný čin spáchán vloupáním, nebo se pachatel pokusí bezprostředně po činu uchovat si odcizenou věc pomocí násilí nebo pohrůžkou bezprostředního násilí, případně, spáchá-li takový čin na věci, kterou měl jiný na sobě nebo při sobě (tím se rozumí tzv. kapesní krádeže), eventuálně, byl-li v posledních třech letech pro takový trestný čin

potrestán nebo odsouzen. Jakmile však škoda přesáhne škodu nikoli malou (v současné době 25.000,- Kč až 500.000,-Kč), je pak trestní sazba stanovena na dobu šesti měsíců až tří let. Při škodě značné (v rozmezí 500.000,- Kč až 5.000.000,- Kč) a při jiném zvlášť závažném následku je trest dle zákona stanovován v rámci sazby dvě léta až osm let. Stejná sazba je pak stanovena, je-li trestný čin krádeže spáchán členem organizované skupiny. Konečně trestem v rozmezí pět až dvanáct let je ohrožen pachatel, který trestným činem krádeže způsobí škodu velkého rozsahu (tedy nad pět milionů korun).

V obdobných trestních sazbách se pak projevují i trestné činy zpronevěry (§ 248 tr. zák.) a podvodu (§ 250 tr. zák.). **Trestného činu zpronevěry se dopustí ten, kde si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu.** Škoda a následné trestní sazby jsou pak odstupňovány u trestného činu zpronevěry a podvodu stejně, jak je to uvedeno u trestného činu

krádeže. Trestný čin podvodu pak spáchá ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl nebo něčího omylu využije. **Rozdíl mezi trestným činem podvodu a zpronevěry je v podstatě v tom, že u trestného činu podvodu jde od počátku o podvodné jednání, tj. takové jednání, kdy pachatel buď předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se stavem věci (kupř. uvádí, že hodlá pořádat letní tábor a vybírá na něj peníze od rodičů) nebo využívá něčího omylu (kupř. mu rodiče, kteří se mylně domnívají, že pořádá dětský tábor, na pobyt dětí platí).** Podstatnou okolností je pak to, aby pak zisk z trestného činu použil pachatel pro sebe nebo jiného. U trestného činu zpronevěry se pak jedná o to, že pachatel si присvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu, která stejně jako u trestného činu podvodu musí v současné době dosáhnout nejméně 5.000,- Kč. Jedná se zde tedy o to, že pachatel může tuto částku přijmout oprávněně, avšak posléze si ji присvojí (aby bylo použito stejného příkladu jako shora - pachatel, který má v úmyslu pořádat dětský tábor a vybere na něj potřebnou částku, dětský tábor neuspořádá a za vybrané peníze si pořídí dovolenou).

Trestné činy proti rodině a mládeži

Dalšími důležitými trestnými činy, s nimiž lze při práci s mládeží přijít do styku, jsou trestné činy proti rodině a mládeži, z nichž je třeba pojednat především o trestném činu ohrožování mravní výchovy mládeže a podávání alkoholických nápojů mládeži.

Trestného činu **ohrožování mravní výchovy mládeže** (§ 217 tr. zák.) se **dopustí ten, kdo vydá, byť i z nedbalosti, osobu mladší než osmnáct let nebezpečí zpustnutí tím, že jí umožní vést zahálčivý nebo nemravný život nebo ji k takovému životu svádí.** Předmětem útoku je tedy vždy osoba mladší než osmnáct let, přičemž znak nebezpečí zpustnutí je dán tehdy, osvojuje-li si osoba mladší než 18 let různé škodlivé návyky a zvyky, které zpravidla vedou k morálnímu úpadku této osoby, zejména pak k tomu, že tato osoba propadne alkoholu nebo drogám, bude se chovat pohlavně nevázaně či hrozí nebezpečí, že se bude živit prostitucí, bude opakovaně páchat trestné činy nebo přestupky, nebo si osvojí jiné společensky nežádoucí jednání (soustavné záškoláctví, zneužívání léků apod.). Zahálčivým životem je v podstatě parazitní způsob života, nemravným životem je život vedený v příkrém rozporu s obecně přijatými zásadami morálky. Takový život je pak umožněn tím, kdo osobě mladší než 18 let vytvoří podmínky pro vznik nežádoucích sklonů a návyků, sváděním k takovému životu je třeba rozumět je nejen umožnění takového života, ale jedná se o pojem širší, neboť zahrnuje i samotné jednání pachatele, které může u osoby mladší než 18 let vyvolat takové zájmy a návyky, které s vyšší mírou pravděpodobnosti povedou k zahálčivému a nemravnému životu.

Pachatelem takového trestného činu může být kdokoliv, tedy nejen např. rodiče a osoby, které dítě mají v trvalé péči, ale i jiné osoby (abychom zůstali u předchozích příkladů, např. vedoucí v letním dětském táboře).

Trestní sankce u tohoto trestného činu je pak stanovena až dvěma roky odnětí svobody.

Ty samé osoby pak mohou být i pachatelem trestného činu **podávání alkoholických nápojů mládeži. Toho se dopustí ten, kdo soustavně nebo ve větší míře podává osobám mladším než osmnáct let alkoholické nápoje.** Soustavností se rozumí podávání alkoholických nápojů po delší dobu, byť v menší míře, takže u těchto mladých osob by mohl vzniknout návyk na alkohol.

Podávání alkoholu ve větší míře, které může být i jednorázové, spatřují soudy většinou v tom, že mělo zpravidla určité nepříznivé účinky, prakticky se pak jedná zásadně o silnou opilost, nebo v tom, že během jedné akce, třeba plesu, byly alkoholické nápoje podávány v relativně krátké době většímu počtu osob.

Trestní sazba činí u tohoto trestného činu trest odnětí svobody až na jeden rok.

Pro úplnost je třeba dodat, že na své osmnácté narozeniny není již nikdo mladší 18 let a tedy od tohoto dne mu lze podávat alkoholické nápoje, aniž by byl člověk ohrožen trestní sankcí.

POZOR též na podávání tabákových výrobků !

Na často probíranou problematiku pohlavního zneužití reagujeme tím, že úplné znění těchto zákonných ustanovení přinášíme v závěru této kapitoly. (Tento trestný čin je upraven v § 242 - 243 tr. zákona.)

Podle § 242 tr. zákona jsou chráněny osoby mladší 15 let. Pojmem soulože se zde míní spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Za jiný způsob pohlavního zneužití je třeba považovat intenzivnější zásahy do pohlavní sféry poškozených.

Osobou mladší patnácti let je osoba do dne předcházejícího dni 15. narozenin. Pohlaví zneužitých osob není rozhodující, stejně jako pachatelem může být jak muž, tak žena.

Podle § 242 odst. 2 je pak přísněji postiženo zneužití, pokud tak pachatel učiní u osoby svěřené jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti.

Ublížení na zdraví

Bez povšimnutí nelze ponechat ani trestní odpovědnost za **nedbalostní ublížení na zdraví**. Typickou ukázkou je dopravní nehoda, kdy je k trestní odpovědnosti povolán řidič, který ji zavinil, přičemž v důsledku toho došlo k ublížení na zdraví některého z účastníků. Právní úpravu obsahuje § 223 - 224 tr. zákona. Tohoto činu se ovšem může dopustit i táborový zdravotník, pokud poskytne špatně zdravotnickou pomoc.

Příklad: V literatuře je rovněž popisován případ vedoucího, který v rámci celotáborové hry použil amatérsky vyrobenou repliku střelné zbraně, přičemž při jejím nabíjení došlo k výbuchu a těžkému poranění přihlížejícího dítěte.

Poskytnutí pomoci

Každý je povinen, pokud je toho potřeba, poskytnout tomu, kdo to potřebuje, potřebnou pomoc. Pokud tak neučiníme za situace, kdy nám nebrání nebezpečí hrozící nám či jinému, dopouštíme se trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zákona. Pokud v důsledku toho poškozený utrpí ublížení na zdraví, hrozí nám postih za dva trestné činy, jednak neposkytnutí pomoci, jednak ublížení na zdraví (kvalifikace záleží na formě zavinění). **Zvláštní povinnost ve smyslu § 207 odst. 2 tr. zákona má zejména lékař, zdravotní sestra, v našem případě táborový zdravotník.**

Vzor trestního oznámení:

Obvodnímu státnímu zastupitelství

v Praze ...

Věc: trestní oznámení

Činíme trestní oznámení na p. Romana Dojezdila, narozeného 1. 1. 1965, trvale bytem Praha 0, ul. Pražská 0, povoláním zámečníka.

Jak bylo zjištěno pravidelnou kontrolou tachometru vozidla tov. zn. ŠKODA 120, státní poznávací značky AAA 00 11, patřícího našemu sdružení, kromě řádně povolených jízd byl vůz používán další osobou a to nejméně v rozsahu 465 km. Tuto skutečnost zjistil člen našeho spolku pan Václav Dub. Vzhledem k tomu zjištění naše sdružení přistoupilo ke skrytému střežení shora uvedeného vozu, a tak bylo zjištěno, že vůz je používán shora jmenovaným, který si k tomuto účelu nezjištěným způsobem obstaral duplikát klíčů od předmětného vozidla. Střežení se zúčastnili pánové Václav Hlídál a Petr Střežil, kteří mohou shora uvedené potvrdit.

Protože si myslíme, že shora uvedeným jednáním se pan Roman Dojezdil dopustil trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 tr. zákona, činíme toto oznámení.

Neoprávněným užitím našeho vozu vznikla nám na spotřebovaném benzínu škoda minimálně 800,- Kč.

K důkazu navrhuje:

- fotokopii technického průkazu vozidla,
- výslech svědků a to: ...
- záznam o kontrolách vozidla,
- vyčíslení škody.

Žádáme o vyrozumění, jak bylo naloženo s tímto oznámením.

V Praze dne xx xx xxxx

Právnícká osoba X.X.

Jan Předseda, předseda

podpis statutárního orgánu

(příp. i otisk razítka)

Vybraná ustanovení trestního zákona:

Zavinění

§ 4

Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

- a) chtěl způsobem v tomto zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, nebo
- b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

§ 5

Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

- a) věděl, že může způsobem v tomto zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo
- b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Neposkytnutí pomoci

§ 207

(1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

§ 212

Opuštění dítěte

(1) Kdo opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc, a vystaví je tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci (1) těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

§ 215

Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci (1) zvlášť surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.

§ 217

Ohrožování mravní výchovy mládeže

(1) Kdo vydá, byť i z nedbalosti, osobu mladší než osmnáct let nebezpečí zpustnutí, tím, že

a) umožní jí vést zahálčivý nebo nemravný život, nebo

b) svádí ji k zahálčivému nebo nemravnému životu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, umožní-li, byť i z nedbalosti, osobě mladší než 18 let hru na hracích přístrojích, které jsou vybaveny technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžitě výhry.

§ 218

Podávání alkoholických nápojů mládeži

Kdo soustavně nebo ve větší míře podává osobám mladším než osmnáct let alkoholické nápoje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

§ 218a

Podávání anabolických látek mládeži

Kdo opakovaně nebo ve větší míře podává osobě mladší než osmnáct let anabolika nebo jiné prostředky s anabolickým účinkem k jinému než léčebnému účelu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

§ 223

Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

§ 224

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci (1) proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

(3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt více osob proto, že hrubě porušil předpisy o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické předpisy, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

Pohlavní zneužívání

§ 242

(1) Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci (1) na osobě svěřené jeho doзору, zneužívaje její závislosti.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci (1) těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 243

Kdo zneužívaje závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřené jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo kdo takové osoby, zneužívaje její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

XIV. O právu přestupkovém

Ukládání pokut za přestupky upravuje zejména zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění.

Přestupek můžeme vymezit jako určité protiprávní jednání, které je popsáno v přestupkovém nebo jiném zákoně (ve kterém je jako přestupek označeno) a které není trestným činem.

Jinak řečeno: přestupek je něco méně závažného než trestný čin, ale je to již něco, co je nedovolené.

S přestupky se při naší práci můžeme setkat poměrně často, například: rozděláme oheň někde, kde je to zakázané, utrhneme chráněnou kytičku, rušíme noční klid.

Nejčastější sankcí za přestupek bývá pokuta. Tu lze často uložit v blokovém řízení, kde platí tato obecná pravidla:

- pokuty za přestupky mohou ukládat pouze orgány a osoby k tomu pověřené, nejčastěji to budou orgány policie, obce, okresní úřady, hygienik, orgány ochrany přírody.
- dotyčná osoba je vždy povinna prokázat, že vystupuje za ten či onen orgán, a že je oprávněna v blokovém řízení pokuty ukládat. Odmítne-li se legitimovat, není vaší povinností pokutu zaplatit.
- výše pokuty v blokovém řízení je omezena zpravidla částkou 1000,- Kč a o jejím zaplacení je pověřená osoba povinna vydat tzv. pokutový blok v odpovídající hodnotě opatřený razítkem.
- máte-li pocit, že jste se ničím neprovinili, můžete zaplacení pokuty v blokovém řízení vždy odmítnout. Tehdy proběhne běžné řízení, většinou na obecním nebo okresním úřadě, které skončí písemným rozhodnutím vině či nevině a případné sankci. Pokuta uložená ve správním řízení sice může být vyšší, ale proti tomuto rozhodnutí se můžete odvolat k nadřízenému orgánu a pokud byste nebyli spokojeni ani s jeho rozhodnutím, můžete se ještě v některých případech obrátit na soud.
- vyřídí-li se věc blokově, není odvolání možné, ani kdybyste dodatečně zjistili, že pokuta byla uložena neoprávněně.
- pokud svou vinu uznáte, ale nemáte sebou tolik peněz, pověřená osoba Vás poučí o způsobu zaplacení.

V každém případě doporučujeme pro případ, že se necítíte odpovědni, abyste trvali na sepsání zápisu o celé záležitosti. V zápisu pak uveďte okolnosti celého případu, proč odmítáte pokutu zaplatit a tak podobně. Zápis poté může být podkladem pro případné další řízení o pokutě.

Máte-li výhrady k chování pověřené osoby, запиšte si číslo jejího služebního průkazu a pak své námitky uplatněte ve formě stížnosti.

Obdobně jako u trestných činů, i zde platí to, že pokutu lze ukládat pouze osobám starším 15 let, neboť odpovědnost za přestupek před dosažením tohoto věku nevzniká.

XV. Právní předpisy pro tábory

S hygienickými a zdravotními předpisy se při naší práci setkáváme velmi často – na výpravách, zejména pak na letních a zimních táborech.

Základní význam v pro nás zde má zákon č. 258/2000 a vyhláška č. 106/2001 Sb. ve znění v.č. 147/2004 Sb., o zotavovacích a jiných podobných akcích pro děti a dorost (dále jen vyhláška).

Zákon

Především vymezuje pojem zotavovací akce. Takovou akcí se rozumí organizovaný společný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dní, jehož účelem je posílit zdraví dětí a zvýšit jejich tělesnou zdatnost. Obě podmínky – počet dětí do 15 let a délka trvání akce - musejí být splněny současně.

Jakmile tedy chybí některá z těchto dvou nutných podmínek, o zotavovací akci ve smyslu tohoto zákona nejde.

XVI. Práva dítěte

Kousek z historie

Otázka práv dětí není totiž záležitostí nijak starou a teprve v posledních desetiletích zaznamenává pokrok. Vše začalo během I. světové války a krátce po ní... Do té doby války probíhaly relativně vzdáleny od běžného života většiny lidí. První světová válka však vstoupila do lidského bytí více než brutálním způsobem. Její dopady, a to nejen na frontě, ale i v zázemí, byly do té doby nepředstavitelné. Proto výrok prvních obhájkyň práv dětí, že "... jsou to právě děti, které platí

nejvyšší cenu za naši krátkozrakou hospodářskou politiku, za naše politické chyby, naše války.", vstoupil do historie jednání o lidských právech a je více než aktuální i dnes. Protože i dnes, stejně jako před 80ti lety jsou to právě děti, které platí nejvyšší daň za omyly a prohřešky dospělých...

Určitou dobu však trvalo, než myšlenky na určité pojmenování práv dětí zapustily své kořeny. *Až příliš často lidé tento problém viděli zjednodušeně. Totiž - chápali dítě pouze jako objekt pomoci, nepřikládali mu větší význam, nedovedli si představit, že dítě samo by cosi mohlo a mělo.*

Prvenství v systematictější řešení patří Velké Británii a Švédsku, kde bylo jako první založeno hnutí, které si stanovilo za úkol změnit nazírání na tento problém. Byl vypracován koncept deklarace o právech dětí, a v roce **1924** byl stručný pětibodový text přijatý Společností národů. **Práva dětí tak byla oficiálně uznána.** Muselo však uplynout několik desítek let, než byl učiněn další krok - v roce **1959** byla Organizací spojených národů schválena nová dokument řešící tuto problematiku. Šlo o **Deklaraci dětských práv**. Stále to však byla "pouze" deklarace - tedy z čistě právního pohledu nepřilíží závazné prohlášení.

Bylo proto pochopitelné, že prohlubující se propracovávání této otázky obecně vedlo i k posunu v nazírání této problematiky v rovině konkrétní praxe. A tak se objevila myšlenka posunout prostou deklaraci o dětech na vyšší stupeň. Na **úroveň závazné dohody o právech dítěte, dítěte jako individua - tedy nejenom celé sociologické skupiny lidí.** Samotný námět však musel dlouhou dobu zrát, než byl pochopen a přijat, byť ani dnes beze zbytku. Konec 70. let byl proto vpravdě historický, neboť tehdy padlo definitivní rozhodnutí, aby byl zpracován samostatný dokument, který byl stanovil práva dětí a povinnosti států při jejich dodržování a zajišťování. A trvalo dlouhých deset let, než spatřil světlo světa - **v listopadu 1989 byl text "Úmluvy o právech dítěte" připraven k přijetí.** Po schválení na světovém summitu byl zahájen proces ratifikace. O vážnosti myšlenek a jejich unikátnosti a snad i o kvalitě dokumentu svědčí fakt, že existuje již téměř 150 států, které je akceptovaly - žádná jiná dohoda neprošla takovým počtem ratifikací za tak krátkou dobu.

Současnost

Právní stav u nás

Úmluva vstoupila v platnost 6. února 1991, vyhlášena byla ve Sbírce zákonů (částka 22, č. 104/1991 Sb.) Do právního řádu České republiky přešla se všemi dalšími (z ČSFR převzatými) právními normami.

Postavení dítěte (či obecně dětí a mládeže, nebo alespoň jejich ochrana) u nás není upraveno nějakou zvláštní normou (např. zákonem či vyhláškou). Někteří právní experti tvrdí, že to není nutné, neboť ošetření práv dítěte zajišťují jiné předpisy. A proto speciální zákon o dětech a mládeži (jako např. v SRN) neexistuje.

I vzhledem k tomu, je možná zajímavá informace, že při uplatňování právních norem má při řešení sporu přednost norma mezinárodní... - tedy Úmluva o právech dítěte má i v našem právním řádu postavení významné.

Není účelem, aby se vedoucí (či dokonce děti) "učili ustanovením úmluvy zpaměti" - jak se občas snaží někteří "propagátoři" praktikovat. Je však dobré uvědomovat si práva dítěte (a vhodným způsobem s nimi seznamovat děti i veřejnost) a v případech jejich porušování je obhajovat.

Jednou z povinností státu, který přijal Úmluvu, je informovat o naplňování jejích ustanovení OSN. Česká republika tuto povinnost již poprvé splnila - zpráva byla zpracována vládními orgány. Souběžně s ní vznikala i zpráva nevládních organizací - tu garantovala Česká sekce DCI ..) - mezinárodní organizace na ochranu práv dítěte a podílela se na ní i řada občanských sdružení, která o to projevila zájem.

Jeden konkrétní problém: zaměstnávání dětí

V zásadě platí, že pracovněprávní způsobilost vzniká podle § 11 zák. práce dovršením patnácti let věku. To znamená, že pracovní smlouvu nebo některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr lze uzavřít pouze s osobou, které je nejméně patnáct let s tím, že jako den nástupu do práce nelze sjednat den, který by předcházel ukončení povinné školní docházky, určitá výjimka platí u žáků pomocných škol. Dohodu o hmotné odpovědnosti lze však uzavřít pouze s osobou plnoletou, tedy osmnáctiletou.

Součástí naší výchovné práce však mnohdy bývají různé brigády, kterými si chceme přivydělat, dobročinné akce, apod., na kterých se podílejí i děti mladší. Zde platí, že takovéto akce lze s osobami mladšími patnácti let realizovat pouze tehdy, pokud jde o akce ojedinělé, nepravidelné, nevelkého rozsahu. Pokud by se však jednalo o činnost pravidelnou, mohly bychom se dostat do rozporu nejen se zákoníkem práce, ale i s mezinárodněprávními úmluvami, kterými je Česká republika vázána (zejména Deklarace práv dítěte z roku 1959 a Úmluva o právech dítěte z roku 1989), které práci dětí zakazují.

XVII. Zaměstnávání na táborech

V praxi se můžeme setkat s tím, že s vedoucím tábora, jeho zástupci, nebo různými externími zaměstnanci, kteří na táborech působí jako zdravotníci, kuchaři, hospodáři, apod. jsou uzavírány dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Tyto typy smluv jsou upraveny v § 74 až § 77 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Zřejmě nejpraktičtější bude uzavřít s těmito osobami dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti.

Dohoda o pracovní činnosti musí být uzavřena písemně, jedno vyhotovení této dohody zaměstnavatel vydá zaměstnanci. Dohodu o pracovní činnosti může zaměstnavatel uzavřít, i když rozsah práce nebude přesahovat v témže kalendářním roce 300 hodin. Na jejím základě je možné vykonávat práci v rozsahu průměru poloviny stanovené týdenní pracovní doby. Tento rozsah se posuzuje za celou dobu, na kterou byla dohoda o pracovní činnosti uzavřena. V dohodě o pracovní činnosti musí být uvedeny sjednané práce, sjednaný rozsah pracovní doby a doba, na kterou se dohoda uzavírá. Není-li sjednán způsob zrušení dohody o pracovní činnosti, je možné ji zrušit dohodou smluvních stran ke sjednanému dni, jednostranně může být zrušena z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu s 15denní výpovědní dobou, která začíná dnem, v němž byla výpověď doručena druhé smluvní straně. Okamžité zrušení dohody o pracovní činnosti může být však sjednáno jen pro případy, kdy je možné okamžitě zrušit pracovní poměr. Platnost dohody o pracovní činnosti uzavřené na dobu určitou též končí uplynutím doby, na kterou byla dohoda sjednána. Výše odměny z dohody o pracovní činnosti nesmí být nižší, než je minimální mzda (Kč 48,10). V dohodě lze také sjednat právo zaměstnance na cestovní náhrady. Po skončení dohody o pracovní činnosti musí být vydán zaměstnanci zápočtový list.

Dalším smluvním typem je dohoda o provedení práce, jejíž rozsah nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce. Do rozsahu práce se započítává také doba práce konaná zaměstnancem pro zaměstnavatele v témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce. V dohodě o provedení práce musí být uvedena doba, na kterou se tato dohoda uzavírá, dále sjednaná činnost, rozsah práce, výše odměny a místo výkonu práce. Dohoda o provedení práce musí být uzavřena písemně, jedno vyhotovení této dohody zaměstnavatel vydá zaměstnanci. Výše odměny z dohody o provedení práce nesmí být nižší, než je minimální mzda (Kč 48,10). V zákoníku práce není způsob zrušení dohody o provedení práce vůbec upraven. Její zrušení je možné v dohodě sjednat. V dohodě lze také sjednat právo zaměstnance na cestovní náhrady. Po skončení dohody o provedení práce musí být vydán zaměstnanci zápočtový list. S účinností od 1. 1. 2012 je z dohody o provedení práce odváděné zdravotní a sociální pojištění, a to pokud v kalendářním měsíci překročí odměna zaměstnance částku 10 000,-- Kč.

Není vhodné uzavírat s osobami, které jedou na tábor, pracovní smlouvy. Znakem pracovní smlouvy uzavřené podle § 33 - § 39 zákoníku práce je totiž vždy trvalý a soustavný výkon práce, což v případě táborů splněno není, neboť tábor je akcí jednorázovou, kterou pořádáme zpravidla 1 – 2 krát do roka. Jak pro dohodu o pracovní činnosti, tak pro dohodu o provedení práce existují formuláře, takže uzavírání těchto dohod by v praxi nemělo přinášet problémy. Přesto však doporučuji v případě pochybností obrátit se na právníka.

Hmotná odpovědnost na táboře

S problematikou dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a pracovních smluv úzce souvisí otázka hmotné odpovědnosti. Pokud totiž mají hospodáři, kuchaři či jiné osoby na táboře uzavřenou některou z těchto dohod, lze s nimi uzavřít dohodu o hmotné odpovědnosti podle § 252 - § 254 zákoníku práce, na základě které tato osoba převezme hmotnou odpovědnost za schodek na hodnotách, které jí byly touto dohodou svěřeny, tedy na penězích, ceninách, potravinách ve skladu, apod. Tyto hodnoty je nutno v dohodě přesně vymezit nejen věcně (peníze, potraviny, apod.), ale též jejich cenou (10.000,- Kč, potraviny v hodnotě 8.500,- Kč apod.), abychom se vyhnuli případným pochybnostem. Dohoda musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná. Rovněž tak by dohoda o hmotné odpovědnosti byla neplatná tehdy, pokud by předtím nebyla uzavřena pracovní smlouva nebo některá z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Z hlediska pracovněprávní odpovědnosti je podstatné to, že hmotně odpovědná osoba odpovídá za případný schodek vždy a je na ní, aby prokázala, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jejího zavinění.

VZORY
dohoda o provedení práce

Právnícká osoba X.y., IČ 00000000, se sídlem .....

Zastoupená xxxxxxxxxxxx, předsedou xxxxxxxx

(dále jen "zaměstnavatel")

a

pan (paní) ..... datum nar.: ..... rodné číslo .....
bytem: .....

(dále jen "zaměstnanec")

uzavírají podle ustanovení § 75 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění tuto
dohodu o provedení práce:

1. Zaměstnanec se zavazuje, že v době od ..... do ..... vykoná pro zaměstnavatele tyto práce: .....
2. V celkovém předpokládaném rozsahu práce: xxx hodin
3. Za řádně vykonanou práci bude zaměstnanci poskytnuta odměna ve výši .....,-Kč. Odměna je splatná po dokončení práce.
4. Místem výkonu práce je:
5. Zaměstnanec bude vykonávat práci osobně, svědomitě a hospodárně podle sjednaných podmínek a v souladu s předpisy vztahujícími se na její výkon, zejména s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
6. Zaměstnavatel vytvoří zaměstnanci přiměřené pracovní podmínky zajišťující řádný a bezpečný výkon práce, seznámí jej při uzavření smlouvy s předpisy vztahujícími se na výkon jeho práce, zejména s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
7. Ostatní práva a povinnosti vyplývající z této dohody se řídí ustanoveními zákoníku práce.
8. Tato dohoda je sepsána ve dvou vyhotoveních, z nichž jedno obdrží zaměstnavatel a jedno zaměstnanec.

V .....dne .....

_____
zaměstnavatel

_____
zaměstnanec

dohoda o pracovní činnosti

Právnícká osoba X.y., IČ 00000000, se sídlem .....

Zastoupená xxxxxxxxxxxx, předsedou xxxxxxxx

(dále jen "zaměstnavatel")

a

pan (paní) ..... datum nar.: ..... rodné číslo .....
bytem: .....

(dále jen "zaměstnanec")

uzavírají podle ustanovení § 76 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění tuto

dohodu o pracovní činnosti:

1. Zaměstnanec se na základě této dohody zavazuje vykonávat od ..... do....., tyto činnosti: ..... a to v rozsahu .....hodin týdně, počínaje dnem
2. Místem výkonu práce je:
3. Za vykonávané činnosti bude zaměstnanci poskytnuta odměna ve výši .....,- Kč za hodinu. Odměna je splatná ve výplatních termínech zaměstnavatele.
4. Zaměstnanec bude vykonávat práci osobně, svědomitě a hospodárně podle sjednaných podmínek a v souladu s předpisy vztahujícími se na jejich výkon, zejména s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
5. Zaměstnanec se zavazuje utajovat a chránit všechny důvěrné informace, které se dozvěděl při výkonu práce a které v zájmu zaměstnavatele mají zůstat utajeny.
6. Zaměstnavatel vytvoří zaměstnanci přiměřené pracovní podmínky zajišťující řádný a bezpečný výkon práce, seznámí jej při uzavření dohody s předpisy vztahujícími se na výkon jeho práce, zejména s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
7. Zaměstnanec je povinen oznámit zaměstnavateli veškeré změny v osobních údajích, k nimž dojde za dobu trvání této dohody a které mohou mít vliv na nároky, povinnosti a výkon činnosti z této dohody vyplývající.
8. Ostatní ujednání .....
9. Ostatní práva a povinnosti vyplývající z této dohody se řídí ustanoveními zákoníku práce a dalšími předpisy upravujícími pracovněprávní a související vztahy.
10. Tato dohoda je sepsána ve dvou vyhotoveních, z nichž jedno obdrží zaměstnavatel a jedno zaměstnanec.

V .....dne .....

---

zaměstnavatel

---

zaměstnanec

dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených k vyúčtování

Zaměstnavatel **xxxxx**
se sídlem **xxxxx**
IČ **xx**
zastoupený **xx**
na straně jedné (dále jen "zaměstnavatel")

a

Zaměstnanec **xxx**
bydliště **xxx**
RČ **xxx**
na straně druhé (dále jen "zaměstnanec")

uzavírají podle § 252 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů tuto:

dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených k vyúčtování

Na základě dohody o pracovní činnosti (provedení práce) č. xx/2013 ze dne xx. xxx 2013 je zaměstnanec u zaměstnavatele zaměstnán jako xxxx v xxxxxx.

Na základě této dohody zaměstnanec přejímá od (uvést datum odkdy) odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování, tj.: xxxxxxxx v hodnotě xxxxxxxx Kč ,--.

Zaměstnanec přejímá odpovědnost i za hodnoty, které bude následně přebírat a jejichž přijetí bude potvrzovat.

Zaměstnanec se zavazuje veškeré převzaté hodnoty řádně a včas vyúčtovat a učinit veškerá potřebná opatření pro to, aby nedošlo ke škodě.

Zaměstnanec odpovídá za schodek na hodnotách svěřených k vyúčtování, který je povinen nahradit v plné výši, pokud neprokáže, že schodek nezavinil.

Zaměstnavatel se zavazuje vytvořit zaměstnanci takové pracovní podmínky, aby mohl řádně plnit své povinnosti.

Zjistí-li zaměstnanec, že nemá vytvořeny potřebné pracovní podmínky, je povinen (písemně) oznámit závadu svému nadřízenému. Zaměstnavatel se zavazuje učinit neprodleně opatření k odstranění zjištěných závad.

Další podmínky odpovědnosti za případný schodek na hodnotách svěřených k vyúčtování vyplývají z ustanovení zákoníku práce a dalších pracovněprávních předpisů.

Tato dohoda byla sepsána ve dvou vyhotoveních, z nichž jedno převzal zaměstnanec a druhé zaměstnavatel.

V Praze dne

.....
Xxx

zaměstnavatel

.....
podpis zaměstnance

Vybraná ustanovení Zákoníku práce:

DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH MIMO PRACOVNÍ POMĚR

§ 74

Obecné ustanovení

- (1) Zaměstnavatel má zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru.
- (2) V dohodách o pracích konaných mimo pracovní poměr není zaměstnavatel povinen rozvrhnout zaměstnanci pracovní dobu.

§ 75

Dohoda o provedení práce

Rozsah práce, na který se dohoda o provedení práce uzavírá, nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce. Do rozsahu práce se započítává také doba práce konaná zaměstnancem pro zaměstnavatele v témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce. V dohodě o provedení práce musí být uvedena doba, na kterou se tato dohoda uzavírá.

§ 76

Dohoda o pracovní činnosti

- (1) Dohodu o pracovní činnosti může zaměstnavatel s fyzickou osobou uzavřít, i když rozsah práce nebude přesahovat v témže kalendářním roce 300 hodin.
- (2) Na základě dohody o pracovní činnosti není možné vykonávat práci v rozsahu překračujícím v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby.
- (3) Dodržování sjednaného a nejvýše přípustného rozsahu poloviny stanovené týdenní pracovní doby se posuzuje za celou dobu, na kterou byla dohoda o pracovní činnosti uzavřena, nejdéle však za období 52 týdnů.
- (4) V dohodě o pracovní činnosti musí být uvedeny sjednané práce, sjednaný rozsah pracovní doby a doba, na kterou se dohoda uzavírá.
- (5) Není-li sjednán způsob zrušení dohody o pracovní činnosti, je možné ji zrušit dohodou smluvních stran ke sjednanému dni; jednostranně může být zrušena z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu s 15denní výpovědní dobou, která začíná dnem, v němž byla výpověď doručena druhé smluvní straně. Okamžité zrušení dohody o pracovní činnosti může být však sjednáno jen pro případy, kdy je možné okamžitě zrušit pracovní poměr.

§ 77

Společné ustanovení

- (1) Dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti musí být uzavřena písemně; jedno vyhotovení této dohody zaměstnavatel vydá zaměstnanci.
- (2) Není-li v tomto zákoně dále stanoveno jinak, vztahuje se na práci konanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr úprava pro výkon práce v pracovním poměru; to však neplatí, pokud jde o
  - a) převedení na jinou práci a přeložení,
  - b) dočasné přidělení,
  - c) odstupné,
  - d) pracovní dobu a dobu odpočinku; výkon práce však nesmí přesáhnout 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích,
  - e) překážky v práci na straně zaměstnance,
  - f) dovolenou,
  - g) skončení pracovního poměru,
  - h) odměňování (dále jen „odměna z dohody“), s výjimkou minimální mzdy, a
  - i) cestovní náhrady.
- (3) Právo zaměstnance činného na základě dohody o pracovní činnosti na jiné důležité osobní překážky v práci a na dovolenou je možné sjednat, popřípadě stanovit vnitřním předpisem, a to za podmínek uvedených v § 199, 206 a v části deváté. U dohody o provedení práce a u dohody o pracovní činnosti musí však být vždy dodržena úprava podle § 191 až 198 a § 206.

a dále citace z téhož zákona:

**Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat a
odpovědnost za ztrátu svěřených věcí**

Oddíl 1

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat

§ 252

(1) Byla-li se zaměstnancem uzavřena dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování (dále jen "dohoda o odpovědnosti"), za které se považují hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu, s nimiž má zaměstnanec možnost osobně disponovat po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny, odpovídá za schodek vzniklý na těchto hodnotách.

(2) Dohoda o odpovědnosti smí být uzavřena nejdříve v den, kdy fyzická osoba dosáhne 18 let věku.

(3) Byla-li způsobilost zaměstnance k právním úkonům omezena nebo byl-li jí zbaven, nesmí za něj zástupce uzavřít dohodu o odpovědnosti.

(4) Dohoda o odpovědnosti musí být uzavřena písemně.

(5) Zaměstnanec se zproští odpovědnosti zcela nebo zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, zejména, že mu bylo zanedbáním povinnosti zaměstnavatele znemožněno se svěřenými hodnotami nakládat.

§ 253

(1) Zaměstnanec, který uzavřel dohodu o odpovědnosti, může od ní odstoupit, vykonává-li jinou práci, je-li převáděn na jinou práci nebo na jiné pracoviště, je-li překládán, nebo pokud zaměstnavatel v době do 15 kalendářních dnů od obdržení jeho písemného upozornění neodstraní závady v pracovních podmínkách, které brání řádnému hospodaření se svěřenými hodnotami. Při společné odpovědnosti může zaměstnanec od dohody o odpovědnosti také odstoupit, jestliže je na pracoviště zařazen jiný zaměstnanec nebo ustanoven jiný vedoucí nebo jeho zástupce. Odstoupení podle věty první musí být provedeno písemně.

(2) Dohoda o odpovědnosti zaniká dnem skončení pracovního poměru nebo dnem, kdy bylo odstoupení od této dohody doručeno zaměstnavateli, není-li v odstoupení od této dohody uveden den pozdější.

§ 254

(1) Inventarizaci je zaměstnavatel povinen provést při uzavření dohody o odpovědnosti, při jejím zámku, při výkonu jiné práce, při převedení zaměstnance na jinou práci nebo na jiné pracoviště, při jeho přeložení a při skončení pracovního poměru.

(2) Na pracovištích, kde pracují zaměstnanci se společnou odpovědností, je zaměstnavatel povinen inventarizaci provést při uzavření dohod o odpovědnosti se všemi společně odpovědnými zaměstnanci, při zániku všech těchto dohod, při výkonu jiné práce, při převedení na jinou práci nebo na jiné pracoviště nebo přeložení všech společně odpovědných zaměstnanců, při změně na pracovním místě vedoucího zaměstnance nebo jeho zástupce a na žádost kteréhokoliv ze společně odpovědných zaměstnanců při změně v jejich kolektivu, popřípadě při odstoupení některého z nich od dohody o odpovědnosti.

(3) Jestliže zaměstnanec se společnou odpovědností, jehož pracovní poměr skončil, nebo který vykonává jinou práci, nebo který byl převeden na jinou práci, nebo který byl převeden na jiné pracoviště nebo přeložen, nepožádá zároveň o provedení inventarizace, odpovídá za případný

schodek zjištěný nejbližší inventarizací na jeho dřívějším pracovišti. Jestliže zaměstnanec, který je zařazován na pracoviště, kde pracují zaměstnanci se společnou odpovědností, nepožádá zároveň o provedení inventarizace, odpovídá, pokud od dohody o odpovědnosti neodstoupil, za případný schodek zjištěný nejbližší inventarizací.

Oddíl 2

Odpovědnost za ztrátu svěřených věcí

§ 255

(1) Zaměstnanec odpovídá za ztrátu nástrojů, ochranných pracovních prostředků a jiných podobných věcí, které mu zaměstnavatel svěřil na písemné potvrzení.

(2) Věc podle odstavce 1, jejíž cena přesahuje 50 000 Kč, smí být zaměstnanci svěřena jen na základě dohody o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí.

(3) Dohoda o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí smí být uzavřena nejdříve v den, kdy fyzická osoba dosáhne 18 let věku.

(4) Byla-li způsobilost zaměstnance k právním úkonům omezena nebo byl-li jí zbaven, nesmí za něj zástupce uzavřít dohodu o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí.

(5) Dohoda o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí musí být uzavřena písemně.

(6) Zaměstnanec se zproští odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí zcela nebo zčásti, jestliže prokáže, že ztráta vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.

(7) Vláda může nařízením zvýšit částku podle odstavce 2.

§ 256

(1) Zaměstnanec, který uzavřel dohodu o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí, může od ní odstoupit, jestliže mu zaměstnavatel nevytvořil podmínky k zajištění ochrany svěřených věcí proti jejich ztrátě. Odstoupení podle věty první musí být provedeno písemně.

(2) Dohoda o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí zaniká dnem skončení pracovního poměru nebo dnem, kdy bylo odstoupení od této dohody doručeno zaměstnavateli, není-li v odstoupení od této dohody uveden den pozdější.

Rozsah náhrady škody

§ 257

(1) Zaměstnanec, který odpovídá za škodu podle § 250 je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav.

(2) Výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek.

(3) Jde-li o škodu způsobenou úmyslně, může zaměstnavatel požadovat, kromě částky uvedené v odstavci 2, i náhradu ušlého zisku.

(4) Způsobil-li škodu také zaměstnavatel, hradí zaměstnanec jen poměrnou část škody podle míry svého zavinění.

(5) Odpovídá-li za škodu více zaměstnanců, hradí každý z nich poměrnou část škody podle míry svého zavinění.

§ 258

Při určení výše náhrady škody podle § 251 se přihlédne zejména k okolnostem, které bránily splnění povinnosti, a k významu škody pro zaměstnavatele. Výše náhrady škody však nesmí přesáhnout částku rovnající se trojnásobku průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.

§ 259

Zaměstnanec, který odpovídá za schodek na svěřených hodnotách nebo za ztrátu svěřených věcí, je povinen nahradit schodek na svěřených hodnotách nebo ztrátu svěřených věcí v plné výši.

§ 260

(1) Při společné odpovědnosti za schodek se jednotlivým zaměstnancům určí podíl náhrady podle poměru jejich dosažených hrubých výdělků, přičemž výdělek jejich vedoucího a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši.

(2) Podíl náhrady stanovený podle odstavce 1 nesmí u jednotlivých zaměstnanců, s výjimkou vedoucího a jeho zástupce, přesáhnout částku rovnající se jejich průměrnému měsíčnímu výdělků před vznikem škody. Neuhradí-li se takto určenými podíly celá škoda, jsou povinni uhradit zbytek vedoucí a jeho zástupce podle poměru svých dosažených hrubých výdělků.

(3) Zjistí-li se, že schodek nebo jeho část byla zaviněna některým ze společně odpovědných zaměstnanců, hradí schodek tento zaměstnanec podle míry svého zavinění. Zbývající část schodku hradí všichni společně odpovědní zaměstnanci podíly určenými podle odstavců 1 a 2.

(4) Při určování podílu náhrady jednotlivých zaměstnanců, kteří odpovídají za schodek společně, se vychází z jejich hrubých výdělků zúčtovaných za dobu od předchozí inventury do dne zjištění schodku. Přitom se započítává výdělek za celý kalendářní měsíc, v němž byla tato inventura provedena, a nepřihlíží se k výdělků za kalendářní měsíc, v němž byl zjištěn schodek. Jestliže byl však zaměstnanec zařazen na pracoviště během tohoto období, započítává se mu hrubý výdělek dosažený ode dne, kdy byl na pracoviště zařazen, do dne zjištění schodku. Do hrubého výdělků se nezapočítává náhrada mzdy nebo platu.

Společná ustanovení o odpovědnosti zaměstnance za škodu

§ 261

(1) Zaměstnanec, který je stížen duševní poruchou, odpovídá za škodu jím způsobenou, je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky.

(2) Zaměstnanec, který se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není schopen ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, odpovídá za škodu v tomto stavu způsobenou.

(3) Za škodu odpovídá i zaměstnanec, který ji způsobil úmyslným jednáním proti dobrým mravům.

§ 262

Výši požadované náhrady škody určuje zaměstnavatel; způsobil-li škodu vedoucí zaměstnanec, který je statutárním orgánem nebo jeho zástupce, sám nebo společně s podřízeným zaměstnancem, určí výši náhrady škody ten, kdo statutární orgán nebo jeho zástupce na pracovní místo ustanovil.

§ 263

(1) Výši požadované náhrady škody je zaměstnavatel se zaměstnancem povinen projednat a písemně mu ji oznámit zpravidla nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy bylo zjištěno, že škoda vznikla a že za ni zaměstnanec odpovídá.

(2) Uzavřel-li zaměstnanec se zaměstnavatelem dohodu o způsobu náhrady škody, je její součástí výše náhrady škody požadované zaměstnavatelem, jestliže svůj závazek nahradit škodu zaměstnanec uznal. Dohoda podle věty první musí být uzavřena písemně.

(3) Výši požadované náhrady škody a obsah dohody o způsobu její úhrady s výjimkou náhrady nepřesahující 1 000 Kč je zaměstnavatel povinen projednat s odborovou organizací.

§ 264

Z důvodů zvláštního zřetele hodných může soud výši náhrady škody přiměřeně snížit.

XVIII. O darování

Málo koho by napadlo, že položení dárku pod vánoční stromeček lze z hlediska právní teorie definovat jako "návrh na uzavření darovací smlouvy ohledně movité věci ve smyslu § 628 a násl. z.č.40/1964 Sb. - Občanského zákoníku - v platném znění, konkludentním činem". Je tomu skutečně tak: i darování má úpravu v občanském zákoníku.

Podle § 628 odst. 1 občanského zákona "Darovací smlouvou dárce něco bezplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému a ten dar nebo slib přijímá.

Co je pro darovací smlouvu charakteristické ?

1. Předně se jedná o dvoustranný právní úkon (na jedné straně vystupuje dárce na straně druhé obdarovaný, není vyloučeno, aby na kterékoliv ze stran, popřípadě na obou vystupovalo více subjektů současně; například dva dárci a jeden obdarovaný, dva dárci a dva obdarovaní a pod.). Jak dárce, tak obdarovaný může být osoba fyzická, tak osoba právnická.
2. Plnění (tedy dar) je poskytováno bezplatně. Tomu je třeba rozumět tak, že darující za dar nemá dostat ani peníze, ani jakoukoliv jinou majetkovou hodnotu či jinou věc (pokud by se tak stalo, nešlo by o darování ale o směnu věci za věc).
3. Dobrovolnost poskytnutí daru - takový stav je přítomen tehdy, jestliže je pouze na úvaze dárce, zda dar poskytne či nikoliv.

Předmětem darování (t.j. to co má být darováno), může být prakticky cokoliv (zpravidla bude darována věc).

Vyjádřením skutečnosti, že darování je dvoustranný právní úkon je stav, kdy pro vznik darovací smlouvy je zapotřebí dvou shodných projevů vůle : jedním je úmysl dárce věc darovat a druhým je vůle obdarovaného (chtění) darovanou věc do vlastnictví bezplatně přijmout. To není hra se slovy ale vyjádření důležité skutečnosti : i přijetí daru musí být dobrovolné. Důsledkem darování totiž nemusí být jen zvětšení majetku obdarovaného ale i řada nových povinností: pokud je například darována nemovitost, musí obdarovaný udržovat chodník okolo ní, v zimě musí zajistit vhodná opatření proti náledí, obstarat včasné odstranění sněhu ze střechy (aby jeho sesutím nebyli ohroženi chodci), zajistit nájemníkům bytů úklid společných prostor, jejich osvětlení a tak podobně. Je proto logické že zákon stanoví dárce povinnost obdarovaného předem upozornit na vady věci, o nichž ví. Jestliže má darovaná věc vady, na které dárce obdarovaného neupozornil, může obdarovaný věc vrátit.

Pokud se jedná o formu darování, zákon je značně liberální: v drtivé většině případů není vyžadována písemná smlouva. Výjimku tvoří dvě situace:

- a) pokud je darována nemovitost (ohledně dalších zvláštních náležitostí smlouvy, kde je předmětem plnění nemovitost viz kapitola VIII.) Vlastnictví k darované nemovitosti se pak nabývá až vkladem práva vlastnického do katastru nemovitostí.
- b) druhým případem je darování věci movité, ovšem tehdy, jestliže není darovaná věc předávána při darování.

I když není písemná forma smlouvy ve většině případů vyžadována, pro právní jistotu účastníků (hlavně obdarovaného) je uzavření smlouvy písemně výhodné: darující může již těžko odvolat, co podepsal. Pokud chceme být zvláště důslední, necháme podpisy ověřit u notáře či na matričním úřadu (pak nemohou být úspěšně zpochybněny). Pokud není uzavření darovací smlouvy z nějakého důvodu možné, necháme si alespoň vystavit potvrzení - ověření podpisu je opět žádoucí (pokud to není možné, necháme potvrzení sepsat vlastní rukou darujícího (samotný podpis k jednoznačné identifikaci pisatele zpravidla nestačí), případně je dárce podepíše před svědky, tato skutečnost se na potvrzení poznamená a svědci listinu podepíší.

Vzhledem k výjimečnosti "darování" jako bezplatného poskytnutí majetkové hodnoty, vyžaduje zákon, aby obdarovaný zachovával vůči dárce určitou minimální míru vděku. Tento požadavek je vyjádřen tím, že dárce je oprávněn požadovat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová vůči němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy. Pokud se tak stane, může být vrácení daru vymáháno i u soudu.

Nyní si můžeme vysvětlit definici, kterou byla tato kapitola uvozena:

- a) tím, že dárek umístíme pod stromeček s určením, komu má být předán, navrhujeme uzavření darovací smlouvy, kde stojíme na straně dárce;
- b) obdarovaný tím, že si dárek po rozbalení ponechá, náš návrh přijal a nabytí k darované věci vlastnictví a tím došlo k uzavření darovací smlouvy.

V souvislosti se shora uvedeným je třeba se zmínit o tom, že nabytí vlastnictví darováním podléhá zvláštnímu druhu daně - tzv. dani darovací. Právní úprava je obsažena v zákoně č. 357/1992 Sb. ze dne 5. května 1992 o dani dědické, dani darovací v platném znění (doposud více než desetkrát novelizován naposledy z.č. 169/1998 Sb.).

Poplatníkem daně darovací je nabyvatel (t.j. obdarovaný); při darování do ciziny je poplatníkem vždy dárce. Nejde-li o darování z ciziny nebo do ciziny, je dárce ručitelem. Předmětem daně darovací, je dle citovaného zákona "bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele". Majetkem pro účely daně darovací jsou a) nemovitosti a movitý majetek, b) jiný majetkový prospěch. Pro účely výpočtu daně jsou osoby rozděleny do tří skupin (daň skupinu od skupiny narůstá) vyjadřujících vztah poplatníka k dárce (obdarovanému). Např. do I. skupiny patří příbuzní v řadě přímé a manželé. Citovaný zákon také podrobně stanoví, za jakých okolností a kdo je od daně darovací osvobozen. Jsou to m.j. bezúplatná nabytí majetku :

- a) určená na financování zařízení a humanitárních akcí v oblasti kultury, školství, vědy a vzdělání, zdravotnictví, sociální péče, ekologie, tělovýchovy, sportu, výchovy a ochrany dětí a mládeže a požární ochrany, pokud je majetek nabyt právnickými osobami, které byly zřízeny k zabezpečování těchto činností a které mají sídlo na území České republiky,
- b) státem registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi,
- c) obecně prospěšnými společnostmi určená na jejich činnost,
- d) nadacemi nebo nadačními fondy, jakož i majetku poskytnutého nadacemi nebo nadačními fondy v souladu s účelem a podmínkami stanovenými v nadační listině nebo ve statutu.

Vzor darovací smlouvy

DAROVACÍ SMLOUVA

uzavřená dále uvedeného dne, měsíce a roku mezi

1. panem Ing. Markem Dobrákem, RČ 112233/4455, architektem, bytem Dárkov, Rozdáválů 7
jako darujícím na straně jedné,

a

2. občanským sdružením Les a skok se sídlem Nuznov, Nedostávalových 19, identifikační číslo
12345678, za který jedná předseda Jan Obezřetný,
jako obdarovaným na straně druhé

za těchto podmínek :

I.

Darující daruje obdarovanému 5 (pět) nových stanů typu Bubák 1234. Každý stan se skládá
z plachty, skládací kovové výztuhy (14 částí), 24 kolíků ve zvláštním sáčku a přepravního vaku. Stany
jsou nové, doposud nepoužívané. Dar má celkovou hodnotu 50.000,- Kč.

II.

Obdarovaný dar přijímá a potvrzuje, že mu byl dar předán před podpisem této smlouvy.

III.

Tato smlouva byla sepsána dvakrát, v jednom vyhotovení pro dárce, v druhém pro
obdarovaného.

V Dárkově dne 11. 9. 1998

.....

Ing. Marek Dobrák

Dárce

.....

Les a skok

Jan Obezřetný

obdarovaný

Vzor potvrzení o darování

Potvrzení

Potvrzuji, že jsem dnešního dne daroval občanskému sdružení Les a skok se sídlem Nuznov, Nedostávalových 19, identifikační číslo 12345678, 5 (pět) nových stanů typu Bubák 1234. Každý stan se skládá z plachty, skládací kovové výztuhy (14 částí), 24 kolíků ve zvláštním sáčku a přepravního vaku. Stany jsou nové, doposud nepoužívané. Dar má celkovou hodnotu 50.000,- Kč.

V Dárkově dne 11. 9. 1998

Ing. Marek Dobrák

Dárkov, Rozdáválů 7

Vybraná ustanovení Občanského zákoníku:

§ 35

(1) Projev vůle může být učiněn jednáním nebo opomenutím; může se stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl účastník projevit.

(2) Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

(3) Právní úkony vyjádřené jinak než slovy se vykládají podle toho, co způsob jejich vyjádření obvykle znamená. Přitom se přihlíží k vůli toho, kdo právní úkon učinil, a chrání se dobrá víra toho, komu byl právní úkon určen.

HLAVA TŘETÍ

Darovací smlouva

§ 628

(1) Darovací smlouvou dárce něco bezplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému, a ten dar nebo slib přijímá.

(2) Darovací smlouva musí být písemná, je-li předmětem daru nemovitost a u movité věci, nedojde-li k odevzdání a převzetí věci při darování.

(3) Neplatná je darovací smlouva, podle níž má být plněno až po dárce smrti.

§ 629

Dárce je povinen při nabídce daru upozornit na vady, o nichž ví. Má-li věc vady, na které dárce neupozornil, je obdarovaný oprávněn věc vrátit.

§ 630

Dárce se může domáhat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová k němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy.